

ΠΡΟΕΔΡΙΑ

ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ

Οδηγός Ανάλυσης Αντίκτυπου (ΑΑ)

Σεπτέμβριος 2016

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Σεπτέμβριο του 2016, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε πρόταση εφαρμογής αναθεωρημένου Μηχανισμού Ανάλυσης Αντίκτυπου (ΑΑ) στην Κύπρο, υιοθετώντας τον παρόντα *Οδηγό ΑΑ* και τα νέα *Ερωτηματολόγια ΑΑ*, τα οποία εφαρμόζονται κατά περίπτωση. Η εν λόγω πρόταση ετοιμάστηκε από τη Μονάδα Διοικητικής Μεταρρύθμισης της Προεδρίας, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της για προώθηση και εφαρμογή των αρχών της καλύτερης νομοθέτησης.

Ο σχεδιασμός και εφαρμογή ενός αναθεωρημένου Μηχανισμού ΑΑ, περιλήφθηκε στο Σχέδιο Δράσης για τη Βελτίωση του Ρυθμιστικού Πλαισίου, το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 29 Οκτωβρίου 2015. Τόσο τα εργαλεία όσο και το ευρύτερο πλαίσιο εφαρμογής και παρακολούθησης της ΑΑ, έχουν διαμορφωθεί στη βάση καλών πρακτικών άλλων κρατών μελών, καθώς και της πρακτικής που ακολουθείται σε επίπεδο ΕΕ, προσαρμοσμένα στις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κυπριακού νομοπαρασκευαστικού συστήματος. Σημαντική στην όλη διαδικασία ετοιμασίας του Οδηγού και των Ερωτηματολογίων ΑΑ ήταν η συμβολή όλων των Υπουργείων, της Νομικής Υπηρεσίας καθώς και της Γενικής Διεύθυνσης της Βουλής των Αντιπροσώπων, στη βάση της σχετικής εμπειρίας τους μέσα από την εφαρμογή του υφιστάμενου μηχανισμού ΑΑ από το 2007. Ο νέος Μηχανισμός ΑΑ τίθεται σε εφαρμογή από **1^η Ιανουαρίου 2017**.

Για τη διαμόρφωση του προτεινόμενου πλαισίου, λήφθηκε υπόψη τόσο η υφιστάμενη κατάσταση όσο και οι περιορισμοί που αντιμετωπίζουν τα επιμέρους Υπουργεία για αποτελεσματική ανταπόκριση στις ανάγκες ενός τέτοιου μηχανισμού. Στόχος είναι να δημιουργηθεί ένα απλό και εύκολο προς χρήση εργαλείο για τα Υπουργεία / Υπηρεσίες το οποίο να πληροί τις ελάχιστες προϋποθέσεις για αναγνώριση του σε επίπεδο ΕΕ. Επισημαίνεται ωστόσο, ότι, υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης και εξειδίκευσης του όλου πλαισίου ώστε να θεωρείται αντίστοιχου επιπέδου κρατών μελών με βέλτιστες πρακτικές (π.χ. Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία).

Η εφαρμογή του νέου πλαισίου ΑΑ, περιλαμβανομένης της ανάπτυξης των αναγκαίων δομών σε όλα τα Υπουργεία αλλά και της σχετικής επιμόρφωσης και κατάρτισης όλων των εμπλεκόμενων, αναμένεται σταδιακά να οδηγήσει στη βελτίωση της σχετικής κουλτούρας. Η κουλτούρα αυτή αφορά πρωτίτως στην υπεύθυνη προς τους επηρεαζόμενους αλλά και με γνώμονα την ανάπτυξη νομοθετική ρύθμιση, και τη σταδιακή ανάπτυξή της ανάμεσα στους αρμόδιους ρυθμιστές η οποία θα επιτρέψει σε μελλοντικό στάδιο την περαιτέρω ενίσχυση του πλαισίου ΑΑ.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ (ΑΑ) ΣΤΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	5
Τι είναι η Ανάλυση Αντίκτυπου (ΑΑ);	5
Γιατί χρειάζεται η ΑΑ;	5
Πότε απαιτείται η διεξαγωγή της ΑΑ;	5
Εξαιρέσεις από τη Διαδικασία ΑΑ	7
Αρχή της Αναλογικότητας – Πώς εφαρμόζεται στην ΑΑ;	8
2. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ	9
I. Στάδια ΑΑ στο πλαίσιο νομοθέτησης για εφαρμογή εθνικής πολιτικής / πρωτοβουλίας	9
II. ΑΑ στο πλαίσιο νομοθέτησης για εναρμόνιση με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο	11
III. ΑΑ στο πλαίσιο νομοθέτησης για Κύρωση Διεθνούς Σύμβασης ή Συμφωνίας	14
3. ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ	16
4. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΑΑ	17
5. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	18
Ερωτηματολόγια ΑΑ – Ενότητα Α	18
6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑΣ, ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΩΝ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	19
Αναγκαιότητα και Στόχευση της Παρέμβασης	19
Αξιολόγηση Εναλλακτικών Επιλογών	21
7. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	24
8. ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ	25
I. Εκτίμηση Οικονομικών Επιπτώσεων στους πολίτες/νοικοκυριά	27
II. Εκτίμηση Οικονομικών Επιπτώσεων στις επιχειρήσεις	28
III. Εκτίμηση Οικονομικών Επιπτώσεων στα Δημόσια Οικονομικά και την Οικονομία	36
9. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	39
10. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ	40
11. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ	50
12. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΦΟΡΤΟΥ (ΔΦ)/ ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	55

13. SME TEST	56
14. ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ SME TEST	65
Πλαίσιο Παρακολούθησης ΑΑ	65
Διασφάλιση Ποιότητας ΑΑ	65
Μηχανισμός Αξιολόγησης για το SME Test	66
15. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ	68
16. ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ	69
17. Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ	69

1. Ανάλυση Αντίκτυπου (ΑΑ) στη Νομοθετική Διαδικασία

Τι είναι η Ανάλυση Αντίκτυπου (ΑΑ);

Η ΑΑ αποτελεί εργαλείο *εκ των προτέρων αξιολόγησης* της καταλληλότητας καθώς και εκτίμησης των πιθανών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων μίας νομοθετικής πρότασης και ως τέτοιο θα πρέπει να αποτελεί και να θεωρείται μέρος της όλης νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας. Στο πλαίσιο εκτίμησης των οικονομικών επιπτώσεων, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον εντοπισμό, ανάλυση και ενδεχόμενο μετριασμό των επιπτώσεων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ([SME Test](#)).

Γιατί χρειάζεται η ΑΑ;

Η δυνατότητα αντίληψης και εμπεριστατωμένης ανάλυσης των δυνητικών επιπτώσεων μίας νέας νομοθετικής ρύθμισης, τόσο για τον κάθε πολίτη και επιχείρηση ξεχωριστά, όσο και για το σύνολο της κοινωνίας, της οικονομίας αλλά και για τον ίδιο το δημόσιο τομέα, κατά περίπτωση, αποτελεί σημαντικό εργαλείο στα χέρια της εκάστοτε κυβέρνησης η οποία καλείται να επιλέξει και να εφαρμόσει την κατάλληλη πολιτική προσέγγιση, ανάμεσα σε εναλλακτικές επιλογές, για αντιμετώπιση ενός συγκεκριμένου ζητήματος το οποίο χρήζει νομοθετικής ρύθμισης.

Η ΑΑ βοηθά στην κατ' αρχήν αξιολόγηση της ανάγκης παρέμβασης εκ μέρους της Κυβέρνησης για αντιμετώπιση του ζητήματος, στη σύγκριση μεταξύ των εναλλακτικών επιλογών πολιτικής προσέγγισης για επίτευξη του στόχου που τίθεται, περιλαμβανομένης της επιλογής για μη νομοθετική ρύθμιση, καθώς και στην αντίληψη των επιπτώσεων της προσέγγισης η οποία τελικά επιλέγεται να ακολουθηθεί.

Μέσα από τη διεξαγωγή της ΑΑ και τα στάδια που αυτή προϋποθέτει, ενισχύεται τόσο η διαφάνεια όσο και η αξιοπιστία της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας και, κατ' επέκταση, της διαδικασίας λήψης αποφάσεων πολιτικής εφόσον λαμβάνονται υπόψη όλες οι παράμετροι και οι πιθανές επιπτώσεις, ενώ δίνεται πρόσθετα σε όλους τους εμπλεκόμενους και επηρεαζόμενους φορείς η δυνατότητα συμμετοχής τους στη διαδικασία.

Πότε απαιτείται η διεξαγωγή της ΑΑ;

Ένας από τους στόχους της διαδικασίας ΑΑ είναι η μείωση των αχρείαστων νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων, μέσω της εξέτασης εναλλακτικών ρυθμίσεων. Αυτό εξυπακούει ότι η ΑΑ θα πρέπει να διεξάγεται στα αρχικά στάδια διαμόρφωσης πολιτικής και προτού ληφθεί η απόφαση για νομοθετική ρύθμιση.

Γενικότερα, η διεξαγωγή ΑΑ απαιτείται για κάθε *παρέμβαση νομοθετικής φύσεως* εκ μέρους της Κυβέρνησης, η οποία δύναται να επηρεάζει σημαντικά τον ιδιωτικό τομέα (π.χ. επιχειρήσεις, οργανισμούς), τους πολίτες ή/και το δημόσιο τομέα, είτε αυτή αφορά πρωτογενή νομοθεσία ή δευτερογενή. Η διεξαγωγή της ανάλυσης διαφοροποιείται στις περιπτώσεις όπου η παρέμβαση

αποτελεί [εθνική πρωτοβουλία](#) έναντι των περιπτώσεων που αφορούν σε [εναρμόνιση με το ευρωπαϊκό κεκτημένο](#) καθώς και των περιπτώσεων που αφορούν [κύρωση διεθνούς σύμβασης](#).

Πλαίσιο εφαρμογής της ΑΑ

Συγκεκριμένα, τα [Ερωτηματολόγια ΑΑ](#) θα πρέπει να συμπληρώνονται κατάλληλα, από το αρμόδιο Υπουργείο / Υπηρεσία, για κάθε προτεινόμενο νομοσχέδιο (πρωτογενής νομοθεσία) ή προσχέδιο κανονισμών / κανονιστικών διοικητικών πράξεων (δευτερογενής νομοθεσία) ή πακέτο αντίστοιχων νομοθετικών προτάσεων επί κοινού αντικειμένου. Τα συμπληρωμένα Ερωτηματολόγια θα πρέπει να συνοδεύουν τη σχετική νομοθετική πρόταση η οποία υποβάλλεται στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνικό έλεγχο, ενώ παράλληλα θα πρέπει να κοινοποιούνται (ηλεκτρονικά) στην [Ομάδα Έξυπνης Ρύθμισης για σκοπούς παρακολούθησης της εφαρμογής ΑΑ](#).

Σε περίπτωση που εκτιμάται ότι το νομοσχέδιο θα έχει επιπτώσεις σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και, βάση του παρόντος Οδηγού, θα πρέπει να διεξαχθεί ειδική ανάλυση [SME Test](#) στα πλαίσια της ΑΑ, τότε το συμπληρωμένο Ερωτηματολόγιο ΑΑ θα προωθείται από την Ομάδα Έξυπνης Ρύθμισης στη **Μονάδα Αξιολόγησης για το SME Test** υπό τον [SME Envoy Κύπρου](#)¹, για σκοπούς ποιοτικής αξιολόγησης της ανάλυσης των επιπτώσεων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Η γνωμάτευση της Μονάδας Αξιολόγησης για το SME Test, όπου εφαρμόζεται, θα αποστέλλεται στα Υπουργεία κατά κανόνα εντός 30 εργάσιμων ημερών και θα αποτελεί μέρος της ολοκληρωμένης ΑΑ η οποία, θα αποστέλλεται στη συνέχεια μαζί με τη νομοθετική πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο (ΥΣ) και κατόπιν στη Βουλή των Αντιπροσώπων, όπου υποβάλλεται για έγκριση και ψήφιση η νομοθετική πρόταση.

Επισημαίνεται ότι, η αξιολόγηση που θα διεξάγεται από τη Μονάδα Αξιολόγησης για το SME Test και η σχετική γνωμάτευση θα αφορούν αποκλειστικά την ποιότητα της ανάλυσης των επιπτώσεων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και της προώθησης ή αιτιολόγησης της μη προώθησης μέτρων μετριασμού του αντίκτυπου (εφαρμογή του SME Test). Η αξιολόγηση δεν θα αφορά το ίδιο το νομοσχέδιο και το αντικείμενο αυτού, ενώ σε καμία περίπτωση δεν θα παρεμποδίζει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για υιοθέτηση ή μη του νομοσχεδίου.

Επισημαίνεται ότι, και στην περίπτωση εφαρμογής Ευρωπαϊκού Κανονισμού (άμεση ισχύς) που ενδεχομένως να **απαιτείται η θέσπιση νομοθεσίας σε εθνικό επίπεδο για την αποτελεσματική**

¹ Ο SME Envoy είναι ο εντεταλμένος της ΕΕ για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε κάθε κράτος μέλος. Λειτουργεί ως ενδιάμεσος μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της εγχώριας κοινότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, μεταφέροντας τα προβλήματα και τις ανησυχίες τους και εκπροσωπώντας τα συμφέροντά τους στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας της ΕΕ. Ο SME Envoy εξετάζει τις πολιτικές της ΕΕ που μπορούν να έχουν αντίκτυπο στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και διασφαλίζει ότι τα συμφέροντα και οι ειδικές ανάγκες τους λαμβάνονται υπόψη κατά τη χάραξη πολιτικών. Είναι υπεύθυνος για την προώθηση της εφαρμογής της πολιτικής της ΕΕ για τις μικρές επιχειρήσεις (Small Business Act –SBA) στη χώρα του και κυρίως για την εφαρμογή της αρχής «Προτεραιότητα στις Μικρές» (Think Small First principle). Στο ρόλο του SME Envoy Κύπρου έχει οριστεί από το 2013 ο κ. Κωνσταντίνος Καραγιώργης, Ανώτερος Λειτουργός του Υπ. Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού. Στη Μονάδα Αξιολόγησης για το SME Test θα συμμετέχει και εκπρόσωπος της Μονάδας Διοικητικής Μεταρρύθμισης.

εφαρμογή του, θα απαιτείται και η διεξαγωγή ΑΑ. Οι περιπτώσεις αυτές μπορεί να αφορούν την ανάγκη συμπληρωματικής νομοθέτησης για:

- ο καθορισμό αρμόδιας Αρχής και ανάθεση σε αυτήν των αναγκαίων διοικητικών εξουσιών,
- ο ποινικοποίηση της παράβασης τυχόν διατάξεων του Κανονισμού οι οποίες επιβάλλουν υποχρεώσεις σε ιδιώτες,
- ο κατάργηση ή τροποποίηση υφιστάμενης νομοθεσίας η οποία ρυθμίζει το ίδιο θέμα και οι διατάξεις της αντιτίθενται/συγκρούονται με τις διατάξεις του Κανονισμού),
- ο εφαρμογή μεταβατικού χαρακτήρα ρύθμισης

Σε ότι αφορά τις [εξαιρέσεις από την υποχρέωση διεξαγωγής ΑΑ](#) αυτές παρουσιάζονται σε ξεχωριστή ενότητα πιο κάτω.

Εξαιρέσεις από τη Διαδικασία ΑΑ

ΟΙ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΑ

Οι περιπτώσεις στις οποίες το αρμόδιο Υπουργείο απαλλάσσεται από την υποχρέωση διεξαγωγής ΑΑ αφορούν τις ακόλουθες κατηγορίες νομοθετικής ρύθμισης:

- Νομοσχέδια που θέτουν αρχές για τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών (π.χ. για τροποποίηση του Περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου)
- Ετήσιος προϋπολογισμός και νομοσχέδια που αφορούν χρηματοδότηση του Δημοσίου
- Νομοθετικές ρυθμίσεις δικονομικού περιεχομένου και Ποινικός Κώδικας
- Νομοσχέδια για ρύθμιση θεμάτων που άπτονται της αμυντικής θωράκισης και της λειτουργίας του Στρατού της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Εθνικής Φρουράς
- Νομοσχέδια για ρύθμιση ζητημάτων που άπτονται των εθνικών συμφερόντων ή/και εξωτερικών σχέσεων της Δημοκρατίας (π.χ. διακρατικές συνεργασίες για θέματα αποκλειστικής οικονομικής ζώνης, έρευνας και διάσωσης κοκ)
- Νομοσχέδια για εκτάκτου ανάγκης ρύθμιση (π.χ. για άμεση αντικατάσταση υφιστάμενης νομοθεσίας η οποία έχει κριθεί ως αντισυνταγματική ή άλλες επείγουσες περιπτώσεις επιβολής του νόμου ή ρύθμισης της ασφάλειας, για αντιμετώπιση / περιορισμό της εξάπλωσης σοβαρής ασθένειας κοκ)
- Νομοσχέδια που αφορούν ενοποίηση υφιστάμενης νομοθεσίας εκτός στην περίπτωση που με το νέο (ενοποιητικό) νομοσχέδιο εισάγονται και ουσιαστικές πρόσθετες/νέες πρόνοιες
- Νομοσχέδια που προωθούνται για καθαρά διορθωτικούς σκοπούς (corrigendum) στο λεκτικό υφιστάμενης νομοθεσίας ή τροποποιητικά νομοσχέδια καθαρά τεχνικού χαρακτήρα, τα οποία δεν μεταβάλλουν σε καμία περίπτωση το αντικείμενο, το σκοπό ή τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας.
- Νομοσχέδιο το οποίο προωθείται / συντάσσεται ως άμεση συνέπεια Δικαστικής απόφασης και δεν αφήνει καμία διακριτική ευχέρεια για την εξέταση εναλλακτικών επιλογών ρύθμισης ή / και δεν επιτρέπει καμία ουσιαστική διαβούλευση
- Κύρωση Διεθνούς Συνθήκης ή Σύμβασης όπου υπάρχει [ρήτρα / πρόνοια προσωρινής εφαρμογής](#)

- Κύρωση Μικτών Διεθνών Συμφωνιών σε θέματα / τομείς αποκλειστικής αρμοδιότητας ΕΕ ή συντρέχουσας αρμοδιότητας μεταξύ ΕΕ και κρατών μελών της
- Διατάγματα² και Οδηγίες που εκδίδονται από το Υπουργικό Συμβούλιο ή αρμόδιο Υπουργό ή Εποπτικές Αρχές προς τα μέλη τους (π.χ. Κεντρική Τράπεζα, Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς)
- Νομοσχέδια που αφορούν στη διαμόρφωση ή τροποποίηση των Σχεδίων Υπηρεσίας

Αρχή της Αναλογικότητας – Πώς εφαρμόζεται στην ΑΑ;

Στην περίπτωση της ΑΑ η Αρχή της Αναλογικότητας (proportionality principle) αφορά το επίπεδο των πόρων (π.χ. χρόνος, κόστος, ανθρώπινο δυναμικό) που θα πρέπει να αξιοποιηθούν για την ανάληψη μιας εκτίμησης επιπτώσεων και κατ' επέκταση αφορά το επίπεδο της ίδιας της ανάλυσης, σε έκταση και σε βάθος. Η εν λόγω Αρχή, *δεν αφορά* τη λήψη απόφασης ως προς τη διεξαγωγή ή όχι της ΑΑ αλλά ως προς την κλίμακα της προσπάθειας η οποία θα πρέπει να καταβληθεί, σε ότι αφορά τη συλλογή και ανάλυση των απαραίτητων δεδομένων, η οποία θα πρέπει να είναι ανάλογη ως προς τη φύση του ζητήματος που αντιμετωπίζεται με τη σχετική νομοθετική ρύθμιση.

Μερικοί από τους παράγοντες που θα ήταν σκόπιμο να λαμβάνονται υπόψη ως προς τον καθορισμό του επιπέδου της ανάλυσης, στο σύνολό της αλλά και σε κάθε στάδιο της ΑΑ (π.χ. στάδιο διαβούλευσης, στάδιο ανάλυσης δεδομένων κοκ), ανάλογα και με τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από αυτήν, αφορούν:

- i. το επίπεδο ενδιαφέροντος και ευαισθησίας γύρω από την υπό αναφορά πολιτική,
- ii. το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η υπό διαμόρφωση πολιτική, σε συνδυασμό με το βαθμό στον οποίο η πολιτική είναι καινοτόμα, αμφισβητούμενη ή αμετάκλητη,
- iii. την κλίμακα και διάρκεια των αναμενόμενων επιπτώσεων,
- iv. τα ήδη διαθέσιμα δεδομένα,
- v. τους διαθέσιμους πόρους, χρόνο και ικανότητα για περαιτέρω ανάλυση.

Ενδεικτικά το επίπεδο της ανάλυσης που μπορεί να πραγματοποιηθεί θα μπορούσε να κατηγοριοποιηθεί ως εξής:

Επίπεδο 1 – Περιγραφή των κύριων ομάδων που εκτιμάται ότι θα επηρεαστούν από την πρόταση (π.χ. επιχειρήσεις, δημόσιος τομέας, καταναλωτές)

Επίπεδο 2 – Πλήρης περιγραφή των επιπτώσεων (π.χ. θετικές ή αρνητικές), του μεγέθους και της έντασής τους για κάθε ομάδα (*ποιοτική ανάλυση*)

² Η υποχρέωση για νομοτεχνικό έλεγχο από τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας και έγκριση από το ΥΣ και τη Βουλή των Αντιπροσώπων αφορά μόνο τους Νόμους και Κανονισμούς, ενώ τα Διατάγματα εγκρίνονται και εκδίδονται από τον αρμόδιο Υπουργό.

Επίπεδο 3 – Ποσοτικοποίηση της επίδρασης (π.χ. αριθμός των επιχειρήσεων ή των νοικοκυριών που επηρεάζονται, πρόσθετος χρόνος διαχείρισης / διοικητικός φόρτος κοκ)

Επίπεδο 4 – Αποτίμηση σε χρηματικούς όρους (monetization) όλων των κατηγοριών κόστους και οφέλους

Η ανάλυση στα επίπεδα 1 και 2 θα πρέπει να θεωρείται ως ελάχιστη απαίτηση και να εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις. Για τα επίπεδα 3 και 4, τα οποία απαιτούν πρόσθετη ανάλυση, θα πρέπει να αξιολογούνται οι παράγοντες οι οποίοι αναφέρονται πιο πάνω. Επισημαίνεται ότι, σε περίπτωση που η ποσοτική ανάλυση δεν είναι εφικτή, θα πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην ποιοτική ανάλυση ώστε να είναι αντίστοιχου επιπέδου, όταν απαιτείται.

Ιδιαίτερα χρήσιμες για την εφαρμογή της Αρχής της Αναλογικότητας στο πλαίσιο της ΑΑ είναι οι σχετικές κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_9_en.htm.

2. Η Διαδικασία και τα Στάδια της Ανάλυσης Αντίκτυπου

Πιο κάτω παρουσιάζεται ενδεικτικά η ροή των ενεργειών που θα πρέπει να ακολουθηθούν για την διεξαγωγή μίας ολοκληρωμένης ΑΑ. Οι ενέργειες αυτές διαφοροποιούνται στην περίπτωση που η προτεινόμενη νομοθετική ρύθμιση, και κατ' επέκταση η ΑΑ, αφορά στην υιοθέτηση και εφαρμογή μίας εθνικής πολιτικής (π.χ. για τη ρύθμιση ενός εσωτερικού ζητήματος σε εθνικό επίπεδο) σε σχέση με την περίπτωση όπου η ρύθμιση αφορά στην εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου (π.χ. μεταφορά νομοθεσίας της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο) ή στην κύρωση διεθνών συμβάσεων.

Ι. Στάδια ΑΑ στο πλαίσιο νομοθέτησης για εφαρμογή εθνικής πολιτικής / πρωτοβουλίας

Όπως προαναφέρεται, η ΑΑ απαιτείται για κάθε παρέμβαση εκ μέρους της Κυβέρνησης που εμπεριέχει πιθανή νομοθετική ρύθμιση, είτε αυτή αφορά πρωτογενή ή δευτερογενή νομοθεσία. Στην πράξη, η κάθε νομοθετική ρύθμιση αποτελεί μία ξεχωριστή διαδικασία η οποία ξεκινά και εξελίσσεται ποικιλοτρόπως, αναλόγως των μεταβλητών που την επηρεάζουν. Το ίδιο και η ΑΑ μπορεί να μην εξελίσσεται πάντοτε κατά την ενδεδειγμένη ροή αλλά, κατά περίπτωση, να απαιτεί την επανάληψη ή και παράληψη κάποιων σταδίων. Αντίστοιχα επηρεάζεται και η χρονική διάρκεια διεξαγωγής της ΑΑ, αναλόγως της επείγουσας ή μη φύσεως της πολιτικής παρέμβασης.

Στάδιο Ανάπτυξης: Επικέντρωση στον καθορισμό του προβλήματος ή ζητήματος πολιτικής γενικότερα, η αντιμετώπιση του οποίου επιδιώκεται με την υιοθέτηση της προτεινόμενης νομοθεσίας. Στο στάδιο αυτό θα πρέπει να γίνει κατανοητό το σκεπτικό αλλά και η αναγκαιότητα της κυβερνητικής παρέμβασης, καθώς και οι στόχοι πολιτικής και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Στο στάδιο αυτό αποφασίζεται το επίπεδο της ΑΑ που αναλογεί στην περίπτωση, λαμβανομένης υπόψη και της [Αρχής της Αναλογικότητας](#), ενώ προσδιορίζονται οι κατάλληλες μεθοδολογίες για την εκτίμηση των σχετικών επιπτώσεων.

Στάδιο Αξιολόγησης Επιλογών: Επικέντρωση στον εντοπισμό και ανάπτυξη εναλλακτικών λύσεων και επιλογών πολιτικής προσέγγισης, για αντιμετώπιση του καθορισμένου ζητήματος. Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει τη διερεύνηση των [εναλλακτικών επιλογών ρύθμισης](#), ενδεχομένως και με κατ' αρχήν βολιδοσκόπηση των ενδιαφερόμενων μερών (πριν την επίσημη διαβούλευση), καθώς και την αρχική εκτίμηση του κόστους ή/και των οφελών που συνοδεύουν την κάθε επιλογή.

Στάδιο Διαβούλευσης: Επίσημη διαδικασία διαβούλευσης η οποία θα πρέπει να ακολουθηθεί, αναλόγως της περίπτωσης. Οδηγίες για τη [διεξαγωγή διαβούλευσης στο πλαίσιο της ΑΑ](#) εξειδικεύονται περαιτέρω στον [Οδηγό Διαβούλευσης](#). Μέσα από τη διαβούλευση και τη διατύπωση των απόψεων των ενδιαφερομένων, δίνεται η δυνατότητα για επαλήθευση των βασικών παραδοχών και των δεδομένων που συμβάλλουν στην ανάλυση και, κατ' επέκταση, για επαλήθευση της εγκυρότητας των εκτιμήσεων ως προς το αναμενόμενο κόστος και όφελος. Ιδανικά, το στάδιο αυτό θα πρέπει να καταλήγει σε μία σύγκλιση απόψεων, όλων των εμπλεκομένων, ως προς την επιλογή πολιτικής η οποία προτείνεται τελικώς να ακολουθηθεί.

Στάδιο Οριστικοποίησης Πρότασης: Διαμόρφωση από το αρμόδιο Υπουργείο της τελικής νομοθετικής πρότασης, λαμβανομένων υπόψη και των αποτελεσμάτων της δημόσιας διαβούλευσης, και

περαιτέρω ανάπτυξη των αναμενόμενων επιπτώσεων της προτιμώμενης πλέον επιλογής. Το στάδιο αυτό καταλήγει στην ολοκλήρωση, εκ μέρους του Υπουργείου, τόσο της νομοθετικής πρότασης όσο και της αντίστοιχης ΑΑ.

Στάδιο Θεσμοθέτησης: Έγκριση της νομοθετικής πρότασης αρχικά από το Υπουργικό Συμβούλιο (ΥΣ) και στη συνέχεια από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, με ενδεχόμενη ανάγκη αναθεώρησης της τελευταίας εκτίμησης των επιπτώσεων από το αρμόδιο Υπουργείο, ώστε αυτή να αντικατοπτρίζει το τελικό περιεχόμενο της νομοθετικής πράξης εάν έχουν εισαχθεί σημαντικές αλλαγές κατά τη διάρκεια της εξέτασης της πρότασης από το ΥΣ.

Στάδιο Αναθεώρησης: Στα 3 με 5 χρόνια μετά την υιοθέτηση και εφαρμογή της νομοθετικής πράξης προτείνεται ο εκ των υστέρων απολογισμός και αναθεώρηση της ΑΑ, όπου αυτό απαιτείται, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές πλέον επιπτώσεις της πολιτικής η οποία έχει εφαρμοστεί. Επιπλέον, θα αξιολογείται η ανάγκη για τυχόν επαναπροσδιορισμό των στόχων της πολιτικής ή του τρόπου με τον οποίο εφαρμόζεται (π.χ. νομοθετικές ρυθμίσεις) καθώς και η πιθανότητα λήψης διορθωτικών μέτρων, βάσει των συστάσεων που θα προκύπτουν ως αποτέλεσμα της εν λόγω επανεξέτασης. Βλέπε σχετικά [Ενότητα 16](#) του παρόντος Οδηγού ΑΑ.

*Για σκοπούς διεξαγωγής ΑΑ στο πλαίσιο νομοθέτησης για εφαρμογή εθνικής πολιτικής θα χρησιμοποιείται το **Ερωτηματολόγιο ΑΑ – Ι. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ***

II. ΑΑ στο πλαίσιο νομοθέτησης για εναρμόνιση με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο

Στην περίπτωση που η προτεινόμενη νομοθεσία αφορά στην εισαγωγή νομοθετικών ή κανονιστικών ρυθμίσεων για εναρμόνιση του εθνικού με το ευρωπαϊκό δίκαιο, τότε η ανάγκη για ανάλυση του σχετικού αντίκτυπου μεταφέρεται καταρχήν στο στάδιο διαμόρφωσης της νομοθετικής πρότασης σε επίπεδο ΕΕ³. Πληροφορίες για την [εφαρμογή της ΑΑ σε επίπεδο ΕΕ](#) περιλαμβάνονται σε διάφορες ενότητες του παρόντος Οδηγού ΑΑ καθώς και σε ειδική ξεχωριστή ενότητα πιο κάτω.

Η αρχική διεξαγωγή ΑΑ σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δεν εξυπακούει αυτόματα ότι στην εν λόγω ανάλυση λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές συνθήκες και προϋποθέσεις που ισχύουν στα επιμέρους κράτη μέλη, και κατ' επέκταση ότι εντοπίζονται και αξιολογούνται οι διαφορετικές επιπτώσεις σε αυτά. Προκύπτει, ως εκ τούτου, **η ανάγκη για εκτίμηση του ειδικού αντίκτυπου για το κάθε κράτος μέλος, από τις αρμόδιες εθνικές αρχές, αμέσως μετά την έναρξη των συζητήσεων και διαβουλεύσεων επί της νομοθετικής πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.**

---

³ Η νομοθετική πρωτοβουλία σε επίπεδο ΕΕ ανήκει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ωστόσο, η Συνθήκη του Μάαστριχτ και ακόμη περισσότερο η Συνθήκη της Λισαβόνας χορηγούν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δικαίωμα νομοθετικής πρωτοβουλίας που του επιτρέπει να ζητήσει από την Επιτροπή να του υποβάλει προτάσεις νόμου. Σε ότι αφορά τη θέσπιση της νομοθεσίας, η μεγάλη πλειονότητα των ευρωπαϊκών νόμων θεσπίζονται από κοινού από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο
<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/20150201PVL00004/Legislative-powers>

Τα Υπουργεία / Υπηρεσίες, θα πρέπει να είναι σε θέση να παρακολουθούν συστηματικά και ακόμη και να αναμένουν νέες νομοθετικές πρωτοβουλίες της ΕΕ⁴, και να εκτιμούν έγκαιρα τις δυνητικές τους επιπτώσεις σε εθνικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα της εκτίμησης αυτής θα πρέπει να αποτελούν μέρος των διαπραγματευτικών θέσεων της Κύπρου, κατά τις συζητήσεις που διεξάγονται σε θεσμικό επίπεδο στην ΕΕ και κυρίως, όταν κρίνεται σκόπιμο, κατά την παρουσίαση και συζήτηση επί της σχετικής Έκθεσης Ανάλυσης Αντίκτυπου⁵ η οποία ετοιμάζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

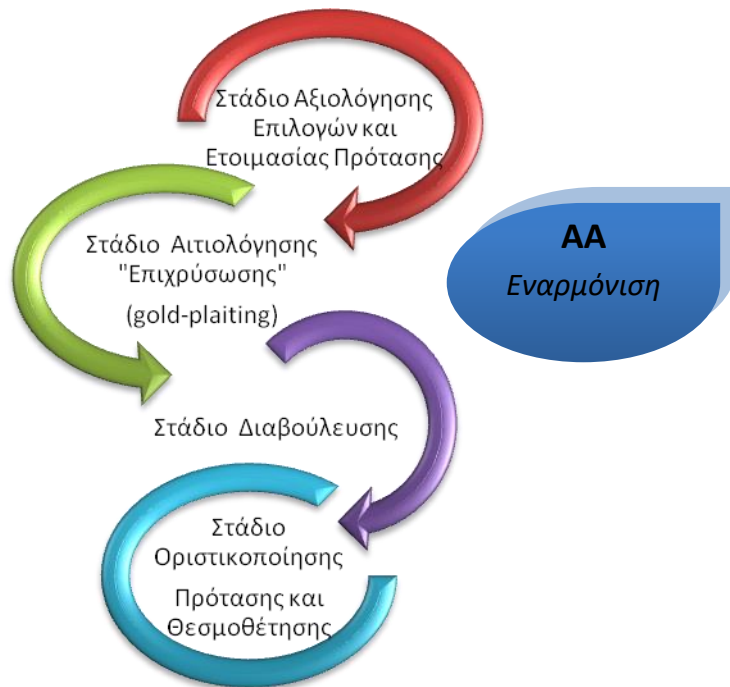
Η διεξαγωγή της πιο πάνω εκτίμησης επιπτώσεων, για ενίσχυση των διαπραγματευτικών θέσεων της Κύπρου στο πλαίσιο των συζητήσεων για διαμόρφωση Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας, **δεν αποτελεί μέρος της εθνικής διαδικασίας Ανάλυσης Αντίκτυπου**, όπως αυτή αναπτύσσεται στο παρόν έγγραφο, υπό την έννοια ότι δεν προνοείται η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της εν λόγω εκτίμησης, με βάση τη σχετική διαδικασία [παρακολούθησης και αξιολόγησης της ποιότητας στο πλαίσιο της ΑΑ](#). Συστήνεται, ωστόσο, όπως για την εν λόγω εκτίμηση, η διεξαγωγή της οποίας εναπόκειται στο αρμόδιο Υπουργείο, αξιοποιούνται οι κατευθυντήριες γραμμές του παρόντος εγγράφου.

Στην παρούσα λοιπόν περίπτωση, η εθνική διαδικασία ΑΑ αρχίζει να εφαρμόζεται μετά από την υιοθέτηση της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας κατά την έναρξη ετοιμασίας νομοθετικής πρότασης, από το αρμόδιο Υπουργείο, για μεταφορά της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο. Τα στάδια της διαδικασίας είναι διαφορετικά από την περίπτωση εφαρμογής εθνικής πολιτικής, εφόσον σε μεγάλο βαθμό η εκτίμηση των σχετικών επιπτώσεων έχει προηγηθεί σε επίπεδο ΕΕ. Παρακάτω, αναλύεται ενδεικτικά η ροή των ενεργειών για διεξαγωγή ΑΑ στην περίπτωση νομοθέτησης για εναρμόνιση με το κοινοτικό κεκτημένο.

---

⁴ Σημαντική η παρακολούθηση του προγραμματισμού των εργασιών της Επιτροπής http://ec.europa.eu/atwork/planning-and-preparing/index_en.htm καθώς και των «χαρτών πορείας» (roadmaps) που καταρτίζουν οι υπηρεσίες της Επιτροπής για τις προγραμματιζόμενες ΑΑ, αναφορικά με σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες που αναμένεται να προωθηθούν σε επίπεδο ΕΕ http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/index_en.htm.

⁵ http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_4_en.htm

Στάδιο Αξιολόγησης Επιλογών και Ετοιμασίας Πρότασης: Επικέντρωση στον εντοπισμό και αξιολόγηση τυχόν εναλλακτικών προσεγγίσεων για μεταφορά της ευρωπαϊκής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο, ώστε αυτή να γίνεται με το λιγότερο δυνατό ρυθμιστικό φόρτο για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της χώρας. Ιδιαίτερα σημαντική, όπως αναφέρεται και πιο πάνω, είναι η εμπλοκή των εθνικών αρχών από τα αρχικά στάδια των διαπραγματευτικών διαδικασιών σε επίπεδο Επιτροπής, Συμβουλίου της ΕΕ και Ευρωκοινοβουλίου αλλά και σε διακρατικό επίπεδο, για διαμόρφωση μίας όσο το δυνατόν λιγότερο επαχθούς ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Στις περιπτώσεις ωστόσο όπου υπάρχει η δυνατότητα εναρμόνισης μέσω εναλλακτικών προσεγγίσεων, περιλαμβανομένης της μη νομοθέτησης (π.χ. μέσω νομικά δεσμευτικών κατευθύνσεων αντί κανονισμού), θα πρέπει να αιτιολογείται η προσέγγιση που τελικά επιλέγεται και προωθείται. Ως εκ τούτου, το παρόν στάδιο περιλαμβάνει την ετοιμασία της νομοθετικής πρότασης και την προκαταρκτική εκτίμηση του διοικητικού φόρτου που συνοδεύει την προτεινόμενη νομοθεσία, καθώς και τις εναλλακτικές επιλογές (συμπλήρωση Μέρους Β του Ερωτηματολογίου ΑΑ). Περιλαμβάνει επίσης την καταγραφή των βασικών αναμενόμενων οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων της προτεινόμενης νομοθεσίας στην Κύπρο, με βάση την εκτίμηση και ανάλυση σε επίπεδο ΕΕ.

Στάδιο Αιτιολόγησης της «Επιχρύσωσης» (Gold-plating): Καταγραφή και αιτιολόγηση τυχόν πρόσθετων προνοιών οι οποίες εισάγονται στην εθνική νομοθεσία, οι οποίες ωστόσο δεν απαιτούνται αυτομάτως από τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό ή Οδηγία. Η πρακτική αυτή, η οποία αποκαλείται σε επίπεδο ΕΕ ως «επιχρύσωση», αποτελεί ένα είδος κανονιστικού υπερθεματισμού που ενδεχομένως να επιφέρει αυστηρότερες διατάξεις από τις απαιτήσεις της ΕΕ και ενδεχομένως να προκαλεί και ανταγωνιστικό μειονέκτημα στις χώρες που την εφαρμόζουν. Η επιλογή της ωστόσο πιθανόν να αιτιολογείται στο πλαίσιο διασφάλισης εθνικών συμφερόντων.

Στάδιο Διαβούλευσης: Διεξαγωγή διαβούλευσης με τους άμεσα εμπλεκόμενους και επηρεαζόμενους φορείς, στην βάση των κατευθυντήριων γραμμών του [Οδηγού Διαβούλευσης](#) και του παρόντος Οδηγού, κυρίως στην περίπτωση όπου η εν λόγω μεταφορά μπορεί να επιτευχθεί μέσω [εναλλακτικών ρυθμιστικών προσεγγίσεων](#) σε εθνικό επίπεδο και με διαφορετικές επιπτώσεις στους επηρεαζόμενους φορείς. Και πάλι, μέσα από τη [διαβούλευση και τη διατύπωση των απόψεων](#) των ενδιαφερομένων, δίνεται η δυνατότητα για επαλήθευση των βασικών παραδοχών και των δεδομένων που συμβάλλουν στον εντοπισμό και ανάλυση όλων των δυνητικών επιπτώσεων. Σημαντική βάση για την εν λόγω διαβούλευση μπορεί να αποτελέσει η μεθοδολογία και τα αποτελέσματα της σχετικής διαβούλευσης που έχει ήδη πραγματοποιηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Στάδιο Οριστικοποίησης Πρότασης και Θεσμοθέτησης: Διαμόρφωση από το αρμόδιο Υπουργείο της τελικής νομοθετικής πρότασης, η οποία υποβάλλεται για έγκριση στο ΥΣ και τη Βουλή των Αντιπροσώπων, συνοδευόμενη από την ολοκληρωμένη ΑΑ και, όπου εφαρμόζεται, τη γνωμάτευση της αρμόδιας Μονάδας Αξιολόγησης υπό τον SME Envoγ για την ποιότητα του SME Test. Όπως και στην περίπτωση της εθνικής πολιτικής, ενδεχομένως στο στάδιο αυτό να απαιτείται αναθεώρηση της τελευταίας ΑΑ, από το αρμόδιο Υπουργείο, ώστε αυτή να αντικατοπτρίζει το τελικό περιεχόμενο της νομοθετικής πράξης, εάν έχουν εισαχθεί σημαντικές αλλαγές στα πλαίσια της έγκρισης της πρότασης από το ΥΣ.

Σε αντίθεση με την περίπτωση της εθνικής πολιτικής, στην περίπτωση υιοθέτησης ευρωπαϊκής νομοθεσίας δεν αναμένεται η διεξαγωγή εκ των υστέρων αξιολόγησης των πραγματικών επιπτώσεων της νομοθεσίας που έχει εφαρμοστεί. Αυτό αναμένεται να καλυφθεί σε μεγάλο βαθμό, στο πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος REFIT⁶ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το οποίο στοχεύει στη βελτίωση της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας της νομοθεσίας της ΕΕ, με τη λήψη μέτρων απλούστευσής της και μείωσης του κανονιστικού φόρτου που επιφέρει η υφιστάμενη εφαρμογή της.

*Για σκοπούς διεξαγωγής ΑΑ στο πλαίσιο νομοθέτησης για υιοθέτηση ευρωπαϊκής νομοθεσίας παρακαλώ χρησιμοποιείτε το **Ερωτηματολόγιο ΑΑ – II. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΕΕ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ***

III. ΑΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΚΥΡΩΣΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ Ή ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Η τρίτη κατηγορία ΑΑ αφορά νομοσχέδια τα οποία υποβάλλονται στο ΥΣ και στη Βουλή των Αντιπροσώπων για σκοπούς κύρωσης διεθνούς σύμβασης, δυνάμει του Άρθρου 169(2) του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας (ΚΔ). Στην παρούσα περίπτωση το ερωτηματολόγιο και η διαδικασία ΑΑ προσομοιάζουν περισσότερο στην περίπτωση της νομοθετικής ρύθμισης εθνικού ζητήματος (Κατηγορία Ι), με κάποιες διαφοροποιήσεις στο πρώτο μέρος που αφορά την ταυτοποίηση της προτεινόμενης νομοθεσίας καθώς και στη διαδικασία διαβούλευσης ώστε αυτή να συνάδει με την ενδεδειγμένη διαδικασία συνομολόγησης διεθνών συμφωνιών, βάσει του σχετικού **Πρακτικού Οδηγού ο οποίος έχει καταρτιστεί από τη Νομική Υπηρεσία**. Ο εν λόγω Οδηγός είχε σταλεί με εγκύκλιο του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας προς όλα τα Υπουργεία στις 15 Απριλίου 2014 (αριθμός φακέλου

⁶ http://ec.europa.eu/smart-regulation/refit/index_en.htm

Γ.Ε. 4.2.41). Διαφοροποιήσεις προκύπτουν και στο στάδιο προσδιορισμού και ανάλυσης του οικονομικού, κοινωνικού ή/και περιβαλλοντικού αντίκτυπου ώστε αυτό να επικεντρώνεται λιγότερο σε μικροοικονομικής φύσης επιπτώσεις οι οποίες δεν αναμένεται να συμβάλουν ουσιαστικά στην πολιτική απόφαση για κύρωση ή μη της διεθνούς σύμβασης

Ο όρος «διεθνής συμφωνία» αφορά συμφωνία η οποία συνάπτεται γραπτώς μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών, ή μεταξύ ενός κράτους και ενός διεθνούς οργανισμού, με την οποία δημιουργούνται για τα συμβαλλόμενα μέρη νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις και δικαιώματα στα πλαίσια του διεθνούς δικαίου. Η διαδικασία σύναψης μιας διεθνούς συμφωνίας και τα έννομα αποτελέσματά της ρυθμίζονται από τους κανόνες του διεθνούς δικαίου. Στο εσωτερικό δίκαιο της ΚΔ η ρύθμιση της συνομολόγησης διεθνών συμφωνιών διέπεται από το Άρθρο 169 του Συντάγματος, το οποίο προβλέπει τα στάδια της διαπραγμάτευσης, κύρωσης, δημοσίευσης και συνομολόγησης διεθνών συμβάσεων, ώστε η Δημοκρατία να αναλαμβάνει τις σχετικές της υποχρεώσεις και δικαιώματα έναντι των αντισυμβαλλομένων μερών.

Βάσει του Άρθρου 169(1) του Συντάγματος, οποιαδήποτε διεθνής συμφωνία μεταξύ της ΚΔ και άλλων κρατών ή οποιουδήποτε διεθνούς οργανισμού η οποία αφορά εμπορικά θέματα, οικονομική συνεργασία, περιλαμβανομένων πληρωμών και πιστώσεων, και τον τρόπο ζωής/διαβίωσης (*modus vivendi*), συνομολογούνται κατόπιν απόφασης του ΥΣ μόνο. Βάσει του Άρθρου 169(2) του Συντάγματος, οποιεσδήποτε άλλες διεθνείς συμφωνίες (που δεν εμπίπτουν δηλ. στις πρόνοιες του Άρθρου 169(1)) τίθενται σε ισχύ και δεσμεύουν την Κυπριακή Δημοκρατία **μόνο εφόσον κυρωθούν διά νόμου ο οποίος ψηφίζεται από την Βουλή των Αντιπροσώπων**, δημοσιευθούν στην Επίσημη Εφημερίδα της ΚΔ και ακολουθηθούν οι απαραίτητες διαδικασίες γνωστοποίησης ή επικύρωσης, ανάλογα με την περίπτωση (διμερής ή πολυμερής συμφωνία). Σημειώνεται ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, η συμφωνία ενδέχεται να εμπεριέχει *ρήτρα προσωρινής εφαρμογής*, η οποία συνήθως προνοεί ότι από την υπογραφή της συμφωνίας και μέχρι την ολοκλήρωση των εσωτερικών συνταγματικών διαδικασιών κάθε συμβαλλόμενου μέρους σε σχέση με την κύρωσή της και την έναρξη ισχύος της (π.χ. ψήφιση νόμου από Βουλή), η διεθνής συμφωνία ή συγκεκριμένες πρόνοιες αυτής τίθεται προσωρινά σε εφαρμογή. Στις εν λόγω περιπτώσεις ενδείκνυται όπως επισπεύδεται η διαδικασία συνομολόγησης της συμφωνίας π.χ. με επίσπευση της ετοιμασίας και κατάθεσης ενώπιον της Βουλής για ψήφιση του σχετικού κυρωτικού νόμου, δυνάμει του Άρθρου 169(2) του Συντάγματος.

Επισημαίνεται ότι, η ΚΔ (όπως και κανένα άλλο κράτος μέλος) δεν έχει αρμοδιότητα σύναψης διεθνούς συμφωνίας όπου αυτή αφορά τομείς *αποκλειστικής αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)*, όπως αυτοί ορίζονται στη Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ (π.χ. τελωνειακή ένωση, κοινή εμπορική πολιτική, νομισματική πολιτική για ΚΜ με νόμισμα το ευρώ κοκ), ή όπου η συμφωνία θα μπορούσε να επηρεάσει κανόνες που έχει θεσπίσει η ΕΕ ή να μεταβάλει την εμβέλειά τους. Έχει ωστόσο την αρμοδιότητα συνομολόγησης διεθνών συνθηκών στις περιπτώσεις που αυτές αφορούν τομείς *συντρέχουσας αρμοδιότητας της ΕΕ και των κρατών μελών της* (π.χ. οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, περιβάλλοντος, μεταφορών, ενέργειας κοκ). Στις περιπτώσεις συνομολόγησης μικτών διεθνών συμφωνιών μεταξύ ΕΕ και κρατών μελών της (περιλαμβανομένης της ΚΔ) με 3^η χώρα / χώρες ή διεθνή οργανισμό π.χ. για θέματα / τομείς αποκλειστικής ή συντρέχουσας αρμοδιότητας της

ΕΕ και των κρατών μελών της, ως πιο πάνω, δεν απαιτείται η διεξαγωγή ΑΑ κατά την ετοιμασία κυρωτικού νομοσχεδίου, εκεί όπου εφαρμόζεται.

Δεδομένων των πιο πάνω, η διεξαγωγή ΑΑ κατά την ετοιμασία (κυρωτικού) νομοσχεδίου σε εθνικό επίπεδο **απαιτείται** στις περιπτώσεις συνομολόγησης διεθνών συμβάσεων που εμπίπτουν στις πρόνοιες του Άρθρου 169(2) του Συντάγματος, με εξαιρέσεις τις περιπτώσεις προσωρινής εφαρμογής (για σκοπούς επίσπευσης της διαδικασίας συνομολόγησης), τις περιπτώσεις μικτών διεθνών συμφωνιών και τις περιπτώσεις συμφωνιών/κυρωτικών νομοσχεδίων που αφορούν θέματα εθνικού συμφέροντος (βλ. εξαιρέσεις από την ΑΑ).

Η διαδικασία συνομολόγησης διεθνών συμφωνιών, κυρίως σε ότι αφορά τα στάδια διαβούλευσης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, διαφοροποιείται στις περιπτώσεις διμερών, πολυμερών ή μικτών διεθνών συμφωνιών, βάσει της ενδεδειγμένης πρακτικής (βλ. Πρακτικό Οδηγό Νομικής Υπηρεσίας).

*Για σκοπούς διεξαγωγής ΑΑ στο πλαίσιο νομοθέτησης για κύρωση διεθνούς σύμβασης παρακαλώ χρησιμοποιείτε το **Ερωτηματολόγιο ΑΑ – ΙΙΙ. ΚΥΡΩΣΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ***

3. Πηγές πληροφόρησης και μεθοδολογίες για Ανάλυση Αντίκτυπου

Υπάρχουν διάφορα είδη συνόλων δεδομένων, όπως στατιστικές, ερευνητικά αποτελέσματα, μελέτες, εκθέσεις παρακολούθησης κλπ τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως πηγές πληροφόρησης στη διαδικασία ΑΑ. Εξίσου σημαντική, στη διαδικασία συλλογής των απαραίτητων δεδομένων, είναι η συμβολή των ομάδων-στόχου της νομοθετικής ρύθμισης, των εμπλεκόμενων φορέων καθώς και ειδικών εμπειρογνομόνων, μέσα από τις διαδικασίες διαβούλευσης που πρέπει να ακολουθούνται.

Για τους σκοπούς της ΑΑ, δύναται να χρησιμοποιούνται στοιχεία και εμπειρίες από προηγούμενες μελέτες σκοπιμότητας, αναλύσεις κόστους-οφέλους ή και άλλες διαδικασίες αξιολόγησης που καλύπτουν τις πραγματικές επιπτώσεις από αντίστοιχες μεταρρυθμίσεις, δημόσια έργα⁷ κοκ. Άλλες ιδιαίτερα χρήσιμες πηγές πληροφόρησης αποτελούν τα αποτελέσματα αντίστοιχων ΑΑ που πιθανόν να έχουν διεξαχθεί για παρόμοιες ρυθμιστικές παρεμβάσεις σε άλλα Κράτη Μέλη ή σε επίπεδο ΕΕ⁸.

Η επιλογή της μεθοδολογίας που θα χρησιμοποιηθεί για την εκτίμηση των επιπτώσεων, θα πρέπει να βασίζεται σε μια αξιολόγηση του ποιο είναι το πιο οικονομικά αποδοτικό μέσο για την αναζήτηση, συλλογή και ανάλυση των πληροφοριών που απαιτούνται. Υπάρχουν διάφοροι μέθοδοι τόσο ποιοτικής

⁷ Manual for Pre-selection and appraisal of Public Investment Projects (under preparation by DG EPCD/MoF with the WB and EC support)

⁸ http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/cia_2015_en.htm

όσο και ποσοτικής αξιολόγησης του αντίκτυπου. Σε περίπτωση που ο αντίκτυπος δεν μπορεί να εκτιμηθεί ποσοτικά ή με ακρίβεια είναι σημαντικό να πραγματοποιείται ποιοτική εκτίμηση του μεγέθους των επιπτώσεων και τυχόν αλυσιδωτών επιδράσεων που μπορεί να προκύψουν.

Ειδικά στην περίπτωση σημαντικής νομοθετικής ρύθμισης με πολύπλοκες επιπτώσεις, όπου ενδεχομένως να είναι δύσκολη η συλλογή και ανάλυση της απαιτούμενης πληροφόρησης, τότε θα πρέπει να εξετάζεται το ενδεχόμενο ανάθεσης της διεξαγωγής της ΑΑ σε εξωτερικό εμπειρογνώμονα, ενδεχομένως ως μέρος της ανάθεσης της ετοιμασίας σχετικής νομοθετικής πρότασης ή και ανάλυσης του κόστους-οφέλους της ρυθμιζόμενης δράσης. Σε κάθε περίπτωση, η όποια ανάθεση θα πρέπει να είναι συμβατή με την ισχύουσα νομοθεσία για αγορά υπηρεσιών (π.χ. περί δημοσίων συμβάσεων⁹).

Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις πηγές πληροφόρησης και μεθόδους αξιολόγησης των επιπτώσεων παρέχονται στις Ενότητες 8–11 πιο κάτω ενώ αντίστοιχη πληροφόρηση και κατευθύνσεις παρέχονται και σε επίπεδο ΕΕ¹⁰. Συστήνεται επίσης όπως οι ενδιαφερόμενοι απευθύνονται στο οικείο τομεακό Υπουργείο ή Υπηρεσία για σχετική υποστήριξη στην παροχή τομεακών πληροφοριών και την αξιοποίηση μεθόδων ειδικά σχεδιασμένων για τον τομέα αυτό (π.χ. στην Υπηρεσία Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος για συλλογή και ανάλυση δεδομένων στο πλαίσιο εκτίμησης του περιβαλλοντικού αντίκτυπου της προτεινόμενης νομοθεσίας) καθώς και στη Στατιστική Υπηρεσία (www.mof.gov.cy/cystat) για εξασφάλιση διαθέσιμων στατιστικών δεδομένων.

4. Ερωτηματολόγια ΑΑ

Όπως έχει αναλυθεί και στην Ενότητα 2 πιο πάνω, το νέο πλαίσιο ΑΑ περιλαμβάνει τους ακόλουθους 3 τύπους ερωτηματολογίων ΑΑ:

Ερωτηματολόγιο ΑΑ – Ι. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

Ερωτηματολόγιο ΑΑ – ΙΙ. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΕΕ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Ερωτηματολόγιο ΑΑ – ΙΙΙ. ΚΥΡΩΣΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Αναλόγως της φύσης και του αντικειμένου του κάθε νομοσχεδίου που υπόκειται σε ΑΑ, βάσει του παρόντος Οδηγού, θα πρέπει να χρησιμοποιείται / συμπληρώνεται το κατάλληλο από τα πιο πάνω ερωτηματολόγια τα οποία βρίσκονται διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα της Μονάδας Διοικητικής Μεταρρύθμισης (<http://www.reform.gov.cy/gr/αναπτυξιακή-μεταρρύθμιση/βελτίωση-ρυθμιστικού-πλαισίου/ανάλυση-του-αντίκτυπου-των-νομοθετικών-προτάσεων>). Και στις τρεις περιπτώσεις τα Ερωτηματολόγια ΑΑ έχουν δομηθεί ως ακολούθως:

⁹ Ο Περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμος του 2016 (Ν.73(1)/2016)

¹⁰ http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/toc_tool_en.htm (tools 16-31 and 51-59)

- **Ενότητα Α – Βασικά στοιχεία νομοθετικής πρότασης**
- **Ενότητα Β – Καταγραφή αποτελεσμάτων Ανάλυσης Αντίκτυπου**
- **Ενότητα Γ – Σύνοψη αποτελεσμάτων Ανάλυσης Αντίκτυπου**
- **Έλεγχος από Αρμόδιο Υπουργείο**
- **Αξιολόγηση Ποιότητας SME Test (όπου εφαρμόζεται) – αφορά μόνο τα Ερωτηματολόγια I και II**

Πιο κάτω εξειδικεύονται περαιτέρω οι επιμέρους ενότητες ενώ επισημαίνονται και οι σχετικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των τριών Ερωτηματολογίων ΑΑ (I, II, III). Ο **πλήρης μηχανισμός ΑΑ** εφαρμόζεται στην περίπτωση του **Ερωτηματολογίου I** ενώ στις άλλες δύο περιπτώσεις εφαρμόζονται κάποιες απλοποιημένες παραλλαγές του.

5. Καταγραφή βασικών στοιχείων νομοθετικής πρότασης

Ερωτηματολόγιο ΑΑ - Ενότητα Α

Για τη συμπλήρωση του Ερωτηματολογίου ΑΑ απαιτείται καταρχήν η ταυτοποίηση της νομοθετικής πρότασης μέσα από την καταγραφή των βασικών στοιχείων της τα οποία αναλύονται πιο κάτω:

- ❖ **Τίτλος Προτεινόμενης Νομοθεσίας** – σε περίπτωση που η ΑΑ διεξάγεται για ένα πακέτο προτεινόμενων νομοσχεδίων επί του ίδιου αντικειμένου, να καταγραφεί πρώτος ο τίτλος του βασικού νομοσχεδίου και στη συνέχεια οι τίτλοι των συμπληρωματικών προς αυτό νομοσχεδίων (π.χ. καταργητικός προηγούμενης ρύθμισης). Στην περίπτωση κυρωτικού νομοσχεδίου ή μεταφοράς ευρωπαϊκού δικαίου, εάν δεν εξυπακούεται από τον τίτλο του νομοσχεδίου, να καταγράφεται και ο τίτλος της υποκείμενης διεθνούς σύμβασης ή ευρωπαϊκής νομοθεσίας (π.χ. τίτλος Οδηγίας, Κανονισμού) αντίστοιχα.
- ❖ **Στοιχεία Επικοινωνίας** – αφορά τόσο το αρμόδιο Υπουργείο όσο και το αρμόδιο Τμήμα / Υπηρεσία / φορέα εφαρμογής της προτεινόμενης νομοθεσίας, για σκοπούς κυρίως παρακολούθησης και εκ των υστέρων αξιολόγησης, όπου εφαρμόζεται (είτε μέσω εθνικής ή ευρωπαϊκής διαδικασίας π.χ. REFIT). Θα πρέπει να συμπληρώνονται επαρκώς τα απαιτούμενα στοιχεία επικοινωνίας του λειτουργού ο οποίος είναι αρμόδιος για τη διεξαγωγή της ΑΑ και συμπλήρωσης του σχετικού ερωτηματολογίου.
- ❖ **Τύπος Νομοθεσίας (αφορά τα ερωτηματολόγια I και II)** – θα πρέπει να διευκρινιστεί κατά πόσο το προτεινόμενο νομοσχέδιο στοχεύει στην υιοθέτηση μίας νέας νομοθετικής ρύθμισης, στην εισαγωγή νέων προνοιών που καταργούν ή/και αντικαθιστούν υφιστάμενες νομοθετικές ρυθμίσεις, στην εισαγωγή προνοιών που τροποποιούν υφιστάμενη νομοθεσία ή που κωδικοποιούν υφιστάμενη νομοθεσία. Η κωδικοποίηση μπορεί να αφορά ενοποίηση προηγούμενων τροποποιήσεων ή συγκέντρωση όλων των σχετικών διατάξεων για ένα θέμα (*Παράδειγμα: Ο περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμος του 1999 (Ν. 158(I)/1999)*).
- ❖ **Κατηγορία Διεθνούς Συμφωνίας (αφορά το ερωτηματολόγιο III)** – βλ. Ενότητα 2 / III. ΑΑ στο πλαίσιο νομοθέτησης για Κύρωση Διεθνούς Σύμβασης

- ❖ **Υιοθέτηση/Εναρμόνιση (αφορά το ερωτηματολόγιο II)** – στην περίπτωση νομοθετικής ρύθμισης για εναρμόνιση με το ευρωπαϊκό δίκαιο, θα πρέπει να διευκρινίζεται τυχόν χρονική προθεσμία για την υιοθέτηση της σχετικής Ευρωπαϊκής Οδηγίας ή για την υιοθέτηση εφαρμοστικών ή άλλων νομοθετικών ρυθμίσεων που απαιτούνται για πλήρη και αποτελεσματική εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κανονισμού (βλ. Ενότητα 1 – [Πότε απαιτείται η διεξαγωγή ΑΑ](#)). Επιπρόσθετα θα πρέπει να επισημαίνονται τυχόν προβλήματα που παρουσιάζονται τα οποία δυνατόν να παρεμποδίζουν την έγκαιρη εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθεσίας, και κατ' επέκταση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, αλλά και τυχόν συνέπειες που μπορεί να προκύψουν από αυτό για την Κυπριακή Δημοκρατία. Τέλος, κρίνεται σκόπιμο όπως επισημαίνονται, σε σχέση με την υπό αναφορά ευρωπαϊκή νομοθεσία, τυχόν διαδικασίες ή και νομικά μέτρα που μπορεί να εκκρεμούν εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως αυτά κοινοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του συστήματος **EU Pilot**¹¹.

6. Αξιολόγηση αναγκαιότητας, σκοπιμότητας και επιλογών ρύθμισης

Βασικό στάδιο της ΑΑ αποτελεί η αξιολόγηση της αναγκαιότητας και των σκοπών οι οποίοι επιδιώκονται μέσα από την εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθετικής ρύθμισης, καθώς και η αιτιολόγηση της επιλογής της συγκεκριμένης ρύθμισης έναντι εναλλακτικών νομοθετικών ή μη επιλογών, για εφαρμογή της προγραμματιζόμενης δημόσιας παρέμβασης.

Ερωτηματολόγια ΑΑ – Ενότητα Β1

- ❖ **Αναγκαιότητα και Στόχευση της Παρέμβασης (αφορά το ερωτηματολόγιο I)** – το πρώτο βήμα της ΑΑ αφορά τον προσδιορισμό και ανάλυση του προβλήματος¹² η αντιμετώπιση του οποίου επιδιώκεται μέσα από την προτεινόμενη νομοθεσία, την αιτιολόγηση της δημόσιας παρέμβασης καθώς και τον προσδιορισμό των στόχων / επιδιώξεων της παρέμβασης. Η παρούσα ανάλυση ενδεχομένως να απαιτεί αναφορά σε σχετικές πρόνοιες του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου (υφιστάμενα διατάγματα ή κανονισμούς) και τυχόν κενά / μειονεκτήματά του που αιτιολογούν την προτεινόμενη παρέμβαση (νομοθετική ρύθμιση).
Η αναγνώριση και κατανόηση της φύσης και των πηγών του προβλήματος είναι ιδιαίτερα σημαντική ως προς το σχεδιασμό των εναλλακτικών επιλογών πολιτικής παρέμβασης, ώστε αυτές να ανταποκρίνονται κατάλληλα και πιο αποτελεσματικά στην επίλυση του προβλήματος αλλά και να αιτιολογούν τη δημόσια παρέμβαση. Μια παρέμβαση δημόσιας πολιτικής μπορεί να δικαιολογηθεί σε διάφορες περιπτώσεις, όπως π.χ. ανεπάρκειας της ίδιας της αγοράς για εύρυθμη

¹¹ http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/index_en.htm

Στην Κύπρο, αρμόδια για το θέμα κυβερνητική αρχή είναι η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, η οποία λαμβάνει ενημέρωση μέσω του συστήματος EU Pilot σε περιπτώσεις πιθανής παραβίασης ευρωπαϊκής νομοθεσίας και κοινοποιεί στις επιμέρους αρμόδιες αρχές τις σχετικές υποθέσεις για τη λήψη των απαραίτητων διορθωτικών μέτρων.

¹² http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_11_en.htm

και αποτελεσματική λειτουργία της, αποτυχίας ή και δημιουργίας πρόσθετων προβλημάτων από υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο κοκ.

Εξίσου σημαντικός είναι ο προσδιορισμός των στόχων της παρέμβασης¹³, οι οποίοι συνδέουν την ανάλυση του προβλήματος με τις επιλογές για ανταπόκριση στο πρόβλημα αυτό. Οι στόχοι αυτοί καθορίζουν, μεταξύ άλλων, τα κριτήρια για τη σύγκριση των επιλογών πολιτικής καθώς και τα κριτήρια για παρακολούθηση και αξιολόγηση των επιτευγμάτων της εφαρμοζόμενης πολιτικής.

Είναι σημαντικό εδώ να διαχωρίζονται, με αναφορά στην ΑΑ και στις δύο κατηγορίες, οι γενικοί ή τελικοί στόχοι, δηλαδή οι ευρύτεροι στόχοι της πολιτικής στον υπό αναφορά τομέα, από τους άμεσους στόχους που συνδέονται με την προτεινόμενη πολιτική ρύθμιση. Για παράδειγμα, στην περίπτωση της νομοθετικής ρύθμισης για απαγόρευση του καπνίσματος στο χώρο εργασίας, ο γενικός στόχος είναι ο περιορισμός των ασθενειών και των περιστατικών θανάτου που σχετίζονται με το κάπνισμα, ωστόσο, ο άμεσος στόχος είναι η προστασία των εργαζομένων ως παθητικοί καπνιστές στο χώρο εργασίας τους. Στο πλαίσιο της ΑΑ έμφαση θα πρέπει να δίδεται στην ανάπτυξη των άμεσων στόχων της προτεινόμενης παρέμβασης.

Κατά κανόνα οι στόχοι θα πρέπει να είναι:

- Συγκεκριμένοι και σαφείς ώστε να μην επιδέχονται διαφορετικές ερμηνείες (Specific)
- Μετρήσιμοι ώστε να καθίσταται δυνατή η επαλήθευση της επίτευξής τους (Measurable)
- Εφαρμόσιμοι ώστε η παρέμβαση να κινείται σε ένα φιλόδοξο αλλά ρεαλιστικό πλαίσιο (Achievable)
- Σχετικοί και συναφείς ως προς το αντικείμενο, το πρόβλημα, τις αιτίες (Relevant)
- Χρονικά οριοθετημένοι ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση της επίτευξής τους (Time-bound)

❖ **Αντικείμενο Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας (αφορά το ερωτηματολόγιο II)** – σε αυτή την περίπτωση ζητείται ο προσδιορισμός της στόχευσης της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας η οποία έχει ήδη καθοριστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο (π.χ. τομέας/πεδίο πολιτικής, βασικό αντικείμενο και στόχοι της ευρωπαϊκής νομοθετικής ρύθμισης). Για διευκόλυνση της διεξαγωγής αλλά και της αξιολόγησης της ΑΑ σε εθνικό επίπεδο κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη η αξιοποίηση της μεθοδολογίας και των αποτελεσμάτων της ΑΑ αν αυτή έχει διεξαχθεί σε επίπεδο ΕΕ. Σε περίπτωση που οι αρμόδιες αρχές δεν έχουν εξασφαλίσει τα εν λόγω έγγραφα, στο πλαίσιο της συμμετοχής τους στις σχετικές συζητήσεις σε επίπεδο ΕΕ, μπορούν να τα εξασφαλίσουν μέσω της αρμόδιας Γενικής Διεύθυνσης της ΕΕ ή μέσω της ιστοσελίδας της Καλύτερης Ρύθμισης όπου υπάρχει διαθέσιμος κατάλογος με όλες τις ΑΑ που έχουν διεξαχθεί σε επίπεδο ΕΕ (http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/cia_2016_en.htm). Στο Ερωτηματολόγιο ΑΑ να καταγράφεται ο σχετικός σύνδεσμος (link) τόσο για την Ευρωπαϊκή Οδηγία / Κανονισμό όσο και για την ΑΑ αν έχει διεξαχθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σκοπιμότητα και Χρησιμότητα της Σύμβασης (αφορά το ερωτηματολόγιο III) – παρόμοια με την περίπτωση εθνικής ρύθμισης, στην περίπτωση κύρωσης διεθνούς σύμβασης απαιτείται ο προσδιορισμός του προβλήματος / ανάγκης και, κατ' επέκταση, η ανάλυση της χρησιμότητας και του οφέλους που θα προκύψει για την Κυπριακή Δημοκρατία από τη συνολολόγηση της εν λόγω

¹³ http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_13_en.htm

διεθνούς σύμβασης. Ένα πρόσθετο στάδιο στην ΑΑ για κυρωτικό νομοσχέδιο, αφορά τον έλεγχο του κατά πόσο οι υποχρεώσεις που θα αναληφθούν από τη Κυπριακή Δημοκρατία με την εφαρμογή της διεθνούς σύμβασης δεν συγκρούονται με πρόνοιες υφιστάμενης εθνικής ή ευρωπαϊκής νομοθεσίας ή, σε περίπτωση που προκύπτει τέτοια σύγκρουση, αν προτείνονται οποιαδήποτε μέτρα για σχετική αντιμετώπιση. Τέλος, θα ήταν χρήσιμη η αναφορά σε τυχόν επιφυλάξεις που κατέθεσε η Δημοκρατία για την επικύρωση της σύμβασης (για ποια θέματα, τι επιφυλάξεις, τότε κατατέθηκαν).

Ερωτηματολόγια ΑΑ – Ενότητα Β2

❖ **Αξιολόγηση Εναλλακτικών Επιλογών** - Αφού αναλυθεί το πλαίσιο πολιτικής (πρόβλημα, αναγκαιότητα, στόχοι), θα πρέπει να αξιολογηθούν οι εναλλακτικές επιλογές πολιτικής για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί. Συστήνεται όπως αξιολογούνται *τουλάχιστον 3 εναλλακτικές επιλογές*, λαμβανομένης ωστόσο υπόψη της [αρχής της αναλογικότητας](#) όσον αφορά το βάθος της εν λόγω ανάλυσης ώστε να μην επιβαρύνεται δυσανάλογα του αντικειμένου και του σκοπού η όλη διαδικασία της ΑΑ.

Βάσει της διεθνούς πρακτικής, η επιλογή της «μη ρύθμισης» (καμία αλλαγή στην υφιστάμενη πολιτική προσέγγιση) συμπεριλαμβάνεται ως μία εναλλακτική επιλογή υπό αξιολόγηση, ακόμη κι όταν η επιλογή αυτή δεν μπορεί να κριθεί πρακτικά ως βιώσιμη, εφόσον μπορεί να χρησιμεύσει ως ένα χρήσιμο σημείο αναφοράς βάσει του οποίου μπορούν να συγκριθούν οι άλλες επιλογές (οι οποίες πιθανόν να δημιουργούν κόστος ή/και έσοδα). Η επιλογή της «μη ρύθμισης» μπορεί να εξυπακούει την αξιοποίηση υφιστάμενης νομοθεσίας για το σκοπό ή/και βελτίωση της εφαρμογής του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου (π.χ. μέσω διευκρινήσεων ως προς τις πρόνοιές του). Η αξιοποίησή της κυρίως στις περιπτώσεις όπου δεν εντοπίζεται άλλη εναλλακτική της προτεινόμενης επιλογής παρέμβασης κρίνεται χρήσιμη και συστήνεται. .

Πέραν της επιλογής της «μη ρύθμισης» μπορούν να αξιολογηθούν και επιλογές *μη νομοθετικής ρύθμισης* όπως:

- **Εκστρατείες ενημέρωσης και εκπαίδευσης:** τα μέτρα αυτά χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση των ασυμμετριών που μπορεί να εντοπίζονται στην πληροφόρηση, επιτρέποντας στους πολίτες π.χ. ως καταναλωτές να κάνουν συνειδητές επιλογές, γνωρίζοντας και αξιολογώντας τους σχετικούς κινδύνους. Ορισμένες εκστρατείες μπορεί να επιδιώκουν απλώς να ενημερώσουν τους πολίτες ως προς τις επιλογές τους (π.χ. ανάπτυξη συστημάτων συγκριτικής αξιολόγησης υπηρεσιών σίτισης, εστίασης, ταξιδιωτικών κοκ), ενώ άλλες μπορεί να στοχεύουν και στην αλλαγή της συμπεριφοράς, κυρίως σε ζητήματα με σημαντικές επιπτώσεις για την κοινωνία στο σύνολό της (π.χ. το κάπνισμα, η οδική ασφάλεια, η ανακύκλωση κλπ)
- **Οικονομικά εργαλεία / κίνητρα:** εναλλακτική προσέγγιση στη νομοθετική ρύθμιση αποτελεί και η διαμόρφωση των κατάλληλων εργαλείων ή κινήτρων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την συμπεριφορά των πολιτών ή των επιχειρήσεων προς τον επιδιωκόμενο πολιτικό στόχο (π.χ. σχέδια χορηγιών για ενίσχυση της δραστηριότητας σε Έρευνα και Καινοτομία, σχέδια κινήτρων για προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας, πολεοδομικά κίνητρα για ενίσχυση της αναπτυξιακής δραστηριότητας κοκ)

- **Εθελοντική Προσέγγιση / Αυτορρύθμιση (self-regulation):** αφορά πρωτοβουλίες που λαμβάνονται από την ίδια την αγορά ή συγκεκριμένο τομέα (π.χ. επιχειρήσεων, επαγγελματικών σωμάτων, άλλων ιδιωτικών φορέων κλπ) που επηρεάζεται από την προωθούμενη πολιτική παρέμβαση. Αποτελεί ένα είδος εθελοντικής ρύθμισης με την αυτό-επιβολή υποχρεώσεων στα μέλη του τομέα που συνήθως λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς σχετικές με τον τομέα υποχρεώσεις που προκύπτουν από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο (π.χ. εφαρμογή Κώδικα Δεοντολογίας από τα μέλη του Συνδέσμου Εγκεκριμένου Λογιστών Κύπρου, υιοθέτηση Προγραμμάτων Κοινωνικής Ευθύνης κοκ).
Τα κίνητρα για συμμετοχή των ιδιωτικών φορέων σε τέτοιες εθελοντικής μορφής προσεγγίσεις μπορεί να αφορούν είτε την αποφυγή μίας πιο επαχθούς κανονιστικής ρύθμισης από την κυβέρνηση είτε την ενίσχυση της φήμης και κατ' επέκταση του κύκλου εργασιών τους, όπως φαίνεται να προκύπτει από τη σχετική βιβλιογραφία¹⁴.
- **Από-κοινού ρύθμιση (co-regulation):** η από κοινού ρύθμιση είναι παρόμοια με την αυτορρύθμιση, με τη διαφορά ότι ρυθμιστικό ρόλο αναλαμβάνουν από κοινού η κυβέρνηση και ο συγκεκριμένος κλάδος ή τομέας που ρυθμίζεται. Για παράδειγμα, μια βιομηχανία ή σημαντικό ποσοστό των φορέων ενός κλάδου μπορεί να συνεργαστεί με την κυβέρνηση για την ανάπτυξη ενός κώδικα πρακτικής (code of practice). Ο κώδικας αυτός επιβάλλεται συνήθως (π.χ. μέσω σχετικών κυρώσεων) από την ίδια τη βιομηχανία ή μια επαγγελματική οργάνωση και όχι άμεσα από την κυβέρνηση. Σε άλλες περιπτώσεις, η κυβέρνηση μπορεί να διατηρήσει τον έλεγχο ορισμένων πτυχών της πολιτικής και να μεταβιβάσει ορισμένες αρμοδιότητες ελέγχου στην ίδια τη βιομηχανία. Σχετικά παραδείγματα αποτελούν η ανάθεση της ρύθμισης των νομικών επαγγελματιών στον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο μέσω του σχετικού Κώδικα Δεοντολογίας, η ανάπτυξη Κώδικα Δεοντολογίας για παροχή επαγγελματικής και δεοντολογικής καθοδήγησης στους Συμβούλους Αφερεγγυότητας κοκ.
- **Μνημόνιο Συναντίληψης:** η εν λόγω προσέγγιση θα μπορούσε να εξεταστεί ως εναλλακτική λύση κυρίως στην περίπτωση της συνομολόγησης διεθνούς συμφωνίας (βλ. Ερωτηματολόγιο III)

Σημειώνεται ότι, η επιλογή της «μη ρύθμισης» (ενδεχομένως και της μη νομοθετικής ρύθμισης) δεν δύναται να εφαρμοστεί και κατ' επέκταση δεν αναμένεται να αξιολογηθεί στο πλαίσιο της ΑΑ για εναρμονιστικό με το ευρωπαϊκό δίκαιο νομοσχέδιο, εφόσον κάτι τέτοιο θα σήμαινε μη-συμμόρφωση της χώρας ως προς τις υποχρεώσεις της προς την ΕΕ. Στην περίπτωση αυτή αναμένεται η αξιολόγηση εναλλακτικών επιλογών νομοθετικής ρύθμισης, μόνο αν προκύπτει σχετική ευχέρεια από ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Και στην περίπτωση όμως που επιλέγεται ως προσέγγιση πολιτικής η νομοθετική ρύθμιση, υπάρχουν και θα πρέπει να αξιολογούνται εναλλακτικές επιλογές, όπως:

- **Ρύθμιση «Οδηγίας και Ελέγχου» (command-and-control regulation):** αφορά το παραδοσιακό και πιο διαδεδομένο εργαλείο πολιτικής, όπου η ρύθμιση επικεντρώνεται σε διαδικαστικές πτυχές για εφαρμογή της νομοθεσίας και κατ' επέκταση για επίτευξη των στόχων της πολιτικής,

¹⁴ <https://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/35260489.pdf>

συνήθως μέσα από ένα σύνολο νομοθετημάτων (πρωτογενούς νομοθεσίας, κανονισμών, διαταγμάτων κλπ). Παρά τα όποια πλεονεκτήματα συνοδεύουν το εν λόγω σύστημα (καθορισμένες και σταθερές υποχρεώσεις, ξεκάθαρη θέση/προσέγγιση πολιτικής εκ μέρους της κυβέρνησης, καθολική συμμόρφωση κλπ) είναι ταυτόχρονα και η βασική πηγή διοικητικού φόρτου για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις (γραφειοκρατικές και άκαμπτες διαδικασίες) ενώ συχνά μπορεί να κρίνεται ως υπερβολικά δογματική και παρεμβατική προσέγγιση.

- **Ρύθμιση με βάση την επίδοση** (performance-based regulation): σε αντίθεση με την προηγούμενη προσέγγιση, η νομοθετική αυτή ρύθμιση βασίζεται στην επίδοση και περιλαμβάνει τον καθορισμό των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων ή στόχων της πολιτικής που προωθείται, παρά των μέσων και διαδικασιών που θα πρέπει να ακολουθηθούν για να επιτευχθούν οι εν λόγω στόχοι. Η εφαρμογή της εν λόγω ρύθμισης δεν απαιτεί κατ' ανάγκην πρόσθετη νομοθετική ρύθμιση εφόσον μπορεί εναλλακτικά να επιτευχθεί μέσω αυτορρύθμισης ή από κοινού ρύθμισης. Ο βαθμός της κυβερνητικής παρέμβασης μπορεί ως εκ τούτου να περιορισθεί σημαντικά ενώ οι επιχειρήσεις και οι ιδιώτες έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν τη διαδικασία με την οποία θα συμμορφώνονται με το νόμο. Η προσέγγιση αυτή η οποία επικεντρώνεται στα αποτελέσματα και τις εκροές, φαίνεται να προωθείται ιδιαίτερα σε επίπεδο ΕΕ εφόσον κρίνεται ως καταλληλότερη για τη διαμόρφωση ενός φιλικού προς την Έρευνα και Καινοτομία νομοθετικού πλαισίου. Η ευχέρεια που δίνεται στους πολίτες ή τις επιχειρήσεις να εντοπίσουν οι ίδιοι τον τρόπο επίτευξης των επιδιωκόμενων στόχων ενδεχομένως να ενισχύει την αποδοτικότητα αλλά και να μειώνει το κόστος εφαρμογής της, καθιστώντας την λιγότερο επαχθή. Θα πρέπει ωστόσο να λαμβάνεται υπόψη και να αντιμετωπίζεται κατάλληλα, αναλόγως και της εξειδίκευσης του θέματος, η ανάγκη για πρόσθετη καθοδήγηση των επηρεαζόμενων από τη ρύθμιση (π.χ. με έκδοση κατευθυντήριων γραμμών κοκ) ώστε αυτοί να είναι σε θέση να συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις του νόμου.
- **Φορολογικά κίνητρα**: όπως και στην περίπτωση των οικονομικών εργαλείων πιο πάνω, αντίστοιχη προσέγγιση αποτελεί η ανάπτυξη φορολογικών ή άλλων κινήτρων (π.χ. πολεοδομικών), μέσα από την ανάλογη διαμόρφωση της σχετικής νομοθεσίας, τα οποία μπορούν να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των επηρεαζόμενων από την πολιτική (π.χ. φορολογικές ελαφρύνσεις για ενίσχυση των επενδύσεων σε Έρευνα και Καινοτομία), δεδομένου ότι η μία τέτοια ρύθμιση είναι επιτρεπτή στη βάση των τρεχουσών δημόσιων οικονομικών.

Η καταλληλότητά των πιο πάνω επιλογών¹⁵ εξαρτάται, κυρίως από το πρόβλημα που επιδιώκεται να αντιμετωπιστεί με την προωθούμενη πολιτική, την επικρατούσα κουλτούρα και το σύστημα διοίκησης στη χώρα.

---

¹⁵ Ιδιαίτερα χρήσιμο για το σκοπό το σχετικό εργαλείο της ΕΕ (http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_15_en.htm)

7. Αποτελέσματα Διαβούλευσης

Η διεξαγωγή διαβούλευσης με τους βασικούς ενδιαφερόμενους και άμεσα επηρεαζόμενους από την εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθεσίας αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό κομμάτι της ΑΑ. Η διαβούλευση θα πρέπει να διεξάγεται όσο το δυνατόν νωρίτερα στη διαδικασία ΑΑ έτσι ώστε να μπορεί να τροφοδοτεί με τα απαραίτητα στοιχεία και παραδοχές τον εντοπισμό αλλά και την ανάλυση όλων των δυνητικών επιπτώσεων της προτεινόμενης νομοθεσίας. Όπου είναι εφικτό, ένα προσχέδιο ΑΑ θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως βάση για τη διαβούλευση.

Στην περίπτωση σημαντικών νομοθετικών προτάσεων θα πρέπει ιδανικά να πραγματοποιείται *επίσημη διαβούλευση*, όπως αυτή ορίζεται στον σχετικό Οδηγό Διαβούλευσης. Όπου αυτό δεν είναι εφικτό θα πρέπει να πραγματοποιείται τουλάχιστον μία *άτυπη διαβούλευση*, η οποία θα πρέπει να θεωρείται ως ελάχιστο απαιτούμενο για όλες τις νομοθετικές προτάσεις. Σημαντικό είναι ωστόσο, ακόμη και στην περίπτωση της άτυπης διαβούλευσης, η διαδικασία να είναι όσο το δυνατόν πιο ισορροπημένη από πλευράς συμπερίληψης σε αυτήν των εκπροσώπων όλων των βασικών διαφορετικών απόψεων / συμφερόντων που μπορεί να εγείρονται από την προτεινόμενη νομοθεσία.

Ερωτηματολόγια ΑΑ – Ενότητα Β3

Για τις ανάγκες της ΑΑ, σε πρώτο στάδιο θα πρέπει να ζητείται η γνώμη όλων των αρμόδιων κυβερνητικών τμημάτων και υπηρεσιών. Τα κύρια αποτελέσματα του εν λόγω διαλόγου σε τεχνοκρατικό επίπεδο θα πρέπει να συνοψίζονται στην Ενότητα Β3 των ερωτηματολογίων ΑΑ. Η παρούσα ενότητα στην περίπτωση της νομοθετικής πρότασης για ρύθμιση εθνικού ζητήματος ή μεταφορά ευρωπαϊκής νομοθεσίας ([ερωτηματολόγια I & II](#)) περιορίζεται στο διάλογο εντός της Δημόσιας Υπηρεσίας. Στην περίπτωση κυρωτικού νομοσχεδίου ([ερωτηματολόγιο III](#)) ο σχετικός Οδηγός της ΝΥ προνοεί, υπό περιπτώσεις, την καταρχήν εξέταση του προσχεδίου της διεθνούς συμφωνίας από το Υπουργείο Οικονομικών, για τυχόν δημοσιονομικές επιπτώσεις από την υιοθέτηση και εφαρμογή της, καθώς και με άλλα Υπουργεία στις αρμοδιότητες των οποίων εμπίπτουν τυχόν άλλες επιπτώσεις της συμφωνίας. Στην περίπτωση διμερών συμφωνιών προνοεί επίσης την εξουσιοδότηση του αρμόδιου Υπουργείου από το ΥΣ για έναρξη των σχετικών διαπραγματεύσεων με το αντισυμβαλλόμενο μέρος καθώς και την πραγματοποίηση διαπραγμάτευσης σε διεθνές επίπεδο, τα αποτελέσματα της οποίας κυρίως σε ότι αφορά τις βασικές θέσεις της ΚΔ θα πρέπει να καταγραφούν στην ΑΑ. Σε κάθε περίπτωση, το τελικό κείμενο της συμφωνίας θα πρέπει να λαμβάνει την έγκριση του ΥΣ το οποίο εξουσιοδοτεί τις αρμόδιες Αρχές για υπογραφή της διεθνούς συμφωνίας.

Ερωτηματολόγια ΑΑ – Ενότητα Β4

Πέραν του διαλόγου που πραγματοποιείται σε τεχνοκρατικό επίπεδο, ιδιαίτερα σημαντική είναι η εμπλοκή των άμεσα εμπλεκόμενων / επηρεαζόμενων φορέων του ιδιωτικού τομέα στην όλη διαδικασία, όπου αυτό εφαρμόζεται (βλ. εξαιρέσεις από [Οδηγό Διαβούλευσης](#)). Για πρακτικούς

σκοπούς, αυτοί μπορεί να είναι εκπρόσωποι αναγνωρισμένων κοινωνικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών, επιχειρηματικών ή άλλων οργανωμένων συνόλων, αναλόγως της φύσης και του αντικειμένου του προτεινόμενου νομοσχεδίου. Σε περίπτωση που το νομοσχέδιο αναμένεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην επιχειρηματική συμπεριφορά και δραστηριότητα στη χώρα τότε πριν την τελική διαμόρφωση και προώθηση του νομοσχεδίου, οι επιπτώσεις αυτές θα πρέπει να τεθούν προς συζήτηση με τους εκπροσώπους τις επιχειρηματικής κοινότητας. Αυτό αποτελεί μέρος της εφαρμογής του μηχανισμού [SME Test](#), στο πλαίσιο της ΑΑ. Θα μπορούσε πρόσθετα να πραγματοποιηθεί δειγματοληπτική έρευνα με την συμμετοχή των ιδίων των επιχειρήσεων, ενδεχομένως μέσω σχετικών μηχανισμών όπως το Enterprise Europe Network - Κύπρου¹⁶.

Η εμπλοκή των επηρεαζόμενων φορέων - εκπροσώπων του ιδιωτικού τομέα ενισχύει τη διαφάνεια της όλης διαδικασίας, προετοιμάζει το έδαφος για την ομαλότερη και όσο το δυνατό πιο αποδεκτή εφαρμογή της νέας νομοθεσίας και περιορίζει την πιθανότητα απρόβλεπτων επιπτώσεων από την υλοποίηση της προωθούμενης πολιτικής.

Για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ΑΑ και συγκεκριμένα του Μέρους Β4, απαιτείται όπως γίνεται μία περιγραφή της διαδικασίας διαβούλευσης που έχει ακολουθηθεί, των βασικών εμπλεκόμενων σε αυτήν και των κύριων αποτελεσμάτων της διαβούλευσης στα βασικά ζητήματα της προτεινόμενης νομοθεσίας, καθώς και καταγραφή πληροφόρησης για τις μεθόδους και τα εργαλεία διαβούλευσης που έχουν αξιοποιηθεί για το σκοπό στα διάφορα στάδια της ΑΑ.

Εκεί που προκύπτει να μην έχουν ληφθεί υπόψη, στην τελική διαμόρφωση της νομοθετικής πρότασης, βασικές θέσεις των εμπλεκόμενων φορέων που τέθηκαν κατά τη διαδικασία διαβούλευσης, αυτό θα πρέπει να εξηγείται, όπου είναι δυνατόν. Σε περίπτωση μη διεξαγωγής δημόσιας διαβούλευσης αυτό θα πρέπει επίσης να αιτιολογείται επαρκώς.

Τα διάφορα εργαλεία, μέθοδοι αλλά και αρχές καλής διαβούλευσης που πρέπει να ακολουθούνται αναλύονται περαιτέρω στο σχετικό [Οδηγό Διαβούλευσης](#). Επίσης χρήσιμα και βοηθητικά είναι τα σχετικά εργαλεία¹⁷ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο νέο πακέτο της Έξυπνης Ρύθμισης.

8. Ανάλυση Οικονομικού Αντίκτυπου

Ερωτηματολόγια ΑΑ – Ενότητα Β5

Η ανάλυση του οικονομικού αντίκτυπου μίας νέας νομοθεσίας είναι ιδιαίτερα σημαντική. Ιδανικά, μία νέα νομοθεσία θα πρέπει να μην δυσχεραίνει αλλά αντίθετα να προωθεί, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, τις συνθήκες ανάπτυξης, απασχόλησης, επιχειρηματικότητας, ανταγωνιστικότητας αλλά και ευημερίας

¹⁶ <http://www.bsccyprus.org.cy/>

¹⁷ http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_10_en.htm , http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_50_en.htm

των πολιτών στη χώρα. Στις περιπτώσεις ωστόσο που η προώθηση και εφαρμογή μίας πολιτικής, αναμένεται να έχει αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις στο σύνολο της οικονομίας ή σε συγκεκριμένες ομάδες-στόχους, αυτή θα πρέπει επίσης να εντοπίζεται και να αναλύεται.

Ο οικονομικός αντίκτυπος μπορεί να διαχωριστεί σε άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις. Για παράδειγμα, μία νομοθετική πρόταση για εφαρμογή φορολογικών ελαφρύνσεων για επενδύσεις σε καινοτόμες επιχειρήσεις θα έχει ως άμεσο αντίκτυπο τη μείωση των φορολογικών εσόδων του κράτους και την αύξηση των επενδύσεων σε δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας, ωστόσο έμμεσα αυτό θα οδηγήσει στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, την τεχνολογική αναβάθμιση και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, με τα ανάλογα οφέλη που αυτό τελικά θα επιφέρει στα οικονομικά του κράτους.

Η αξιολόγηση του οικονομικού αντίκτυπου, απαιτεί ως πρώτο βήμα τον *καθορισμό των ομάδων στόχων* που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τις πρόνοιες της προτεινόμενης ρύθμισης. Οι ομάδες αυτές μπορεί να αφορούν επιχειρήσεις, ιδιώτες πολίτες / νοικοκυριά ή το ίδιο το κράτος. Στις πλείστες περιπτώσεις, μία μεμονωμένη νομοθετική πρόταση δεν αναμένεται να έχει από μόνη της ιδιαίτερα σημαντικές μακροοικονομικές επιπτώσεις (ενδεχομένως να έχει ως μέρος ενός πακέτου νομοθετικών προτάσεων στα πλαίσια συγκεκριμένης πολιτικής), ως εκ τούτου η αξιολόγηση θα επικεντρώνεται συνήθως στις επιμέρους επιδράσεις που μπορεί να έχει η συγκεκριμένη πρόταση προς τις καθορισμένες ομάδες-στόχους της.

Στην περίπτωση του [Ερωτηματολογίου II](#) για μεταφορά ευρωπαϊκής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο δεν αναμένεται αναλυτική καταγραφή και ανάλυση των διαφόρων κατηγοριών οικονομικού αντίκτυπου αλλά μία σύνοψη αυτών με έμφαση στις σημαντικότερες οικονομικές επιπτώσεις όπως αυτές έχουν αναλυθεί σε επίπεδο ΕΕ κατά τη διαμόρφωση της σχετικής ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Αντίθετα στην περίπτωση του [Ερωτηματολογίου I](#) για νομοθετική ρύθμιση εθνικής πρωτοβουλίας αναμένεται μία πιο αναλυτική περιγραφή και ανάλυση των επιμέρους οικονομικών επιπτώσεων. Αντίστοιχη ανάλυση απαιτείται στην περίπτωση του [Ερωτηματολογίου III](#) για κύρωση διεθνούς σύμβασης, από το οποίο ωστόσο εξαιρούνται ορισμένες απαιτήσεις (π.χ. εκτίμηση επιπτώσεων στις επί μέρους κατηγορίες επιχειρήσεων, επιμέτρηση του διοικητικού φόρτου κοκ) ώστε αυτό να επικεντρώνεται σε πιο μακροοικονομικής φύσης επιπτώσεις οι οποίες είναι πιο πιθανόν να επηρεάζουν την απόφαση της ΚΔ για κύρωση ή μη μίας διεθνούς σύμβασης. **Το παρόν ισχύει και για τις επόμενες ενότητες που αφορούν στην ανάλυση του κοινωνικού και περιβαλλοντικού αντίκτυπου.**

Σε περίπτωση που έχει ήδη εκπονηθεί ειδική οικονομική μελέτη, είτε εσωτερικά από το αρμόδιο Υπουργείο είτε από ειδικό εμπειρογνώμονα, σχετικά με το αντικείμενο ή/και το σκοπό που ρυθμίζεται μέσω της προτεινόμενης νομοθεσίας τότε θα πρέπει η εν λόγω μελέτη ή επίσημη σύνοψη των αποτελεσμάτων της να επισυνάπτεται στο συμπληρωμένο Ερωτηματολόγιο ΑΑ.

I. Εκτίμηση Οικονομικών Επιπτώσεων στους πολίτες/νοικοκυριά

- ***Η προτεινόμενη νομοθεσία αφορά ή/και επηρεάζει τους πολίτες/νοικοκυριά;***

Ως πρώτη κατηγορία εξετάζονται τα νοικοκυριά και γενικότερα οι πολίτες. Ο οικονομικός αντίκτυπος στα νοικοκυριά παίρνει συνήθως τη μορφή των άμεσων επιπτώσεων ως προς το εισόδημα, την κατανάλωση, τις τιμές κοκ. Κατά την αξιολόγηση των εν λόγω επιπτώσεων είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικές ομάδες πληθυσμού, π.χ. ως προς την οικονομική κατάσταση, το επίπεδο μόρφωσης, τη δομή νοικοκυριού κοκ.

Σημειώνεται ότι, ο οικονομικός αντίκτυπος στα νοικοκυριά μπορεί να είναι σημαντικός, ακόμη και αν απευθύνεται σε περιορισμένη κατηγορία ατόμων, σε περίπτωση που το θέμα αφορά τη βασική τους διαβίωση ή τη διασφάλιση άλλων σημαντικών δικαιωμάτων τους (αν οι επιπτώσεις δεν είναι οικονομικής φύσης ενδεχομένως να εμπίπτουν στην ανάλυση του κοινωνικού αντίκτυπου πιο κάτω).

Ακολουθούν πιο συγκεκριμένες ερωτήσεις για το είδος της επίδρασης στη συγκεκριμένη ομάδα στόχο.

Σε περίπτωση που δεν αναμένεται οποιαδήποτε σημαντική επίδραση σε αυτή την ομάδα στόχο προχωρήστε στην επόμενη υποενότητα για την [ανάλυση τυχόν επιπτώσεων στις επιχειρήσεις](#).

- ***Η προτεινόμενη νομοθεσία επηρεάζει την οικονομική κατάσταση ή/και την καταναλωτική συμπεριφορά των νοικοκυριών ή των διαφόρων ομάδων πληθυσμού;***

Ορισμένες τυπικές επιπτώσεις για τα νοικοκυριά είναι αυτές που προκύπτουν από ρυθμίσεις που αφορούν το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας (π.χ. παροχή δημόσιων βοηθημάτων), την παροχή δημόσιων υπηρεσιών και τα τέλη πρόσβασης των χρηστών σε αυτές, τους κατώτατους μισθούς, την επιβολή άμεσης ή έμμεσης φορολογίας, την επιβολή κατώτατων / ανώτατων ορίων τιμών κοκ. Οι ρυθμίσεις αυτές επηρεάζουν την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών και κατ' επέκταση την καταναλωτική τους συμπεριφορά, είτε μέσω του εισοδήματος είτε μέσω των δαπανών τους, ενώ δύναται να οδηγούν και σε ανακατανομή εισοδήματος μεταξύ των διαφόρων ομάδων του πληθυσμού η οποία θα πρέπει να επισημαίνεται στην ΑΑ. Η καταναλωτική συμπεριφορά δύναται να επηρεαστεί και από ρυθμίσεις που δεν έχουν επιπτώσεις στο εισόδημα των καταναλωτών αλλά στην προστασία τους και στην πληροφόρηση που λαμβάνουν (π.χ. υποχρεώσεις για αναγραφή τιμής πώλησης προϊόντος, συστατικών, διατροφικών επισημάνσεων κοκ).

Σχετικά εργαλεία της ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_25_en.htm, http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_28_en.htm

- **Η προτεινόμενη νομοθεσία θα έχει επίδραση από πλευράς διοικητικού φόρτου (ΔΦ) και κόστους για συμμόρφωση των πολιτών με αυτήν;**

Εάν η προτεινόμενη νομοθεσία οδηγεί στην υποβολή νέων υποχρεώσεων πληροφόρησης προς τους πολίτες αυτό εξυπακούει την αύξηση του διοικητικού κόστους που επωμίζονται για ανταπόκρισή τους στις εν λόγω υποχρεώσεις. Υπάρχουν διάφορες υποχρεώσεις πληροφόρησης που μπορεί να απορρέουν από τη νομοθεσία όπως η υποχρέωση υποβολής δηλώσεων (π.χ. ετήσια φορολογική δήλωση) ή άλλων εντύπων πληροφόρησης (π.χ. ληξιαρχικό έντυπο γεννήσεων ή θανάτων), πληρωμής τελών σε φορείς του δημόσιου ή ευρύ δημόσιου τομέα (π.χ. ακίνητης ιδιοκτησίας, αποχετευτικού, υδατοπρομήθειας, ηλεκτρικού ρεύματος), συμμετοχής σε υποχρεωτικούς ελέγχους (π.χ. τεχνικός έλεγχος μηχανοκίνητων οχημάτων – ΜΟΤ, έλεγχος από αρμόδια αρχή για έκδοση άδειας οικοδομής) κοκ. Τυχόν τροποποίηση στη νομοθετική ρύθμιση επί των πιο πάνω (π.χ. αύξηση της συχνότητας υποβολής δηλώσεων) οδηγεί σε διαφοροποίηση του διοικητικού κόστους και κατ' επέκταση του κόστους συμμόρφωσης των πολιτών ως προς το ισχύον νομικό πλαίσιο. Στο κόστος συμμόρφωσης συνυπολογίζονται και τυχόν υλικές δαπάνες που απαιτούνται για εκπλήρωση της (νέας / πρόσθετης) νομικής υποχρέωσης που προκύπτει. Για παράδειγμα, στην περίπτωση του υποχρεωτικού τεχνικού ελέγχου των οχημάτων, το διοικητικό κόστος αφορά την υποχρέωση της μεταφοράς του αυτοκινήτου στα καθορισμένα κέντρα για διεξαγωγή του ελέγχου από τους αρμόδιους φορείς, αλλά στο κόστος συμμόρφωσης συνυπολογίζεται τυχόν δαπάνη που θα πρέπει να πραγματοποιηθεί για επισκευή, προσαρμογή ή αναβάθμιση του οχήματος ώστε να εκδοθεί το πιστοποιητικό καταλληλότητας του ως αποτέλεσμα της όλης διαδικασίας.

Η μεθοδολογία για εκτίμηση τόσο του διοικητικού φόρτου¹⁸ και κόστους όσο και του συνολικού κόστους συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία βρίσκεται υπό διαμόρφωση σε συνεργασία με αρμόδιες αρχές και θα περιληφθεί στο ξεχωριστό ***Εγχειρίδιο Επιμέτρησης του Κόστους Συμμόρφωσης***.

Σχετικά εργαλεία της ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_52_en.htm, http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_53_en.htm

II. Εκτίμηση Οικονομικών Επιπτώσεων στις επιχειρήσεις

- **Η προτεινόμενη νομοθεσία αφορά ή/και επηρεάζει τις επιχειρήσεις; Αν ναι, σε ποιους τομείς δραστηριότητας επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα οι επιχειρήσεις;**

Η δεύτερη κατηγορία για την οποία εξετάζονται τυχόν σημαντικές επιπτώσεις οικονομικής φύσεως από την εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθεσίας αφορά τις επιχειρήσεις. Σε περίπτωση που δεν αναμένεται οποιαδήποτε σημαντική επίδραση σε αυτή την ομάδα στόχο τότε προχωρήστε στην επόμενη υποενότητα για την [ανάλυση τυχόν επιπτώσεων στα δημόσια οικονομικά](#).

¹⁸ Ο Διοικητικός Φόρτος (ΔΦ) αφορά το Διοικητικό Κόστος όταν από αυτό αφαιρεθεί το Σύνηθες Κόστος δηλ. το κόστος που αντιστοιχεί σε ενέργειες που θα πραγματοποιούσαν οι πολίτες (ή οι επιχειρήσεις, αναλόγως της νομοθεσίας) ακόμη κι αν η νομοθεσία δεν το προνοούσε. Για παράδειγμα, σε σχέση με τις πιο πάνω περιπτώσεις, στον υπολογισμό του σύνηθες κόστους ενδεχομένως να λαμβάνεται υπόψη ένα λογικό ύψος δαπανών για επισκευή αυτοκινήτου για σκοπούς ασφάλειας και όχι μόνο για εξασφάλιση του πιστοποιητικού καταλληλότητας του

Για την αξιολόγηση τυχόν επιπτώσεων στις επιχειρήσεις αλλά και της σημαντικότητά τους, ως πρώτο βήμα απαιτείται ο προσδιορισμός των τύπων των επιχειρήσεων που επηρεάζονται από την προτεινόμενη ρύθμιση. Είναι πιθανόν μία ρύθμιση να επηρεάζει με διαφορετικό τρόπο και σε διαφορετικό βαθμό διαφορετικές κατηγορίες επιχειρήσεων, είτε αυτό αφορά τον τομέα στον οποίο δραστηριοποιούνται είτε το μέγεθός τους. Από πλευράς των επιχειρήσεων, μία νομοθεσία μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις όταν αυτές επηρεάζουν το σύνολο, την πλειοψηφία ή σημαντικό ποσοστό των επιχειρήσεων στη χώρα. Θα μπορούσε ωστόσο να θεωρηθεί σημαντικός και ο αντίκτυπος που αφορά ένα περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων οι οποίες ωστόσο δραστηριοποιούνται σε ένα τομέα ιδιαίτερης σημασίας και προοπτικής από πλευράς οικονομικής ανάπτυξης (π.χ. τομείς τεχνολογίας, τουρισμού κ.ο.κ.). Στην παρούσα λοιπόν ερώτηση είναι σημαντικό να προσδιορισθούν οι τομείς δραστηριότητας στους οποίους εντάσσονται οι επιχειρήσεις που επηρεάζονται άμεσα (π.χ. αποτελούν αντικείμενο της ρύθμισης) ή έμμεσα (π.χ. επηρεάζονται αλυσιδωτά από την επίδραση στον άμεσα ρυθμιζόμενο τομέα λόγω συνεργασίας ή/και εξάρτησής τους από αυτόν) από την προτεινόμενη νομοθεσία.

Για προσδιορισμό των τομέων δραστηριότητας προτείνεται η αξιοποίηση του Συστήματος Ταξινόμησης Οικονομικών Δραστηριοτήτων NACE Αναθ. 2 της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (EUROSTAT - <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nace-rev2>). Βοηθητικοί για το σκοπό είναι και οι πίνακες που καταρτίζει και δημοσιεύει η Στατιστική Υπηρεσία για το Κυπριακό Μητρώο Επιχειρήσεων (http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/labour_33main_gr/labour_33main_gr?OpenForm&sub=3&sel=4)

- **Παρακαλώ καταγράψετε (κατά προσέγγιση), τον αριθμό και το αντίστοιχο ποσοστό (%) των επιχειρήσεων στην κάθε κατηγορία που επηρεάζεται από την εν λόγω προτεινόμενη νομοθεσία;**

Σημαντικό στοιχείο της ανάλυσης του οικονομικού αντίκτυπου, κυρίως στο πλαίσιο εφαρμογής του μηχανισμού [SME Test](#), αποτελεί ο διαχωρισμός και προσδιορισμός της έντασης της επίδρασης σε κάθε μία κατηγορία επιχειρήσεων ξεχωριστά. Για περισσότερες πληροφορίες δείτε την Ενότητα 13 πιο κάτω. Η αντίληψη της διαφορετικής επίπτωσης, και κυρίως της διαφορετικής επιβάρυνσης που μπορεί να προκύπτει από την εφαρμογή μίας νέας νομοθεσίας, μεταξύ των διαφορετικού μεγέθους επιχειρήσεων, είναι ιδιαίτερα σημαντική ως προς τη διασφάλιση της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Αρχής «Προτεραιότητα στις Μικρές Επιχειρήσεις» (“Think Small First”) στην οποία βασίζεται και η ευρύτερη πολιτική της ΕΕ για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (Small Business Act – SBA¹⁹).

Στην παρούσα λοιπόν ερώτηση αναμένεται ο κατά προσέγγιση προσδιορισμός του ποσοστού (%) των επιχειρήσεων που επηρεάζονται από την προτεινόμενη ρύθμιση τόσο στο σύνολό των επιχειρήσεων όσο και στην κάθε κατηγορία επιχειρήσεων βάσει μεγέθους (αριθμού εργαζομένων ή κύκλου εργασιών), όπως αυτές ορίζονται με βάση τη Σύσταση 2003/361 της ΕΕ²⁰. Στον προσδιορισμό του

¹⁹ <http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/small-business-act/>

²⁰ Πολύ Μικρές (0-9 υπ., ≤ €2 εκ.), Μικρές (10-49 υπ., ≤ €10 εκ.), Μεσαίες (50-249 υπ., ≤ €50 εκ.)
http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition/index_en.htm,
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003H0361&from=EN>

ποσοστού αυτού συμβάλλει σημαντικά η καταρχήν αντίληψη των επί μέρους τομέων δραστηριότητας που επηρεάζονται (προηγούμενη ερώτηση) και η εκτίμηση βάσει των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων που συγκεντρώνει η Στατιστική Υπηρεσία στο πλαίσιο κατάρτισης του Μητρώου Επιχειρήσεων²¹.

Οι εκτιμήσεις που γίνονται στο πλαίσιο της παρούσας ερώτησης θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στις επόμενες ερωτήσεις της υποενότητας (για επιχειρήσεις), για σκοπούς επισήμανσης τυχόν δυσανάλογων επιπτώσεων της νομοθετικής ρύθμισης μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών και κυρίως εις βάρος των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων.

- ***Η προτεινόμενη νομοθεσία οδηγεί σε αύξηση του διοικητικού φόρτου (ΔΦ) και του κόστους συμμόρφωσης για τις επιχειρήσεις, μέσω πρόσθετων νομικών υποχρεώσεων συμμόρφωσης;***

Διάφορες νομοθετικές ρυθμίσεις μπορεί να οδηγούν στη δημιουργία διοικητικών εξόδων για τις επιχειρήσεις, εάν προνοούν νέες ή πρόσθετες υποχρεώσεις πληροφόρησης προς το δημόσιο όπως π.χ. υποχρεώσεις συμπλήρωσης, ελέγχου και υποβολής εκθέσεων, υποβολής αιτήσεων για εγγραφή ή αδειοδότηση, καταγραφής και γνωστοποίησης στοιχείων, παροχής πληροφοριών κοκ. Η διεκπεραίωση των υποχρεώσεων αυτών επιβαρύνει συχνά τα οικονομικά τμήματα των επιχειρήσεων ή στην περίπτωση των πολύ μικρών επιχειρηματικών μονάδων επιβαρύνει τον ίδιο τον επιχειρηματία με περιορισμό του εργασιακού του χρόνου, ενώ σε ειδικές περιπτώσεις ενδεχομένως να απαιτεί και την αγορά υπηρεσιών από εξωτερικούς συμβούλους (π.χ. για λογιστικό έλεγχο λογαριασμών / εκθέσεων).

Συνήθως, το διοικητικό κόστος είναι αναλογικά μεγαλύτερο για τις μικρές επιχειρήσεις ή τις επιχειρήσεις που βρίσκονται στα πρώτα στάδια της λειτουργίας τους σε σχέση με μεγάλες και με περισσότερα χρόνια εργασίας επιχειρήσεις. Αυτό μπορεί να διαπιστωθεί μέσα από τον υπολογισμό του εν λόγω κόστους για κάθε κατηγορία επιχειρήσεων ξεχωριστά και σε περίπτωση σημαντικά δυσανάλογης επιβάρυνσης των μικρών επιχειρήσεων θα πρέπει να εξετάζεται η πιθανότητα προώθησης μέτρων μετριασμού του αρνητικού αντίκτυπου για τις εν λόγω επιχειρήσεις.

Σημειώνεται ότι, μέρος του διοικητικού κόστους ενδεχομένως να προέκυπτε για τις επιχειρήσεις ακόμη κι αν η δραστηριότητα δεν επιβαλλόταν άμεσα ή έμμεσα διά νόμου αλλά αποτελούσε συνήθη πρακτική στο πλαίσιο των εργασιών της επιχείρησης (π.χ. ετοιμασία / διατήρηση λογιστικών εγγράφων). Για να διαπιστωθεί το μέρος του κόστους το οποίο αποτελεί την επιβάρυνση η οποία προκύπτει αποκλειστικά από τη νομοθετική παρέμβαση της κυβέρνησης και τις υποχρεώσεις πληροφόρησης που απορρέουν από αυτήν, να εκτιμηθεί δηλαδή ο διοικητικός φόρτος που είναι και ενδεικτικός της γραφειοκρατίας που προκύπτει από το κανονιστικό πλαίσιο μίας χώρας, θα πρέπει από το διοικητικό κόστος να αφαιρεθεί, αν είναι δυνατόν, το σύννηθες αυτό κόστος.

Ακόμη πιο δυσανάλογη είναι συνήθως η επιβάρυνση για τις μικρές και νέες επιχειρήσεις όταν ληφθεί υπόψη το συνολικό κόστος συμμόρφωσης προς μία νέα νομοθεσία, το οποίο περιλαμβάνει πέραν του διοικητικού κόστους και τυχόν έμμεσο χρηματοοικονομικό κόστος που προκύπτει για μία επιχείρηση

21

http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/labour_33main_gr/labour_33main_gr?OpenForm&sub=3&sel=1

όταν για πλήρη συμμόρφωση με τις νέες πρόνοιες απαιτείται η διενέργεια δαπανών για αγορά υλικών (π.χ. νέου εξοπλισμού) ή υπηρεσιών (π.χ. κατάρτιση προσωπικού).

Περισσότερα για την εκτίμηση του διοικητικού κόστους και φόρτου και γενικότερα του κόστους συμμόρφωσης των επιχειρήσεων με νέες νομοθεσίες μπορείτε να βρείτε στην [Ενότητα 12](#) πιο κάτω.

Σχετικά και τα εργαλεία της ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_51_en.htm, http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_52_en.htm, http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_53_en.htm

- ***Η προτεινόμενη νομοθεσία έχει επιπτώσεις στα έσοδα ή τις δαπάνες μίας επιχείρησης;***

Μία νομοθεσία μπορεί να οδηγήσει σε άμεσο οικονομικό κόστος για τις επιχειρήσεις μέσω της επιβολής νέων φορολογιών ή άλλων δαπανών. Άμεσες δαπάνες μπορεί να προκύπτουν για παράδειγμα από τη νομοθεσία που αφορά τις εισφορές των εργοδοτών στο ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων, την πληρωμή του ετήσιου εταιρικού τέλους, τον εταιρικό φόρο, το φόρο επί των κεφαλαιουχικών κερδών ή το φόρο ακίνητης ιδιοκτησίας κοκ. Επιπλέον, και οι φόροι κατανάλωσης (ΦΠΑ, ειδικοί φόροι κατανάλωσης) δύναται να επηρεάζουν αρνητικά τα έσοδα μίας επιχείρησης εάν δεν μετακυλίσουν πλήρως μέσω των τιμών στον καταναλωτή. Αντίστοιχα, επιπτώσεις στα έσοδα μίας επιχείρησης μπορεί να προκύπτουν από αλλαγές στη νομοθεσία που επηρεάζουν την καταναλωτική συμπεριφορά και κατ' επέκταση τη ζήτηση π.χ. αλλαγές στις σχετικές με το φόρο εισοδήματος πρόνοιες.

Πέραν του άμεσου κόστους, όπως αναφέρεται και στην προηγούμενη ερώτηση, η προσαρμογή σε μία νέα κανονιστική ρύθμιση μπορεί να οδηγεί και σε έμμεσο χρηματοοικονομικό κόστος για μία επιχείρηση μέσω επενδύσεων και κατ' επέκταση δαπανών που απαιτείται να διενεργηθούν για να επιτευχθεί η συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις της νομοθεσίας (π.χ. για τεχνολογική αναβάθμιση, περιβαλλοντική προσαρμογή κοκ). Οι δαπάνες αυτές μπορεί να είναι εφάπαξ, όπως είναι οι απαραίτητες επενδύσεις σε νέα μηχανήματα, εργαλεία, μεθόδους παραγωγής, συστήματα πληροφορικής, κατάρτισης του προσωπικού κοκ ή επαναλαμβανόμενα, όπως το κόστος εργασίας (μισθοί), του κεφαλαίου (μερίσματα) και της χρηματοδότησης (τόκοι). Στην εκτίμηση του άμεσου αυτού κόστους θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τυχόν αντισταθμιστικά μέτρα που προωθούνται από την κυβέρνηση, ενδεχομένως μέσω άλλων νομοθετικών ρυθμίσεων, για μετριασμό του κόστους της νομοθεσίας προς τις επιχειρήσεις π.χ. επιχορηγήσεις για αγορά τεχνολογικού ή άλλου εξοπλισμού.

- ***Η προτεινόμενη νομοθεσία έχει επιπτώσεις στις διαδικασίες, το κόστος ή/και τις δυνατότητες για δημιουργία νέας επιχείρησης (start-up) ή για επέκταση των δραστηριοτήτων υφιστάμενης;***

Μια σημαντική επίπτωση η οποία θα πρέπει να αξιολογείται στα πλαίσια του οικονομικού αντίκτυπου αφορά το κατά πόσο μία νέα νομοθετική ρύθμιση προωθεί ή παρεμποδίζει την επιχειρηματικότητα, δηλαδή, κατά πόσο διευκολύνει ή κάνει δυσκολότερες ή πιο δαπανηρές τις διαδικασίες για σύσταση μίας νέας επιχείρησης ή για έναρξη νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας. Σχετικές με τη σύσταση εταιρείας πρόνοιες απορρέουν από τις Περί Εταιρειών, Περί Δικηγόρων, Περί Φόρου Προστιθέμενης

Αξίας, Περί Φορολογίας του Εισοδήματος και Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων ισχύουσες νομοθεσίες. Αναφορικά με την επέκταση ή/και άσκηση νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας οι σχετικές διαδικασίες καθορίζονται στα επί μέρους νομικά πλαίσια, αναλόγως του τομέα δραστηριότητας της κάθε επιχείρησης.

Επίσης σημαντική είναι η αξιολόγηση τυχόν επιπτώσεων μίας νομοθετικής ρύθμισης ως προς τις δυνατότητες ανάπτυξης των επιχειρήσεων (π.χ. αύξησης των πωλήσεων / εσόδων τους ή και μείωσης του κόστους παραγωγής τους), λαμβάνοντας υπόψη το σημαντικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι επιχειρήσεις υψηλού ρυθμού ανάπτυξης στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στην αύξηση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας γενικότερα.

- ***Η προτεινόμενη νομοθεσία έχει επιπτώσεις στις εγχώριες συνθήκες ανταγωνισμού, στην εξωστρέφεια των κυπριακών επιχειρήσεων και γενικότερα στην ανταγωνιστικότητά τους τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στην ενιαία ευρωπαϊκή ή στην παγκόσμια αγορά;***

Άλλη μία σημαντική πτυχή που θα πρέπει να εξετάζεται σε ότι αφορά το δυνητικό αντίκτυπο για τις επιχειρήσεις, είναι ο ανταγωνισμός και συγκεκριμένα το κατά πόσο μία νέα νομοθετική ρύθμιση ή μεταρρύθμιση αποτρέπει ή περιορίζει τον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων. Για παράδειγμα, μία νομοθετική ρύθμιση μπορεί να επηρεάζει την προσβασιμότητα σε μία αγορά (π.χ. μέσω πολυπλοκότερων διαδικασιών ή αυστηρότερων κριτηρίων αδειοδότησης), το βαθμό συγκέντρωσης της αγοράς (π.χ. μέσω της καταπολέμησης της δημιουργίας καρτέλ), τους κανόνες λειτουργίας των επιχειρήσεων εντός της αγοράς (π.χ. μέσω της επιβολής ορίων τιμών αγοράς ή πώλησης, ποσοστώσεων παραγωγής ή πώλησης, περιορισμών στην προώθηση, στις εισαγωγές / εξαγωγές κοκ) ή και την ισοτιμία τους ως προς την ανταγωνιστική τους θέση εντός της αγοράς. Λαμβανομένου υπόψη ότι ο ανταγωνισμός είναι επωφελής για τους καταναλωτές, η όποια νομοθετική ρύθμιση δεν θα πρέπει να θέτει εμπόδια και περιορισμούς στις συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν στην οικονομία μίας χώρας. Θα πρέπει να εξετάζονται ενδελεχώς εναλλακτικές ρυθμίσεις με τις οποίες μπορούν να επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι στόχοι πολιτικής με το λιγότερο δυνατό κόστος από πλευράς ανταγωνιστικότητας.

Άμεσα σχετικοί με το θέμα είναι οι περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμοι του 2008 και 2014 και ο περί Ελέγχου των Συγκεντρώσεων Επιχειρήσεων Νόμος του 2014, οι οποίοι θέτουν το πλαίσιο των κανόνων και αρχών που στοχεύουν στη διασφάλιση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού εντός της κυπριακής αγοράς, ωστόσο ενδέχεται να προκύπτουν έμμεσα σχετικές επιπτώσεις και από νομοθετικές ρυθμίσεις σε επιμέρους τομεακές νομοθεσίες ή άλλες οριζόντιες νομοθεσίες. Για παράδειγμα, τυχόν εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή των κανόνων κρατικών ενισχύσεων μπορεί να εξαιρούν ορισμένους τομείς από το να έχουν πρόσβαση σε αντίστοιχα προγράμματα στήριξης της κυβέρνησης, οι απαιτήσεις για συμμετοχή σε διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων (π.χ. για προηγούμενη εμπειρία) μπορεί να αποκλείουν μικρές και νέες επιχειρήσεις από την ανάληψη σχετικών εργασιών κοκ.

Σε ότι αφορά την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων, δεδομένου ότι το εξωτερικό εμπόριο αποτελεί κινητήριο δύναμη για οικονομική ανάπτυξη και δημιουργία θέσεων εργασίας, θα πρέπει να

εξετάζονται τυχόν δυσανάλογες κανονιστικές απαιτήσεις ή αδικαιολόγητα αποκλίνουσες ρυθμίσεις μεταξύ των χωρών οι οποίες αποτελούν το κύριο εμπόδιο για τη διεξαγωγή και ενίσχυση της εμπορικής δραστηριότητας. Θεωρείται δεδομένο ότι το εμπόδιο των δασμών δεν υφίσταται πλέον σε επίπεδο ΕΕ ενώ η ρύθμισή του σε διεθνές επίπεδο, όπως προαναφέρεται, αφορά αρμοδιότητα της ΕΕ και όχι του κάθε κράτους μέλους ξεχωριστά. Θα πρέπει λοιπόν να εξετάζεται κατά πόσο μία νέα νομοθετική ρύθμιση επιφέρει τέτοιες απαιτήσεις (π.χ. αυξημένες απαιτήσεις προσαρμογής των προϊόντων για εμπορικούς σκοπούς, επαχθείς διαδικασίες πιστοποίησης, πολλαπλούς ελέγχους ασφάλειας, υψηλές τιμές υπηρεσιών διασυνοριακής παράδοσης, φραγμούς στο ηλεκτρονικό εμπόριο κλπ) οι οποίες δύναται να δυσχεραίνουν την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων / εξαγωγών της χώρας και να εμποδίζουν την εξαγωγική δραστηριότητα των κυπριακών επιχειρήσεων. Αυτό μπορεί να προκύπτει από την προώθηση μίας [εθνικής πρωτοβουλίας / πολιτικής](#) είτε από την [εναρμόνιση με το ευρωπαϊκό δίκαιο](#), ενδεχομένως μέσα από την εισαγωγή πρόσθετων προνοιών / υποχρεώσεων που δεν απορρέουν άμεσα από την ευρωπαϊκή οδηγία ([gold plating](#)), πρακτική η οποία θα πρέπει να αποφεύγεται κυρίως στις νομοθεσίες αυτές που μπορούν να επηρεάσουν την εξωστρέφεια και διεθνή ανταγωνιστικότητα της χώρας.

Σχετικά εργαλεία της ΕΕ:

http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_17_en.htm,

http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_20_en.htm,

http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_22_en.htm,

http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_21_en.htm

- *Η προτεινόμενη νομοθεσία έχει επιπτώσεις στις δυνατότητες / ικανότητες των επιχειρήσεων να καινοτομούν ή και να συμμετέχουν σε δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης; Αναμένεται η ανάπτυξη ή η προώθηση της ανάπτυξης νέων καινοτόμων μεθόδων, προϊόντων ή και υπηρεσιών από την εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθεσίας;*

Οι δυνατότητες για καινοτομία θα πρέπει να διασφαλίζονται σε μία ταχεία αναπτυσσόμενη και μεταλλασσόμενη, στο πλαίσιο της τεχνολογικής αναβάθμισης και της ψηφιοποίησης, ευρωπαϊκή οικονομία. Αυτό απαιτεί τη διαμόρφωση πολιτικών και κατ' επέκταση κανονιστικών πλαισίων που να χαρακτηρίζονται από «διαχρονικότητα» (future proof) ώστε να παρέχουν, μέσα από σαφείς και προβλέψιμες προσεγγίσεις, ένα φιλικό για επενδύσεις σε Ε&Κ περιβάλλον²².

Η σημαντικότητα της καινοτομίας και της αξιολόγησης του σχετικού αντίκτυπου από νέες νομοθεσίες έχει ήδη ενσωματωθεί στο νέο πακέτο της Επιτροπής για την Καλύτερη Ρύθμιση και συγκεκριμένα στις οδηγίες για διεξαγωγή ΑΑ σε επίπεδο ΕΕ. Στη βάση αυτών των οδηγιών έχουν διαμορφωθεί και οι πιο κάτω εισηγήσεις για αξιολόγηση, στο πλαίσιο της εθνικής ΑΑ, των πιθανών επιπτώσεων που μία νέα νομοθετική ρύθμιση μπορεί να επιφέρει στην έρευνα και την καινοτομία (Ε&Κ), οι οποίες πρέπει να εξετάζονται μέσα από δύο διαφορετικές οπτικές γωνίες.

---

²² Council conclusions 'Better Regulation to strengthen Competitiveness', May 2016

Η πρώτη αφορά το σχεδιασμό της νομοθετικής ρύθμισης και τις πρόνοιες για εφαρμογή της και επιβολή των όποιων νομικών δεσμεύσεων απορρέουν από αυτή, οι οποίες πιθανόν να επηρεάζουν τη φιλική προς την Ε&Κ συμπεριφορά των επιχειρήσεων. Ορισμένες από τις παραμέτρους σχεδιασμού μίας νομοθετικής ρύθμισης που μπορεί να έχουν σχετικές επιπτώσεις είναι οι ακόλουθες:

- *Καθοδηγητική νομοθεσία*: μία νομοθετική ρύθμιση η οποία καθορίζει αναλυτικά τις διαδικασίες (process-related) μέσα από τις οποίες θα πρέπει να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα, μπορεί να αποθαρρύνει την καινοτομία υπό την έννοια ότι περιορίζονται οι δυνατότητες των επιχειρήσεων να δοκιμάσουν νέες μεθόδους, τεχνολογίες, επιχειρηματικές διαδικασίες, πρακτικές και πρότυπα. Αντίθετα, μία νομοθεσία η οποία βασίζεται στην επίδοση (outcome-oriented) παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία στις επιχειρήσεις για το πώς θα επιτύχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Ενδεχομένως σε αυτή την περίπτωση, για την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθετικής ρύθμισης, να απαιτείται πρόσθετα σχετική καθοδήγηση από τις αρμόδιες αρχές ή και παροχή κατάλληλων κινήτρων.
- *Αυστηρότητα ρύθμισης*: μία νομοθετική ρύθμιση κρίνεται ως αυστηρή όταν οι επιχειρήσεις πρέπει να αλλάξουν σε σημαντικό βαθμό τη συμπεριφορά τους ή να αναπτύξουν νέες τεχνολογίες, διαδικασίες ή επιχειρηματικά μοντέλα, προκειμένου να συμμορφωθούν με αυτή. Η ανάλυση των επιπτώσεων μίας αυστηρής ρύθμισης σχετικά με την καινοτομία είναι διφορούμενη, υπό την έννοια ότι αυτή μπορεί και να επιφέρει ριζικές καινοτομίες, με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει υπερβολική απόσταση μεταξύ των νέων και των επικρατουσών νομοθετικών ρυθμίσεων και απαιτήσεων και δεν προκαθορίζονται από την νομοθεσία ο τρόπος και τα εργαλεία ή η τεχνολογία μέσω της οποίας θα επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα (technologically neutral).
- *Χρονοδιάγραμμα*: ο χρόνος που δίνεται στις επιχειρήσεις για να συμμορφωθούν με μία νέα νομοθεσία μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στον καθορισμό του αντίκτυπου της στην καινοτομία. Εάν το χρονικό πλαίσιο συμμόρφωσης είναι αρκετά στενό αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ένα κατώτερο των προσδοκιών αποτέλεσμα από τεχνολογικής, οικονομικής ή κοινωνικής πλευράς. Αντίθετα, όταν παρέχεται ένα μεγαλύτερο περιθώριο συμμόρφωσης, χωρίς αυτό να είναι αόριστο, τότε αυτό μπορεί να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν πιο καινοτόμες λύσεις, τεχνολογική ή άλλης φύσεως, έστω κι αν αυτό καθυστερεί τα οφέλη της ρύθμισης.
- *Κόστος συμμόρφωσης*: σίγουρα μία νέα νομοθετική ρύθμιση που εξυπακούει υψηλό κόστος συμμόρφωσης των επιχειρήσεων προς αυτή συνεπάγεται αυτόματα μείωση των διαθέσιμων πόρων για επενδύσεις τόσο σε Ε&Κ όσο και σε άλλη επενδυτική δραστηριότητα. Τόσο το κόστος συμμόρφωσης όσο και η επιβάρυνση στις επενδυτικές ικανότητες των επιχειρήσεων είναι συχνά δυσανάλογα μεγαλύτερο για τις μικρές επιχειρήσεις.
- *Αβεβαιότητα πολιτικής προσέγγισης*: καθώς η ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών είναι μια ριψοκίνδυνη και συχνά δαπανηρή διαδικασία, οι ρυθμιστικές καθυστερήσεις, οι ασάφειες αλλά και τυχόν αβεβαιότητα ως προς την ακολουθούμενη πολιτική και κατ' επέκταση νομοθετική προσέγγιση μπορεί να αποτελέσει πρόσθετο αντικίνητρο για την εμπλοκή των επιχειρήσεων σε δραστηριότητες Ε&Κ. Είναι σημαντικό να διασφαλίζεται η σαφήνεια (clarity) και η προβλεψιμότητα (predictability) του κανονιστικού

πλαίσιου ώστε αυτό να επιτρέπει στις επιχειρήσεις να σχεδιάζουν και να υλοποιούν δράσεις με μεγάλο χρονικό ορίζοντα, όπως είναι συνήθως οι ερευνητικές επενδύσεις και δραστηριότητες δεδομένου του χρόνου που απαιτείται για να καταλήξουν σε κάποια αποτελέσματα τα οποία μέσα από την εφαρμογή τους θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη καινοτόμων διεργασιών ή/και προϊόντων.

- *Αλληλεπίδραση με άλλες πολιτικές:* η ρυθμιστική παρέμβαση μπορεί να ενθαρρύνει την καινοτομία αν ενισχύει άλλες κυβερνητικές πολιτικές που στοχεύουν στη μείωση των εμποδίων στην καινοτομία (π.χ. πολιτική ανταγωνισμού, κρατικών ενισχύσεων, δημοσίων συμβάσεων, ρυθμίσεις για ανάπτυξη της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων κοκ). Αντίθετα, η ρυθμιστική παρέμβαση μπορεί να λειτουργήσει σε βάρος της καινοτομίας, μειώνοντας τα κίνητρα που παρέχονται μέσω των άλλων πολιτικών.

Η δεύτερη προσέγγιση αξιολόγησης του δυνητικού αντίκτυπου μίας νέας νομοθεσίας στην Ε&Κ αφορά την *ανάπτυξη και παροχή κινήτρων* και γενικότερα την *τόνωση των επενδύσεων σε δραστηριότητες έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας* μέσα από τη διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου και συγκεκριμένα των επιμέρους νομοθεσιών που επηρεάζουν την δράση και συμπεριφορά των διαφόρων φορέων του οικοσυστήματος Ε&Κ. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η ακαδημαϊκή κοινότητα και οι νομοθεσίες που καθορίζουν την εμπλοκή της στην Ε&Κ (π.χ. νομοθεσία για δημιουργία τεχνοβλαστών – spin offs), η ερευνητική κοινότητα οι νομοθεσίες που καθορίζουν ή και προστατεύουν τα δικαιώματα των ερευνητικών φορέων (π.χ. περί πνευματικής ιδιοκτησίας νομοθεσία – IPR), η επιχειρηματική κοινότητα και οι νομοθεσίες που προσδιορίζουν τις εναλλακτικές επιλογές και δυνατότητες χρηματοδότησης της δραστηριοποίησης τους σε Ε&Κ (π.χ. νομοθεσία για επενδυτικά ταμεία) ή και την παροχή σχετικών κινήτρων προς αυτές (π.χ. νομοθεσίες φορολογίας).

Σχετικό εργαλείο της ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_18_en.htm

- *Η προτεινόμενη νομοθεσία έχει επιπτώσεις ως προς την ενίσχυση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και της χρήσης των ΤΠΕ γενικότερα, περιλαμβανομένου για σκοπούς συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία (digital compliance);*

Στα πλαίσια της μετάβασης σε μία ψηφιακή εποχή θα πρέπει να κινούνται και οι όποιες πρωτοβουλίες αναπτύσσονται σε εθνικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών ρυθμίσεων για εφαρμογή των διαφόρων πολιτικών, τόσο αυτών που καθορίζουν άμεσα την χρήση και λειτουργία των ίδιων των ΤΠΕ όσο και αυτών που προωθούν την ανάπτυξη άλλων μηχανισμών μέσω της χρήσης των ΤΠΕ (π.χ. η-υπηρεσίες, συστήματα διαχείρισης και διάθεσης πληροφοριών κοκ).

Από την αρχή της διαμόρφωσης μίας νομοθετικής ρύθμισης θα πρέπει να εντοπίζονται οι ανάγκες χρήσης ΤΠΕ για εφαρμογή των προνοιών της νομοθεσίας και συμμόρφωση προς αυτήν (π.χ. για ανάπτυξη νέου πληροφοριακού συστήματος, διαδικτυακού εργαλείου, συστήματος επεξεργασίας πληροφοριών, μηχανισμού προστασίας και ασφάλειας δεδομένων κοκ) και να εκτιμάται το σχετικό κόστος για ανάπτυξη και λειτουργία των απαιτούμενων συστημάτων (κόστος ανάπτυξης υποδομής και δημιουργίας του συστήματος, κόστος συντήρησης και στήριξης, κόστος εκπαίδευσης κοκ). Θα πρέπει να αναλύονται επίσης τυχόν επιπτώσεις της ρύθμισης σε υφιστάμενα συστήματα και χρήσεις ΤΠΕ και,

όπου κρίνεται αναγκαίο, να εξετάζονται εναλλακτικές ρυθμίσεις με διαφορετικές ανάγκες ή επιπτώσεις στο τομέα, ενδεχομένως ευρύτερα αποδεκτές από τους εμπλεκόμενους φορείς.

Όπως και στην περίπτωση πιο πάνω της αξιολόγησης του αντίκτυπου στην Έρευνα και Καινοτομία, και στην παρούσα περίπτωση τονίζεται η ανάγκη για «διαχρονικότητα» (future-proof) των ρυθμίσεων και ενίσχυση της προσαρμοστικότητάς τους σε μελλοντικές εξελίξεις. Για παράδειγμα, μία νομοθετική ρύθμιση που προωθεί την ανάπτυξη και παροχή μίας νέας υπηρεσίας εκ μέρους του δημοσίου θα πρέπει να είναι τέτοια που να μην περιορίζει την μετατροπή της υπηρεσίας σε ηλεκτρονική (αν δεν προωθείται ως τέτοια εξ αρχής) και να μην επιφέρει οποιεσδήποτε διακρίσεις μεταξύ της ηλεκτρονικής και φυσικής διεκπεραίωσης της σχετικής διαδικασίας εκτός αν αυτές κρίνονται αναγκαίες για προώθηση και σταδιακή μετάβαση στην ηλεκτρονική χρήση.

Αντίστοιχα απαιτείται η διεξαγωγή μίας «προνοητικής» (forward-looking) ΑΑ που να αντιλαμβάνεται και να λαμβάνει υπόψη τις προβλεπόμενες μελλοντικές εξελίξεις στον τομέα των ΤΠΕ και κατ' επέκταση την επιρροή των εν λόγω εξελίξεων τόσο από πλευράς αναγκών χρηστών (πολιτών, επιχειρήσεων κοκ) όσο και από πλευράς δυνατοτήτων των παρόχων (π.χ. δημόσια υπηρεσία).

Σχετικό εργαλείο της ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_23_en.htm

III. Εκτίμηση Οικονομικών Επιπτώσεων στα Δημόσια Οικονομικά και την Οικονομία

- *Η προτεινόμενη νομοθεσία αφορά ή/και επιφέρει οποιεσδήποτε αλλαγές στο μακροοικονομικό περιβάλλον της χώρας;*

Η τρίτη κατηγορία στην ανάλυση του οικονομικού αντίκτυπου αφορά τα δημόσια οικονομικά και το μακροοικονομικό περιβάλλον στη χώρα.

Τα δημόσια οικονομικά αφορούν τα έσοδα και τα έξοδα ενός κράτους καθώς και τις ανάγκες χρηματοδότησης του δημόσιου χρέους. Παράλληλα, η δημοσιονομική πολιτική της κυβέρνησης ενδέχεται να επηρεάζει σημαντικά τα μακροοικονομικά μεγέθη που επικρατούν στη χώρα. Σε περίπτωση που δεν αναμένεται οποιαδήποτε σημαντική επίδραση στα δημόσια οικονομικά και την οικονομία τότε προχωρήστε στην επόμενη υποενότητα για την ανάλυση τυχόν επιπτώσεων [στη λειτουργία της Δημόσιας Υπηρεσίας](#). Αν αναμένονται σχετικές και σημαντικές επιπτώσεις τότε θα πρέπει να καταγραφούν συνοπτικά στην παρούσα ερώτηση και να εξειδικευθούν περαιτέρω στις επιμέρους κατηγορίες οικονομικού αντίκτυπου πιο κάτω.

Νοείται ότι²³, οποιαδήποτε πρόθεση για αλλαγή πολιτικής ή προώθηση νέων έργων ή προγραμμάτων οδηγεί σε απόκλιση από τα ανώτατα όρια δαπανών τα οποία τίθενται στα πλαίσια του ισχύον Στρατηγικού Πλαισίου Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΣΠΔΠ) και θέτει σε κίνδυνο την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων θα πρέπει να γνωστοποιείται εξαρχής (πριν τη διαμόρφωση και προώθηση της αντίστοιχης νομοθετικής ρύθμισης) στο Υπουργείο Οικονομικών για υπολογισμό

²³ Βλ. σχετικές εγκυκλίους Υπουργείου Οικονομικών (<http://www.mof.gov.cy>) στην ενότητα «Προϋπολογισμοί Κρατικού και Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα»

του δημοσιονομικού κόστους, λαμβανομένης υπόψη τυχόν κατάργησης άλλης πολιτικής ή έργων/προγραμμάτων που υποδεικνύεται από την αρμόδια Αρχή.

- **Από την προτεινόμενη νομοθεσία συνεπάγεται αντίκτυπος στον κρατικό προϋπολογισμό τόσο μεσοπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα;**

Οι μεταβολές στα δημόσια οικονομικά επηρεάζουν τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους και κατ' επέκταση της δημόσιας οικονομίας. Ως εκ τούτου είναι σημαντικός ο εντοπισμός και ανάλυση τυχόν σημαντικών επιπτώσεων που η εφαρμογή μίας νέας νομοθεσίας ενδέχεται να επιφέρει στα έσοδα και έξοδα του κράτους, και κατ' επέκταση στο ισοζύγιο του κρατικού προϋπολογισμού, τόσο σε μεσοπρόθεσμο όσο και σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Για την εκτίμηση αυτή θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η φύση της νομοθετικής ρύθμισης, το αντικείμενο που ρυθμίζεται, τυχόν εφαρμοστικές πρόνοιες και ο χρονικός ορίζοντας στον οποίο αναμένεται να προκύψουν οι εκτιμώμενες επιπτώσεις της ρύθμισης.

Σε ότι αφορά τα έξοδα του κράτους αυτά σχετίζονται με την κάλυψη καταναλωτικών, παραγωγικών ή κοινωνικών αναγκών ή την εξυπηρέτηση του υφιστάμενου δημόσιου χρέους. Με τον όρο καταναλωτικές ανάγκες, εννοούμε τις λειτουργικές δαπάνες για τα προϊόντα (π.χ. τεχνολογικός και άλλος εξοπλισμός) και τις υπηρεσίες (π.χ. μισθοί υπαλλήλων, ενοίκια) που απαιτούνται για την εύρυθμη λειτουργία του δημόσιου ή ευρύ δημόσιου τομέα. Από την άλλη, οι παραγωγικές ανάγκες συνδέονται με τις κεφαλαιουχικές δαπάνες του κράτους που αφορούν την επενδυτική δραστηριότητα σε νέες υποδομές (π.χ. δρόμους, λιμάνια, αεροδρόμια, σχολεία, κέντρα υγείας κοκ) και στην ανάπτυξη των αντίστοιχων (π.χ. μεταφορικές, ιατροφαρμακευτικές, εκπαιδευτικές) ή άλλων υπηρεσιών που προσφέρονται είτε δωρεάν είτε με επιδότηση της τιμής από το κράτος, οι οποίες είτε κατά την ανάπτυξή τους είτε κατά τη λειτουργία τους δημιουργούν παραγωγή και εισόδημα. Μία τρίτη κατηγορία δαπανών του δημοσίου αφορά τις μεταβιβαστικές δαπάνες που αποτελούνται κυρίως από τις κοινωνικές παροχές του κράτους (π.χ. ανεργιακό επίδομα), τις χορηγίες προς τους ημικρατικούς οργανισμούς και τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και τη συνεισφορά προς τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Τέλος, δαπάνες προκύπτουν και από τη δημιουργία και ανάγκη εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους (τόκοι κοκ).

Από την άλλη μεριά οι σημαντικότερες κατηγορίες εσόδων αφορούν τις διάφορες μορφές άμεσης (π.χ. φόρος εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, φόρος ακίνητης περιουσίας, τέλη εγγραφής και κυκλοφορίας μηχανοκίνητων οχημάτων) και έμμεσης φορολογίας (π.χ. φόρος προστιθέμενης αξίας, ειδικοί φόροι κατανάλωσης, εισαγωγικοί δασμοί) καθώς και μη φορολογικά έσοδα (π.χ. από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, μεταβιβάσεις).

Η κάλυψη των αναγκών και κατ' επέκταση των προγραμματιζόμενων δαπανών του κράτους, όταν αυτές δεν καλύπτονται από τα δημόσια έσοδα (π.χ. άμεση και έμμεση φορολογία), προνοεί την εξεύρεση πόρων χρηματοδότησής του από πηγές είτε του εσωτερικού ή του εξωτερικού. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να εντοπίζεται και να αξιολογείται κατά πόσο μία νέα νομοθετική ρύθμιση ενδεχομένως να επιφέρει επιπτώσεις στις ανάγκες για χρηματοδότηση του δημοσίου. Θα πρέπει να εκτιμάται δηλαδή

κατά πόσο τυχόν πρόσθετες δημόσιες δαπάνες που απορρέουν από το νομοσχέδιο για χρηματοδότηση αναγκών του δημόσιου τομέα, δεν καλύπτονται από τον τρέχον προϋπολογισμό.

Επισημαίνεται ότι, τυχόν νέες νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν την ετοιμασία του ετήσιου προϋπολογισμού ή αποφάσεις για χρηματοδότηση του Δημόσιου (πέραν των δημόσιων εσόδων) [εξαιρούνται της υποχρέωσης για ΑΑ](#) όπως αναφέρεται στη σχετική ενότητα πιο πάνω.

- ***Από την προτεινόμενη νομοθεσία προκύπτει μακροοικονομικός ή/και άλλος αντίκτυπος στην οικονομία και τις προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης της χώρας;***

Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο εντοπισμός και η εκτίμηση των σημαντικών επιδράσεων της πολιτικής της κυβέρνησης και των σχετικών νομοθετικών ρυθμίσεων που προωθεί για υλοποίηση των εν λόγω πολιτικών ως προς τα μακροοικονομικά μεγέθη (π.χ. ΑΕΠ, γενικό επίπεδο τιμών, απασχόληση, ιδιωτική κατανάλωση, επενδύσεις και επιτόκια) και κατ' επέκταση ως προς τις παρούσες και μελλοντικές οικονομικές συνθήκες στη χώρα.

Οι διάφορες δημοσιονομικής φύσεως ρυθμίσεις, μέσω μεταβολής είτε των κρατικών δαπανών (π.χ. μισθοί, συντάξεις, κρατικές παροχές, δημόσιες επενδύσεις) είτε των κρατικών εσόδων (π.χ. φορολογιών, εισφορών), οδηγούν σε μακροοικονομικές μεταβολές (π.χ. επιβράδυνση οικονομικής δραστηριότητας, μείωση της απασχόλησης, συρρίκνωση επενδύσεων).

Επισημαίνεται όπως, οι νομοθετικές ρυθμίσεις που θέτουν αρχές για τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών [εξαιρούνται της υποχρέωσης για ΑΑ](#) όπως αναφέρεται στη σχετική ενότητα.

Πηγές πληροφόρησης και μέθοδοι για την ανάλυση του οικονομικού αντίκτυπου

Όπως έχει προαναφερθεί, θα πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για ποσοτικοποίηση και, εκεί όπου εφαρμόζεται, νομισματική αποτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων, λαμβανομένης ωστόσο υπόψη της [αρχής της αναλογικότητας](#). Για παράδειγμα, οι επιπτώσεις που προκύπτουν από αλλαγές στη φορολογία, σε δημόσια τέλη ή στο διοικητικό φόρτο για τις επιχειρήσεις θα μπορούσαν σχετικά εύκολα να εκτιμηθούν σε ποσοτικούς όρους. Εάν η ποσοτική εκτίμηση δεν είναι εφικτή, τότε θα πρέπει να εκτιμάται τουλάχιστον το μέγεθος και το εύρος των επιπτώσεων και να δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην ποιοτική ανάλυση.

Η ποσοτική αξιολόγηση των οικονομικών επιπτώσεων απαιτεί επαρκή στατιστικά στοιχεία. Σε αρκετές περιπτώσεις, μπορεί αν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία (π.χ. αριθμός επιχειρήσεων κλάδου, ωριαίο κόστος εργασίας κοκ) για μία συγκεκριμένη ομάδα-στόχο ή να μπορεί να εκτιμηθεί ένας μέσος όρος βάσει άλλων παρεμφερών διαθέσιμων στοιχείων από διάφορες πηγές (π.χ. Στατιστική Υπηρεσία - www.mof.gov.cy/cystat, Εθνική Διαδικτυακή Πύλη Ανοικτών Δεδομένων - www.data.gov.cy, Στατιστικές Τμήματος Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη - www.mcit.gov.cy/drcor, Δημοσιεύσεις Κέντρου Οικονομικών Ερευνών Πανεπιστημίου Κύπρου - <http://ucy.ac.cy/erc/el/> κοκ). Αν δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία και πάλι ο οικονομικός αντίκτυπος θα μπορούσε να αξιολογηθεί, τουλάχιστον κατά προσέγγιση, μέσα από τη συλλογή και εκτίμηση νέων δεδομένων (π.χ. μέσω ερωτηματολογίων, αναλύσεις εμπειρογνομόνων κοκ).

Η ανάλυση του οικονομικού αντίκτυπου μπορεί να απαιτεί κάποιες λογιστικές γνώσεις ή γνώσεις μεθόδων οικονομικής ανάλυσης (π.χ. εφαρμογή οικονομετρικών μοντέλων, ανάλυσης κόστους-οφέλους κ.ο.κ.). Εάν η γνώση αυτή δεν είναι διαθέσιμη εντός του αρμόδιου Υπουργείου τότε ενδεχομένως, αναλόγως και της σημαντικότητας της νομοθετικής ρύθμισης, να κρίνεται αναγκαία η αγορά υπηρεσιών από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες που να μπορούν να συμβάλουν στη διεξαγωγή της ΑΑ.

Στα πλαίσια της εξέλιξης του μηχανισμού ΑΑ στην Κύπρο, μετά και την έναρξη εφαρμογής του νέου πλαισίου από τις αρχές του 2017, η Ομάδα Έξυπνης Ρύθμισης θα συνεχίσει να αξιολογεί τις σχετικές ανάγκες και να καταβάλλει προσπάθειες για ανάπτυξη των κατάλληλων συνεργασιών και μηχανισμών μέσα από τις οποίες θα μπορέσει να αναπτυχθεί η απαραίτητη τεχνογνωσία, ώστε σταδιακά να βελτιώνεται το επίπεδο της ΑΑ και κυρίως της ποσοτικής προσέγγισης που ακολουθείται από τα Υπουργεία στο πλαίσιο της ανάλυσης.

9. Ανάλυση Αντίκτυπου στη Δημόσια Υπηρεσία

Ερωτηματολόγια ΑΑ – Ενότητα Β6

- **Η προτεινόμενη νομοθεσία αφορά ή/και επηρεάζει τη δημόσια υπηρεσία;**

Στην παρούσα ενότητα αναλύεται τυχόν σημαντικός αντίκτυπος μίας νέας νομοθεσίας ως προς τη δομή, οργάνωση και λειτουργία της Δημόσιας Υπηρεσίας. Ο σχετικός οικονομικός αντίκτυπος αναλύεται στο τελευταίο μέρος της προηγούμενης ενότητας οπότε και δεν αναμένεται εδώ αντίστοιχη σχετική ανάλυση, ωστόσο θα πρέπει να διασφαλίζεται η συνάφεια και συνέπεια μεταξύ των δύο.

Σε περίπτωση που δεν αναμένεται οποιαδήποτε σημαντική επίδραση σε αυτή την ομάδα στόχο και τις σχετικές παραμέτρους τότε προχωρήστε στην επόμενη ενότητα για την [ανάλυση τυχόν κοινωνικών επιπτώσεων](#) από την εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθεσίας.

- **Η προτεινόμενη νομοθεσία θα επιφέρει αναδιοργάνωση στη Δημόσια Υπηρεσία (ΔΥ);**

Σε πρώτο στάδιο θα πρέπει να εντοπιστεί και να αναλυθεί το κατά πόσο η εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθεσίας ενδέχεται να επιφέρει κάποια σημαντική αναδιοργάνωση στη ΔΥ μέσω, για παράδειγμα, της σύστασης ενός νέου φορέα (π.χ. Αρχής, Οργανισμού), της ανάληψης νέων αρμοδιοτήτων ή μεταφοράς αρμοδιοτήτων μεταξύ φορέων του δημοσίου, της δημιουργίας ενός νέου μηχανισμού εφαρμογής ή παρακολούθησης και ελέγχου της νομοθεσίας (π.χ. δικτύου, επιτροπής), της αλλαγής του εργασιακού καθεστώτος μελών της ΔΥ (π.χ. διαφοροποίηση των όρων εργοδότησης για μόνιμο, έκτακτο ή ωρομίσθιο κυβερνητικό προσωπικό).

Η σημαντικότητα του εν λόγω αντίκτυπου και κατ' επέκταση ο βαθμός στον οποίο θα πρέπει να αξιολογηθεί θα πρέπει να καθορίζεται από το κατά πόσο αυτός επηρεάζει συνεπακόλουθα την

αποτελεσματικότητα της ΔΥ και την ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών της προς τους πολίτες ή επηρεάζει σημαντικά τα δικαιώματα και κεκτημένα των ίδιων των μελών της ΔΥ.

- ***Η προτεινόμενη νομοθεσία θα επιφέρει αλλαγές στις υποχρεώσεις, διαδικασίες, διοικητικά καθήκοντα και γενικότερα στο φόρτο εργασίας των επηρεαζόμενων φορέων;***

Μία δεύτερη παράμετρος που θα πρέπει να αξιολογείται αφορά τυχόν σημαντικές αλλαγές στη φύση των εργασιών των διαφόρων φορέων και στις διαδικασίες που απαιτούνται για διεκπεραίωση των εργασιών τους και παροχή των υπηρεσιών υπό την αρμοδιότητά τους (π.χ. υποχρεώσεις για πρόσθετους λογιστικούς ή άλλους ελέγχους, για ανάπτυξη και παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών, για συνεργασία/συντονισμό με άλλες υπηρεσίες, για συγκέντρωση και διάθεση πληροφοριών, για εκπαίδευση προσωπικού κοκ).

Γενικότερα θα πρέπει να αξιολογούνται τυχόν σημαντικές επιπτώσεις από την εφαρμογή της νομοθετικής ρύθμισης στο φόρτο εργασίας των μελών της ΔΥ που επηρεάζονται από τη ρύθμιση, τόσο σε βραχυπρόθεσμο όσο και σε μακροπρόθεσμο επίπεδο εφόσον τα δύο μπορεί να διαφέρουν (π.χ. νομοθετικές ρυθμίσεις για σχεδιασμό και υλοποίηση δράσεων απλοποίησης διαδικασιών της ΔΥ). Εκεί όπου είναι εφικτή, τυχόν ποσοτική εκτίμηση του πρόσθετου ή εξοικονομούμενου διοικητικού φόρτου (ΔΦ) για τη ΔΥ θα ενίσχυε το επίπεδο της ΑΑ.

10. Ανάλυση Κοινωνικού Αντίκτυπου

Ερωτηματολόγια ΑΑ – Ενότητα Β7

Ο κοινωνικός αντίκτυπος είναι εκ φύσεως μια δυσδιάκριτη και ευρεία μορφή αντίκτυπου, η οποία αλληλοεπιδρά με άλλες μορφές όπως ο οικονομικός ή και ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος. Ωστόσο, στην ενότητα αυτή γίνεται μια προσπάθεια καθορισμού ορισμένων βασικών μορφών που εμπίπτουν στο πλαίσιο του κοινωνικού αντίκτυπου. Ο κοινωνικός αντίκτυπος μπορεί να είναι θετικός ή αρνητικός και αρκετές φορές να είναι διττός υπό την έννοια ότι μια νομοθεσία μπορεί να έχει θετικό κοινωνικό αντίκτυπο σε μια κατηγορία/ομάδα και ταυτόχρονα να έχει αρνητικό αντίκτυπο σε κάποια άλλη. Στόχος είναι να εντοπιστούν τα σημεία και οι ομάδες-στόχοι οι οποίες επηρεάζονται, όπως και ο βαθμός επηρεασμού τους ώστε να συνυπολογιστούν και να ληφθούν υπόψη κατά τη λήψη αποφάσεων.

- ***Η προτεινόμενη νομοθεσία εμπεριέχει οποιασδήποτε μορφής κοινωνικό αντίκτυπο;***

Στην πρώτη αυτή ερώτηση αναμένεται μια γενική εκτίμηση για το κατά πόσο η εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθεσίας εμπεριέχει οποιασδήποτε μορφής σημαντικό κοινωνικό αντίκτυπο. Περαιτέρω και πιο εμπεριστατωμένη ανάλυση αναμένεται στις ερωτήσεις που ακολουθούν για τις επί μέρους κατηγορίες πιθανού κοινωνικού αντίκτυπου (π.χ. απασχόληση, αγορά εργασίας, ανθρώπινα δικαιώματα, δημόσια υγεία, ισότητα και μη διάκριση, δημόσια ασφάλεια, εκπαίδευση, πολιτισμός, κοινωνική συνοχή κοκ)

Εάν δεν αναμένεται οποιασδήποτε μορφής κοινωνικός αντίκτυπος από την εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθεσίας, προχωρήστε στην επόμενη ενότητα που αφορά στον εντοπισμό και [ανάλυση τυχόν περιβαλλοντικού αντίκτυπου](#) της νομοθεσίας.

- ***Από την προτεινόμενη νομοθεσία προκύπτει αντίκτυπος στην απασχόληση και στη δομή και λειτουργία της αγοράς εργασίας;***

Ο αντίκτυπος στην απασχόληση και τη δομή της λειτουργίας της αγοράς εργασίας μπορεί να αξιολογηθεί στη βάση της μεταβολής της προσφοράς και ζήτησης εργασίας. Βασικό ερώτημα είναι κατά πόσο η προτεινόμενη νομοθεσία θα οδηγήσει σε περισσότερες ή λιγότερες θέσεις εργασίας ή εναλλακτικά σε αύξηση ή μείωση των ωρών εργασίας σε συγκεκριμένες κατηγορίες/ομάδων εργαζομένων. Συγκριμένα θα πρέπει να απαντάται το ερώτημα, κατά προσέγγιση, πόσες θέσεις εργασίας εκτιμάται να δημιουργηθούν ή να χαθούν από την εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθεσίας και επίσης σε ποιους τομείς, περιοχές, επαγγέλματα, ειδικότητες κτλ και ποιες θα είναι οι επακόλουθες επιπτώσεις σε συγκεκριμένες κοινωνικές ή ηλικιακές ομάδες. Ο αντίκτυπος στην απασχόληση ενδεχομένως να διαφέρει ανά περιοχή, επαγγελματικό υπόβαθρο, φύλο, εθνικότητα, ηλικία και ως εκ τούτου η ανάλυση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις διάφορες κοινωνικές ομάδες και τον διαφορετικό τρόπο και βαθμό στον οποίο ενδεχομένως να επηρεάζονται.

Θα πρέπει να αναλυθούν όλοι οι παράγοντες ακόμα κι αν δεν είναι εκ πρώτης όψεως εμφανείς, ωστόσο έμμεσα επηρεάζουν την αγορά εργασίας. Για παράδειγμα, μία καθυστέρηση ή επιτάχυνση διαδικασιών πιστοποίησης τίτλων σπουδών ή επαγγελματικών τίτλων θα επηρέαζε την προσφορά εργασίας.

Επιπλέον άλλοι οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες όπως επιβολή/μείωση φορολογίας, αλλαγές στα συστήματα εισφορών και παροχών, εμπόδια εισόδου στην αγορά εργασίας σε συγκεκριμένα επαγγέλματα, υιοθέτηση πολιτικών για εξισορρόπηση εργασίας-προσωπικής ζωής, αλλαγή στην ένταση της εργασίας, στα ωράρια και τις συνθήκες εργασίας, επέκταση/μείωση της διάρκειας του εργασιακού βίου, αλλαγές σε θέματα επαγγελματικής ή / και γεωγραφικής κινητικότητας του εργατικού δυναμικού κ.ά. έχουν αντίκτυπο στην απασχόληση και επηρεάζουν την προσφορά και ζήτηση της αγοράς εργασίας. Νομοθεσίες, οι οποίες επηρεάζουν την οικονομία μιας χώρας, είναι αναμενόμενο να έχουν επίδραση στην απασχόληση και την αγορά εργασίας. Νομοθεσίες, οι οποίες επηρεάζουν τα δημόσια οικονομικά και έχουν επίδραση στην απασχόληση του δημόσιου τομέα, έμμεσα επηρεάζουν την απασχόληση και στον ιδιωτικό τομέα.

Σχετικό εργαλείο της ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_25_en.htm

- ***Η προτεινόμενη νομοθεσία επηρεάζει τις συνθήκες απασχόλησης και εργασίας;***

Ο αντίκτυπος στις συνθήκες εργασίας είναι σχετικά πιο δύσκολο να περιγραφεί καθώς καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων. Οι πιο σημαντικοί παράγοντες μπορούν να συνοψιστούν στα ακόλουθα:

- Αντίκτυπος στο **επίπεδο μισθών / κόστος εργασίας**. Επίδραση στους μισθούς αυτόματα επηρεάζει την αγοραστική δύναμη των εργαζομένων, την κατανάλωση και το βιοτικό επίπεδο.

- Αντίκτυπος στο **ωράριο εργασίας**. Το ωράριο εργασίας μπορεί να καθορίσει αν η απασχόληση ενός εργαζομένου θα είναι σε μόνιμη ή προσωρινή βάση, όπως επίσης κι αν θα είναι πλήρους ή μερικής απασχόλησης.
- Αντίκτυπος στην **προστασία του εργαζομένου**, αβεβαιότητα στο χώρο εργασίας (μη σταθερό ωράριο, χαμηλή ασφάλεια στη διατήρηση της θέσης εργασίας) έχει ως αποτέλεσμα το εισόδημα του εργαζομένου να μην είναι σταθερό και αυτό επηρεάζει τις συνθήκες διαβίωσης. Από την άλλη πλήρης προστασία του εργαζομένου, οδηγεί σε μεγάλες διαφορές στο κόστος εργασίας και στα δικαιώματα μεταξύ μόνιμων και μη-μόνιμων υπαλλήλων.
- Αντίκτυπος στη **δομή και οργάνωση εργασίας**. Αλλαγές στην οργανωτική δομή (όπως αυτονομία εργασίας, επίπεδο ομαδικής εργασίας, ρυθμός εργασίας, εναλλαγή εργασίας κ.ά.) μπορούν να προκαλέσουν αλλαγές στις συνθήκες εργασίας και στο επίπεδο ικανοποίησης των εργαζομένων και να επηρεάσουν την παραγωγικότητα. Αλλαγή στη δομή της εργασίας μπορεί να προκληθεί λόγω εισαγωγής νέων τεχνολογιών ή ως συνέπεια μέτρων αναδιοργάνωσης.
- Αντίκτυπος στην **υγεία και ασφάλεια στο χώρο εργασίας**. Ο όρος αυτός είναι αρκετά γενικός και πέραν από τον αντίκτυπο σε θέματα ασφάλειας και σωματικής υγείας (π.χ. έκθεση εργαζομένου σε επιβλαβείς συνθήκες, ανεπαρκής προστασία) περιλαμβάνει και γενικά το ψυχολογικό άγχος και πίεση στο οποίο πιθανόν να εκτίθεται ο εργαζόμενος (π.χ. επίπεδα άγχους, συμφιλίωση εργασίας και προσωπικής ζωής, έκθεση εργαζομένου σε δύσκολες και στρεσογόνες καταστάσεις, ψυχολογικά κακές συνθήκες εργασίας κ.ά.).
- Αντίκτυπο στο **κοινωνικό διάλογο**, δεδομένου ότι οι όποιες αλλαγές αφορούν στο καθεστώς του κοινωνικού διαλόγου (κοινωνικοί εταίροι, οργανώσεις εργαζομένων) επιδρούν έμμεσα στις διαπραγματεύσεις σχετικά με το επίπεδο μισθών και τις συνθήκες εργασίας.
- Αντίκτυπος στην **εκπαίδευση και ανάπτυξη του προσωπικού**. Κατά πόσο το προτεινόμενο νομοσχέδιο έχει επίδραση στην ανάπτυξη και εκπαίδευση του προσωπικού (δια βίου μάθηση) και μπορεί να συμβάλει στις προοπτικές ανέλιξης.

Σχετικό εργαλείο της ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_25_en.htm

- *Από την προτεινόμενη νομοθεσία προκύπτει αντίκτυπος στις αρχές και αξίες της δημοκρατίας ή στο ρόλο, τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και γενικά τη συμμετοχή των πολιτών στο πλαίσιο λειτουργίας μίας δημοκρατικής κοινωνίας;*

Η διασφάλιση των αρχών και αξιών της δημοκρατίας και η συμμετοχή των πολιτών στο πλαίσιο λειτουργίας μιας δημοκρατικής κοινωνίας είναι βασική αρχή για κάθε νέα νομοθεσία. Στο ερώτημα αυτό θα πρέπει να αναλυθεί κατά πόσο υπάρχει αντίκτυπος (θετικός ή αρνητικός) σε αρχές και αξίες της δημοκρατίας, στα θεμελιώδη δικαιώματα όπως αυτά καταγράφονται στο Σύνταγμα (Μέρος 2, Άρθρα 6 - 35) και στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ²⁴. Η αξιολόγηση μπορεί να γίνει σε τέσσερα στάδια:

Α) Αν υπάρχει οποιοσδήποτε αντίκτυπος σε σχέση με τα θεμελιώδη δικαιώματα οποιουδήποτε ατόμου ή κοινωνικού συνόλου (ποια θεμελιώδη δικαιώματα επηρεάζονται, σε ποιο βαθμό, με ποιο τρόπο). Το

²⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT>

θέμα είναι ευρύ και θα πρέπει να εξεταστεί από όλες τις πτυχές του, έστω κι αν εκ πρώτης όψεως δεν είναι εμφανής σχετικός αντίκτυπος. Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να συνυπολογιστούν η πρόσβαση του ατόμου στη δικαιοσύνη και ο εύλογος χρόνος για την εξέταση και εκδίκαση μιας υπόθεσης.

Β) Αν η νομοθεσία έχει οποιαδήποτε επίδραση σε ηθικές αξίες και συμπεριφορές που έμμεσα μπορούν να έχουν επίδραση στην εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Για παράδειγμα, η ανάπτυξη κουλτούρας στους νέους και στα παιδιά για σεβασμό των νόμων και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των συμπολιτών τους, καλλιέργεια ευνομίας και μείωση αસυδοσίας και αυθαιρεσίας. Επίσης στην περίπτωση νομοθεσιών του ποινικού δικαίου, όπου εκεί η νομοθεσία στοχεύει ακριβώς στην τιμωρία και το σωφρονισμό των παραβατών και στην ανάπτυξη του σεβασμού των νόμων και των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Γ) Αν η νομοθεσία, έχει αντίκτυπο στις αλληλοεπιδράσεις των πολιτών ως μέλη της κοινωνίας και των αποφάσεων που μπορούν να λάβουν στα πλαίσια αυτά. Για παράδειγμα αν επηρεάζεται η ελευθερία να συναλλάσσεται κάποιος ή αν επηρεάζονται οι σχέσεις μεταξύ οικογένειας, γενεών κτλ.

Δ) Αν η νομοθεσία έχει αντίκτυπο στον τρόπο και στην έκταση που μπορεί ένας πολίτης να επηρεάσει τη λήψη πολιτικών αποφάσεων στα πλαίσια μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο τρόπος ενημέρωσης του κοινού σχετικά με τη λήψη πολιτικών αποφάσεων και ο τρόπος μέσω του οποίου ο πολίτης έχει πρόσβαση και μπορεί να επηρεάσει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Σημαντικός είναι ο ρόλος που διαδραματίζουν η Βουλή των Αντιπροσώπων, τα πολιτικά κόμματα, οι διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις, συντεχνίες και άλλα οργανωμένα σύνολα, η σχέση τους με τον πολίτη και ο βαθμός επιρροής τους σε πολιτικές αποφάσεις. Επίσης, αν εφαρμόζεται δημόσια διαβούλευση μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων ή ακόμα και δημόσιες ακροάσεις, δημοψηφίσματα, ηλεκτρονική ψηφοφορία συλλογή υπογραφών, κ.ά.

Σχετικό εργαλείο της ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_24_en.htm

- ***Από την προτεινόμενη νομοθεσία προκύπτει αντίκτυπος στη δημόσια υγεία, στις συνθήκες διαβίωσης, στη φυσική ή πνευματική υγεία των ατόμων, στις δυνατότητες πρόσβασης τους σε υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας;***

Το ερώτημα αυτό είναι αρκετά σύνθετο και αφορά ένα σχετικά οριζόντιο θέμα καθώς οι περισσότερες πολιτικές έχουν κάποια επίδραση έμμεσα ή άμεσα, βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα στην υγεία και στις συνθήκες διαβίωσης. Σε περίπτωση που η προτεινόμενη νομοθεσία επηρεάζει συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού τότε θα πρέπει να γίνει ξεχωριστή ανάλυση για κάθε ομάδα (π.χ. ηλικιωμένους, γυναίκες, ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, ΑΜΕΑ κτλ.). Η ανάλυση του αντίκτυπου σε θέματα υγείας θα είναι ποιοτική αλλά όπου είναι εφικτό και υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία είναι χρήσιμο να παρουσιαστούν.

Αντίκτυπος στη **Δημόσια Υγεία**, μπορεί να είναι άμεσος ή έμμεσος. Άμεσος αντίκτυπος δημιουργείται όταν η προτεινόμενη νομοθεσία επηρεάζει με οποιοδήποτε τρόπο την υγεία των ατόμων ή μειώνει /αυξάνει τους κινδύνους έκθεσης (π.χ. απαγόρευση χρήσης χημικών προϊόντων, απαγόρευση κατανάλωσης τοξικών προϊόντων, σήμανση σε μεταλλαγμένα προϊόντα, απαγόρευση καπνίσματος σε

κλειστούς χώρους κτλ) ή ακόμα σχετίζεται με την παροχή υπηρεσιών δημόσιας υγείας (π.χ. αύξηση αριθμού νοσηλευτών, εισαγωγή θεσμού οικογενειακού γιατρού, αποστολή ασθενών στο εξωτερικό κτλ). Έμμεσο αντίκτυπο, μπορεί να έχει οποιαδήποτε νομοθεσία η οποία δεν σχετίζεται με θέματα δημόσιας υγείας ωστόσο βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα επηρεάζει τη δημόσια υγεία (π.χ. κατασκευή σύγχρονου οδικού δικτύου, θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των δυστυχημάτων, υποχρεωτική ανακύκλωση μπαταριών και άλλων τοξικών για το περιβάλλον ουσιών θα έχει μακροχρόνια θετικές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία κ.ά.).

Αντίκτυπος στις **συνθήκες διαβίωσης**, μπορεί να υπάρξει λόγω οποιονδήποτε αλλαγών στο εισόδημα του νοικοκυριού, στις συνθήκες εργασίας, στη διατροφή, την εκπαίδευση, την κατανάλωση, τον τρόπο μετακίνησης και γενικά οτιδήποτε θα μεταβάλει την καθημερινότητα των ατόμων. Ο αντίκτυπος στις συνθήκες διαβίωσης μπορεί να είναι άμεσος σε ορισμένες περιπτώσεις όπως εφαρμογή αλλαγών τεχνολογίας καθώς και σε περιπτώσεις όπου η ίδια η νομοθεσία στοχεύει στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης π.χ. η παροχή μόνιμου βοηθού σε άτομα με ειδικές ανάγκες κ.ά. Ωστόσο είναι πιο σύνηθες ο αντίκτυπος να είναι έμμεσος (π.χ. α) η μείωση κατώτατου μισθού, θα επηρεάσει το εισόδημα συγκεκριμένων νοικοκυριών και την αγοραστική τους δύναμη και κατανάλωση, β) η εφαρμογή νέων μεθόδων τεχνολογίας η οποία θα οδηγήσει σε μείωση κάποιων θέσεων εργασίας με συνέπειες στις συνθήκες διαβίωσης, γ) η κατασκευή σύγχρονου οδικού δικτύου μεταξύ δύο πόλεων θα μειώσει το χρόνο μετακίνησης και θα βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης).

Αντίκτυπος στη **φυσική και πνευματική υγεία** των ατόμων. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να εξεταστούν οι επιπτώσεις σε συγκεκριμένα άτομα/ κατηγορίες ατόμων κι όχι ως δημόσια υγεία. Η φυσική και πνευματική υγεία μπορεί να επηρεαστεί από αλλαγές σε συνήθειες, στη διατροφή, στην άσκηση κτλ. Για παράδειγμα, η προώθηση νομοθετικής πρότασης για υποχρεωτική κατασκευή ποδηλατοδρόμων κατά μήκος του οδικού δικτύου συγκεκριμένων περιοχών, θα συμβάλει στη βελτίωση της φυσικής κατάστασης (προώθηση της άσκησης) των κατοίκων των εν λόγω περιοχών. Υπάρχουν επίσης και αντικρουόμενα παραδείγματα, όπως για παράδειγμα η πλήρης απαγόρευση του καπνίσματος σε δημόσιους χώρους ενώ θα συμβάλει θετικά στη δημόσια υγεία για τον ίδιο τον καπνιστή ενδέχεται να δημιουργήσει συμπτώματα άγχους και νευρικότητας, καθώς διαταράσσεται μια συνήθεια.

Μια νομοθεσία ενδέχεται να έχει θετικό ή αρνητικό αντίκτυπο στις **δυνατότητες πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας**. Η δυνατότητα πρόσβασης εξαρτάται από διάφορους παράγοντες όπως η ασφαλιστική κάλυψη των ασθενών, τα κριτήρια συμμετοχής στη δωρεάν δημόσια υγεία, η οικονομική τους κατάσταση, η περιοχή στην οποία κατοικούν, η εφαρμογή συστημάτων ηλεκτρονικής υγείας, το κόστος φαρμάκων και άλλου ιατρικού εξοπλισμού τα οποία δεν καλύπτονται από το δημόσιο και άλλα. Ενδεικτικά αναφέρονται κάποια παραδείγματα τα οποία έχουν αντίκτυπο στη δυνατότητα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας: α) δημιουργία κέντρου υγείας σε απομακρυσμένες ορεινές περιοχές, θα βελτιώσει τη δυνατότητα πρόσβασης των κατοίκων της περιοχής, β) αύξηση του ΦΠΑ σε φάρμακα και ιατρικό εξοπλισμό, θα επηρεάσει τους ασθενείς οι οποίοι αγοράζουν τα φάρμακα και θα επιβαρύνει τον προϋπολογισμό τους, γ) μείωση συντάξεων ενδεχόμενα να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας (μείωση επισκέψεων) σε συνταξιούχους με χαμηλά εισοδήματα.

Σχετικό εργαλείο της ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_27_en.htm

- *Από την προτεινόμενη νομοθεσία προκύπτει αντίκτυπος σε θέματα ισότητας (μεταξύ φύλων, εθνικοτήτων, θρησκευτικών ομάδων, ατόμων με αναπηρία, ηλικιακών ομάδων κλπ) και μη διάκρισης;*

Θα πρέπει να καθοριστεί κατά πόσον η προτεινόμενη νομοθεσία έχει αντίκτυπο σε θέματα ισότητας είτε μεταξύ μεμονωμένων ατόμων ή ομάδων και κατά πόσο διασφαλίζεται η αρχή της μη διάκρισης λόγω φύλου, ηλικίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, καταγωγής, γλώσσας, θρησκευτικών πεποιθήσεων, πολιτικών και πολιτισμικών απόψεων, κατάστασης υγείας ανικανότητας ή οποιοδήποτε άλλων προσωπικών καταστάσεων.

Ο αντίκτυπος σε θέματα ισότητας και μη-διάκρισης θα πρέπει να εξετάζεται σε όλες τις δυνατές περιπτώσεις που ενδέχεται να παρατηρηθεί. Ενδεικτικά αναφέρεται στους τομείς διοίκησης και λήψης αποφάσεων, συμμετοχής στην πολιτική σκηνή, εκπαίδευσης και κατάρτισης, σε εργασιακά θέματα (προσλήψεις, προαγωγές, μισθολόγιο, επιμόρφωση, ανέλιξη, συμφιλίωση εργασίας και προσωπικής ζωής, κτλ.), σε θέματα πρόσβασης στη χρηματοδότηση, δια βίου μάθησης, θέματα υγείας και ασφάλειας κ.ά.

Σημειώνεται ωστόσο, ότι ο αντίκτυπος σε θέματα ισότητας δεν περιορίζεται μόνο στην ίση μεταχείριση και τη μη διάκριση αλλά επεκτείνεται επίσης και στη διασφάλιση των ίσων ευκαιριών για όλους.

Σχετικό εργαλείο της ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_25_en.htm

- *Από την προτεινόμενη νομοθεσία προκύπτει άμεσα ή έμμεσα (π.χ. μέσω οικογένειας, κοινότητας κλπ) αντίκτυπος ως προς τα συμφέροντα, δικαιώματα και συνθήκες ζωής των παιδιών;*

Θα πρέπει να αναλυθεί κατά πόσο η προτεινόμενη νομοθεσία έχει οποιοδήποτε αντίκτυπο άμεσο ή έμμεσο (δηλ. μέσω της πολιτείας, της οικογένειας, της κοινότητας, του σχολείου κτλ.) ως προς τα συμφέροντα, τα δικαιώματα και τις συνθήκες ζωής των παιδιών. Βασικό σημείο αναφοράς για την αξιολόγηση της εν λόγω κατηγορίας αντίκτυπου αποτελεί η Σύμβαση του ΟΗΕ²⁵ για τα δικαιώματα του παιδιού (20 Νοεμβρίου 1989), στην οποία καταγράφονται τα δικαιώματα και τα συμφέροντα του παιδιού.

Κατά την ανάλυση θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι μια νομοθεσία ενδεχομένως να μην έχει άμεση επίδραση στα δικαιώματα του παιδιού αλλά έμμεσα λόγω αλλαγών στην καθημερινή ζωή να επηρεάζει την ποιότητα των συνθηκών ζωής. Ως εκ τούτου κατά την αξιολόγηση της νομοθεσίας θα πρέπει να δίνεται βάρος στην επίδραση στην καθημερινή ζωή, στην υγεία, τις ανθρώπινες σχέσεις καθώς αυτά αλυσιδωτά επηρεάζουν τις συνθήκες ζωής των παιδιών. Επιπρόσθετα, οι συνθήκες ζωής των παιδιών έμμεσα επηρεάζονται από την οικονομική κατάσταση της οικογένειας και την δυνατότητα της να

---

²⁵ Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού το Δεκέμβριο του 1990, με την ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων του Κυρωτικού Νόμου 243 του 1990, με τον τίτλο «[Ο Περί της Συμβάσεως περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού \(Κυρωτικός\) Νόμος του 1990](#)».

παρέχει αγαθά και υπηρεσίες (π.χ. εκπαίδευση, εκμάθηση ξένων γλωσσών, καλλιτεχνικές δραστηριότητες, ψυχαγωγία κτλ).

- ***Από την προτεινόμενη νομοθεσία προκύπτει αντίκτυπος σε θέματα εγκληματικότητας και δημόσιας ασφάλειας;***

Δημόσια ασφάλεια, μπορεί να οριστεί ως η εμπιστοσύνη των πολιτών στους κανόνες και τους νόμους της πολιτείας και η τήρησή τους. Οι όροι «δημόσια ασφάλεια» και «αντιεγκληματική πολιτική» είναι αλληλένδετοι και συμπληρωματικοί με την έννοια ότι οι πολιτικές για μείωση και αντιμετώπιση της εγκληματικότητας ενισχύουν τη δημόσια ασφάλεια ενώ αντίστοιχα μέσω πολιτικών ενίσχυσης της δημόσιας ασφάλειας μειώνεται η εγκληματικότητα. Ο αντίκτυπος μιας νομοθεσίας στη δημόσια ασφάλεια μπορεί να είναι άμεσος ή και έμμεσος. Για παράδειγμα πρόσληψη προσωπικού ασφαλείας, ενίσχυση μέτρων ασφάλειας σε αεροδρόμια και λιμάνια, τοποθέτηση θυρών ασφαλείας σε δημόσια κτίρια, κτλ, έχουν άμεσο θετικό αντίκτυπο στην δημόσια ασφάλεια και μείωση της εγκληματικότητας.

Από την άλλη, η λήψη κάποιων μέτρων ενδέχεται να επηρεάζει έμμεσα τη δημόσια ασφάλεια και την εγκληματικότητα με τις επιδράσεις να μην είναι εκ πρώτης όψεως ορατές. Για παράδειγμα, η εισαγωγή μαθημάτων συμβουλευτικής και κοινωνικής αγωγής στα σχολεία, μακροχρόνια ίσως να συμβάλει στη μείωση της εγκληματικότητας.

- ***Από την προτεινόμενη νομοθεσία προκύπτει αντίκτυπος σε θέματα εδαφικής συνοχής μεταξύ των διαφόρων τύπων περιοχών, όπως αστικά κέντρα, ύπαιθρος, ορεινές, παράκτιες, και προοπτικών ανάπτυξης;***

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναλυθεί κατά πόσο η προτεινόμενη νομοθεσία έχει οποιοδήποτε αντίκτυπο άμεσο ή έμμεσο σε θέματα εδαφικής συνοχής και προοπτικών ανάπτυξης μεταξύ των διαφόρων περιοχών. Οι περιοχές της χώρας μπορούν να διαχωριστούν στις διάφορες επαρχίες όπως ορίζονται διοικητικά και βρίσκονται υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας (Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας, Πάφου, ελεύθερης Αμμοχώστου) αλλά και σε ειδικές κατηγορίες ανάλογα με την πληθυσμιακή και γεωγραφική σύνθεση π.χ. αστικά κέντρα, ύπαιθρος, ορεινές περιοχές, παράκτιες περιοχές.

Η εδαφική συνοχή αφορά την εξασφάλιση αρμονικής ανάπτυξης όλων των περιοχών της χώρας και την αξιοποίηση των εγγενών και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε περιοχής ώστε να επιτευχθεί βιώσιμη ανάπτυξη όλης της χώρας. Θα πρέπει ως εκ τούτου να εξετάζεται κατά πόσο μία νέα νομοθεσία, περιλαμβάνει ρυθμίσεις τέτοιες που άμεσα ή έμμεσα επηρεάζουν τους διάφορους τύπους περιοχών ή γενικότερα την πολιτική της εδαφικής συνοχής. Τομείς όπου ενδέχεται να υπάρχει σχετική επίδραση είναι:

- Παραγωγή και απασχόληση στις διάφορες περιοχές
- Ευκαιρίες ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, δημιουργία θέσεων εργασίας και συνθήκες ανταγωνισμού
- Βιοτικό επίπεδο του τοπικού πληθυσμού και πρόσβαση σε διάφορες υπηρεσίες
- Χρηματοδότηση περιφερειακής ανάπτυξης και προσέλκυση επενδύσεων

- Υποδομές και βελτίωση περιβάλλοντος

Σε αρκετές περιπτώσεις, ο αντίκτυπος ενδέχεται να είναι οικονομικός ή περιβαλλοντικός ή και άλλης μορφής κοινωνικός και να έχει ήδη αναλυθεί στις αντίστοιχες ενότητες. Σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να γίνει ειδική αναφορά πως επηρεάζονται συγκεκριμένα οι διάφορες περιοχές και ποιος είναι ο αντίκτυπος στην επίτευξη της εδαφικής συνοχής. Αν η ανάλυση είναι η ίδια με αυτή που ήδη παρουσιάστηκε, μπορεί να γίνει παραπομπή στο συγκεκριμένο ερώτημα και να μην επαναληφθεί.

Σχετικό εργαλείο της ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_29_en.htm

- ***Από την προτεινόμενη νομοθεσία προκύπτει αντίκτυπος σε θέματα διαχείρισης, προστασίας και ασφάλειας προσωπικών δεδομένων (για πολίτες ή/και επιχειρήσεις);***

Ο αντίκτυπος μιας νομοθεσίας σε θέματα διαχείρισης, προστασίας και ασφάλειας προσωπικών δεδομένων μπορεί να είναι άμεσος ή έμμεσος και να αφορά επιχειρήσεις, πολίτες και υποδομές / συστήματα πληροφορικής.

Άμεσος αντίκτυπος, αν η προτεινόμενη νομοθεσία προνοεί εφαρμογή δράσεων ή ενισχύει το πλαίσιο για θέματα διαχείρισης, προστασίας και ασφάλειας προσωπικών δεδομένων. Έμμεσος αντίκτυπος, υπάρχει αν η προτεινόμενη νομοθεσία στα πλαίσια εφαρμογής της θα απαιτεί την παροχή πληροφοριών ή τη δημιουργία αρχείων με προσωπικά δεδομένα ή/και την πρόσβαση σε προσωπικά στοιχεία πολιτών ή επιχειρήσεων.

Σε κάποιες περιπτώσεις, κατά την αξιολόγηση της νομοθεσίας συνιστάται να λαμβάνεται η γνωμοδότηση του Επίτροπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ότι η προτεινόμενη νομοθεσία δεν αντίκειται στις πρόνοιες του υφιστάμενου νομικού πλαισίου για διαχείριση, προστασία και ασφάλεια προσωπικών δεδομένων. Σημειώνεται ότι το ισχύον νομικό πλαίσιο στην Κύπρο για θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων είναι ο Νόμος 138(I) του 2001 (ο περί επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (προστασία ατόμου) Νόμος), με τις μετέπειτα τροποποιήσεις του το 2003 και το 2012 μαζί με τις σχετικές οδηγίες, όπως επίσης και ο Περί Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομικών Υπηρεσιών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2012.

- ***Από την προτεινόμενη νομοθεσία προκύπτει αντίκτυπος σε ότι αφορά το επίπεδο και την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος, στην ανάπτυξη πολιτιστικής κουλτούρας ή και στην κοινωνική συνοχή και ενσωμάτωση των νέων;***

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να καθοριστεί και να αναλυθεί ο πιθανός αντίκτυπος της προτεινόμενης νομοθεσίας σε θέματα εκπαίδευσης, πολιτισμού, κοινωνικής συνοχής και ενσωμάτωσης των νέων.

Ο αντίκτυπος σε θέματα **εκπαίδευσης** μπορεί να εντοπιστεί και να αναλυθεί στις παρακάτω κατηγορίες:

- Εκπαιδευτικό Σύστημα (αλλαγές στα συστήματα εκπαίδευσης, κατάρτισης, αξιολόγησης κ.κ.)
- Δαπάνες για την εκπαίδευση (δαπάνες για εκπαίδευση, κατάρτιση, δια βίου μάθηση, εισαγωγή νέων συστημάτων τεχνολογίας και πληροφορικής κ.ά.)

- Επίπεδα γνώσης, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, αναλφαβητισμού
- Βρεφονηπιακή εκπαίδευση (σύστημα εκπαίδευσης και φροντίδας, ηλικία υποχρεωτικής συμμετοχής κ.ά.)
- Τριτοβάθμια εκπαίδευση (τρόποι εισδοχής, πολιτικές, αναγνώριση τίτλων σπουδών, συμμετοχή μαθητών στη τριτοβάθμια εκπαίδευση)
- Υποτροφίες, χορηγίες σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού
- Δια βίου μάθηση (πολιτικές για προώθηση της δια βίου μάθησης, αύξηση ποσοστών συμμετοχής ενήλικου πληθυσμού)
- Εκπαιδευτικό προσωπικό όλων των βαθμίδων (εκπαίδευση προσωπικού, πρόσβαση προσωπικού σε νέες καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας με τη χρήση της τεχνολογίας, τρόποι πρόσληψης εκπαιδευτικών, όριο αφυπηρέτησης κτλ)
- Πρόωρη εγκατάλειψη σχολείου (early school leavers)

Άλλη μία ευρεία και πολυδιάστατη έννοια είναι αυτή του **πολιτισμού**, εφόσον καλύπτει ένα ευρύ φάσμα πτυχών και θεμάτων. Αντίκτυπος μπορεί να εντοπιστεί μεταξύ άλλων στις παρακάτω κατηγορίες:

- Πολιτιστική κουλτούρα, η οποία καλύπτει κυρίως άυλες παραμέτρους (παραδόσεις, ήθη και έθιμα, μουσική, ενδυμασία κτλ).
- Πολιτιστική πολυμορφία, να υπάρχει δηλ. η δυνατότητα ανάπτυξης πολλών και εναλλακτικών πολιτιστικών μορφών.
- Συμμετοχή πολιτών στα πολιτιστικά δρώμενα, κατά πόσο το προτεινόμενο νομοσχέδιο βοηθά ή δυσχεραίνει τη συμμετοχή όλων των πολιτών στα πολιτιστικά δρώμενα. Για παράδειγμα η επιχορήγηση του εισιτηρίου θεάτρου για ειδικές κατηγορίες (συνταξιούχους, φοιτητές, μαθητές, πολύτεκνους) συμβάλει θετικά στην συμμετοχή των πολιτών, από την άλλη η αύξηση του φόρου σε καλλιτεχνικές παραστάσεις θα μειώσει τη συμμετοχή από συγκεκριμένες ευάλωτες ομάδες πληθυσμού.
- Έργα προβολής και προώθησης του πολιτισμού, όπως για παράδειγμα δημιουργία μουσείων, πινακοθήκης, βιβλιοθηκών, μουσικών σχολείων, θεάτρων κτλ που ενισχύουν και καλλιεργούν την πολιτιστική διάσταση της χώρας, για τα οποία απαιτείται νομοθετική ρύθμιση.

Στα πλαίσια της κοινωνικής ανάλυσης αντίκτυπου, σημαντικό στοιχείο είναι και η διάκριση του αντίκτυπου στη **νεολαία**. Ως νεολαία ορίζεται η πληθυσμιακή ομάδα μεταξύ 13-30²⁶ ετών. Στα πλαίσια αυτά θα πρέπει να εντοπιστεί και να αναλυθεί ο πιθανός αντίκτυπος θετικός ή αρνητικός για τις παρακάτω ενδεικτικές κατηγορίες:

- πρόοδο και ευημερία όλων των νέων της Κύπρου, ευκαιρίες για μόρφωση, ανάπτυξη, καλλιέργεια, ανάπτυξη δεξιοτήτων και ταλέντων
- θέματα ένταξης στην αγορά εργασίας (προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης που να απευθύνονται στους νέους, δημιουργία θέσεων εργασίας για νέους και νεοεισερχόμενους)

²⁶ Δεν είναι εύκολο να καθοριστεί ηλικιακά ο όρος νεολαία. Για σκοπούς της παρούσας ανάλυσης συστήνεται όπως χρησιμοποιείται το κριτήριο που εφαρμόζει η ΕΕ για την παροχή ευρωπαϊκής κάρτας νέων (13-30), ωστόσο το όριο αυτό μπορεί να διαφοροποιηθεί, αν κρίνεται σκόπιμο, αναλόγως των παραμέτρων της υπό εξέταση προτεινόμενης νομοθεσίας.

- παροχή ευκαιριών σε όλους τους νέους και στις οργανώσεις τους για συμμετοχή και ανάληψη ευθύνης στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη και πρόοδο της χώρας
- δημιουργική και υγιής απασχόληση και ψυχαγωγία των νέων (αθλητισμός, πολιτιστικές εκδηλώσεις, σύνδεσμοι νεολαίας κτλ)
- αντιμετώπιση των προβλημάτων που απασχολούν τη σύγχρονη νεολαία (ανεργία, εξαρτήσεις, βία, κοινωνικός αποκλεισμός, παραβατική συμπεριφορά, προβλήματα στις σχέσεις κτλ)

Ο αντίκτυπος, όπως παρουσιάζεται στις κατηγορίες πιο πάνω, μπορεί να είναι άμεσος ή και έμμεσος και θα πρέπει να αναλυθεί αναλόγως.

Σχετικό εργαλείο της ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_26_en.htm

Πηγές πληροφόρησης και μέθοδοι για την ανάλυση του κοινωνικού αντίκτυπου

Η ανάλυση του κοινωνικού αντίκτυπου, στις περισσότερες περιπτώσεις αναμένεται να είναι ποιοτική. Ωστόσο, είναι σημαντικό όπου εφαρμόζεται και είναι εφικτό να γίνεται προσπάθεια για ποσοτικοποίηση ή και αναφορά σε σχετικά στατιστικά στοιχεία που να ενισχύουν την ποιοτική ανάλυση και παράλληλα να τεκμηριώνουν την ποιοτική ανάλυση. Στοιχεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για την ανάλυση των αναμενόμενων επιπτώσεων όσο και για περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης έτσι ώστε να ενισχύσουν την αναγκαιότητα εφαρμογής της νομοθεσίας.

Σημαντική πηγή στατιστικών στοιχείων για τα κοινωνικά ζητήματα που αναλύονται παραπάνω είναι η [Στατιστική Υπηρεσία](#) σε εθνικό επίπεδο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο η [Eurostat](#) (Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία). Επίσης ανάλογα με το θέμα θα μπορούν να ληφθούν στοιχεία από αρμόδιες υπηρεσίες και αρχές. Για παράδειγμα για θέματα αγοράς εργασίας, απασχόλησης, εργασιακά ζητήματα κτλ. σχετικά στοιχεία μπορούν να ληφθούν από το [Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων](#). Αντίστοιχα για θέματα δημόσιας υγείας, συνθηκών διαβίωσης ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία μπορούν να ζητηθούν από το [Υπουργείο Υγείας](#) σε εθνικό επίπεδο και σε διεθνές επίπεδο από τον [Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας](#). Επίσης για θέματα εκπαίδευσης, πολιτισμού, νεολαίας στοιχεία μπορούν ληφθούν από το [Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού](#) καθώς και από τον [Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου](#). Για θέματα εγκληματικότητας και δημόσιας ασφάλειας πληροφορίες μπορούν να συγκεντρωθούν με τη συμβολή του [Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως](#) και της Αστυνομίας Κύπρου.

Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, για την ανάλυση θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν μελέτες και αναλύσεις εμπειρογνομώνων επί του θέματος, όπως επίσης και να ζητηθεί η γνώματευση των αρμόδιων δημόσιων υπηρεσιών (πχ Υπουργείο Υγείας, Τμήμα Εργασίας, Πολιτιστικές Υπηρεσίες κτλ.).

Για θέματα δημοκρατίας, ισότητας, μη διάκρισης, δικαιωμάτων του παιδιού, κτλ. πηγές οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν είναι: το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, οι διάφορες Διεθνείς Συμβάσεις, οι Συμβάσεις του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία κ.ά. Τέλος, για θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων, σημαντική πηγή πληροφόρησης αποτελεί το ισχύον νομικό πλαίσιο ενώ

σημαντική στήριξη μπορεί να δοθεί από το αρμόδιο [Γραφείο του Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα](#).

11. Ανάλυση Περιβαλλοντικού Αντίκτυπου

Ερωτηματολόγια ΑΑ – Ενότητα Β8

Η περιβαλλοντική διάσταση στο σχεδιασμό και προώθηση κάθε κυβερνητικής πολιτικής αποτελεί μία πολύ σημαντική πτυχή. Είναι σημαντικό για κάθε νέα νομοθεσία να γίνεται ανάλυση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου θετικού ή αρνητικού, ακόμη και στις περιπτώσεις που ο αντίκτυπος είναι έμμεσος, προκύπτει δηλαδή ως συνέπεια άλλων ενεργειών. Όπου είναι δυνατόν, εκεί όπου προκύπτει αρνητικός περιβαλλοντικός αντίκτυπος θα πρέπει να εξετάζονται αντισταθμιστικά μέτρα για μετριασμό των επιπτώσεων.

Σχετικό εργαλείο της ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_31_en.htm

- ***Η προτεινόμενη νομοθεσία εμπεριέχει οποιασδήποτε μορφής περιβαλλοντικό αντίκτυπο;***

Στο ερώτημα αυτό αναμένεται να δοθεί μια γενική απάντηση κατά πόσο η εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθεσίας εμπεριέχει οποιασδήποτε μορφής περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Θα πρέπει να γίνει μια γενική και σύντομη αναφορά στη μορφή/μορφές του αναμενόμενου περιβαλλοντικού αντίκτυπου ενώ στη συνέχεια μία πιο εμπεριστατωμένη ανάλυση ανά κατηγορία αντίκτυπου. Τονίζεται ότι θα πρέπει να σημειωθεί τόσο ο άμεσος όσο και ο έμμεσος αντίκτυπος καθώς επίσης και η πιθανότητα δημιουργίας περιβαλλοντικών κινδύνων και οι τρόποι διαχείρισής τους.

Σε περίπτωση που η προτεινόμενη νομοθεσία, σχετίζεται με την κατασκευή έργου για το οποίο έχει πραγματοποιηθεί μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στο σημείο αυτό θα πρέπει να γίνει μια σύνοψη των αποτελεσμάτων της.

Εάν δεν αναμένεται οποιασδήποτε μορφής περιβαλλοντικός αντίκτυπος από την εφαρμογή της προτεινόμενης νομοθεσίας, τότε για τις ανάγκες συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου ΑΑ προχωρήστε στην επόμενη ενότητα όπου απαιτείται η **σύνοψη των αποτελεσμάτων της ΑΑ** η οποία θα αξιοποιηθεί για σκοπούς δημοσίευσης των αποτελεσμάτων της ΑΑ.

- ***Η προτεινόμενη νομοθεσία θα επιφέρει αλλαγές στη χρήση των φυσικών πόρων;***

Θα πρέπει να αναλυθεί κατά πόσο η προτεινόμενη νομοθεσία θα επιφέρει οποιοδήποτε αλλαγές στη χρήση των φυσικών πόρων²⁷, θετικές ή αρνητικές, άμεσα ή έμμεσα. Διευκρινίζεται ότι τυχόν αλλαγές

²⁷ Ως φυσικοί πόροι μιας χώρας ορίζονται συνήθως οι οικονομικά αξιοποιήσιμες (πρωτογενείς) ύλες, το έδαφος, το υπέδαφος, το νερό, η ατμόσφαιρα και το φως του ήλιου, η φυσική χλωρίδα και πανίδα, οι ορυκτές πρώτες

στη χρήση φυσικών πόρων που σχετίζονται με αλλαγή στην παραγωγή ή χρήση ενέργειας αναλύονται ξεχωριστά στην επόμενη ερώτηση.

Παραδείγματα άμεσου αντίκτυπου που ενδεικτικά μπορούν να αναφερθούν στην παρούσα κατηγορία αφορούν ρυθμίσεις σε σχέση με α) τον έλεγχο της χρήσης φυτοφαρμάκων που θα βοηθήσει στη σωστή διαχείριση του εδάφους, β) την αύξηση των περιοχών απαγόρευσης κυνηγιού που θα συμβάλει θετικά στην ανάπτυξη συγκεκριμένων ειδών πανίδας στις εν λόγω περιοχές κοκ. Αντίστοιχα παραδείγματα με έμμεσες επιπτώσεις αφορούν ρυθμίσεις για α) αύξηση των τελών καυσίμων που θα οδηγήσει σε μείωση των μετακινήσεων και θα έχει θετική επίδραση στη χρήση του ατμοσφαιρικού αέρα, β) παροχή κινήτρων με στόχο της ανάπτυξη συγκεκριμένων βιομηχανιών οι οποίες ωστόσο θα οδηγήσουν μακροχρόνια σε αύξηση της εκπομπής ρύπων και επιβάρυνση του ατμοσφαιρικού αέρα κοκ.

- **Η προτεινόμενη νομοθεσία θα επιφέρει αλλαγές στη χρήση οποιασδήποτε μορφής ενέργειας, στην παραγωγική ή και καταναλωτική συμπεριφορά με επακόλουθες μεταβολές στην κατανάλωση ενέργειας;**

Οι διάφορες μορφές ενέργειας αποτελούν υποσύνολο των φυσικών πόρων και διακρίνονται σε δύο κατηγορίες τις συμβατικές πηγές ενέργειας (άνθρακας, πετρέλαιο, φυσικό αέριο) και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ηλιακή ενέργεια, αιολική ενέργεια, γεωθερμική ενέργεια, υδροηλεκτρική ενέργεια, βιομάζα και ηλεκτρομαγνητική). Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναλυθεί κατά πόσο το προτεινόμενο νομοσχέδιο έχει αντίκτυπο θετικό ή αρνητικό, έμμεσο ή άμεσο στη χρήση οποιασδήποτε μορφής ενέργειας.

Άμεσο αντίκτυπο έχουν νομοθεσίες των οποίων οι πρόνοιες σχετίζονται με τη χρήση μορφών ενέργειας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η ρύθμιση για α) προώθηση της χρήσης φωτοβολταϊκών, β) παροχή κινήτρων για δημιουργία αιολικών πάρκων, γ) προώθηση της εμπορίας και χρήσης φυσικού αερίου κ.α. Οι ρυθμίσεις αυτές έχουν ως επακόλουθο την αύξηση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και παράλληλά τη μείωση της χρήσης συμβατικών πηγών ενέργειας.

Στις περισσότερες ωστόσο περιπτώσεις ο αντίκτυπος στη χρήση ενέργειας είναι έμμεσος και προέρχεται μέσα από αλλαγές στην παραγωγική και καταναλωτική συμπεριφορά (π.χ. μισθολογικές αλλαγές, φορολογικές ρυθμίσεις κοκ). Σε περιπτώσεις αρνητικού αντίκτυπου είναι σημαντικό, όπου είναι εφικτό, να εξετάζονται και να προτείνονται μέτρα για μετριασμό του αντίκτυπου.

- **Η προτεινόμενη νομοθεσία θα επιφέρει αλλαγές στο σύστημα μεταφορών ή/και στις ανάγκες μετακίνησης των πολιτών, με επακόλουθες περιβαλλοντικές επιπτώσεις;**

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναλυθεί κατά πόσο η προτεινόμενη νομοθεσία έχει αντίκτυπο στο σύστημα μεταφορών ή στις ανάγκες μετακίνησης των πολιτών με περιβαλλοντικές συνέπειες. Για παράδειγμα:

ύλες όπως επίσης και η φυσική ομορφιά και γενικά οτιδήποτε μη ανθρωπογενές είναι δυνατό να αποτελέσει σημείο αναφοράς για ανάπτυξη του τουρισμού (παραλίες, καταρράκτες κτλ.).

- Αλλαγές της χρήσης γης: αλλαγές στην πυκνότητα κατοίκησης, δημιουργία νέων πολεοδομικών ζωνών, αλλαγές στην πυκνότητα απασχόλησης/θέσεων εργασίας, αλλαγές στις σχέσεις μεταξύ δραστηριοτήτων (π.χ. σχέση εργασίας-κατοικίας, κατοικίας-εκπαίδευσης κτλ), αλλαγή στη μορφή της οικιστικής ανάπτυξης (π.χ. δημιουργία καθαρά οικιστικών περιοχών με ελάχιστη έως καθόλου εμπορική δραστηριότητα), όλα αυτά προκαλούν αλλαγή στη ζήτηση για μετακινήσεις.

- Αλλαγές στο ίδιο το σύστημα μεταφορών: αλλαγές στο οδικό δίκτυο κυκλοφορίας (δημιουργία νέων δρόμων, βελτίωση οδικού δικτύου, δημιουργία ποδηλατοδρόμων, πεζόδρομων, δημιουργία μεγάλων υποδομών όπως λιμάνια, αεροδρόμια, τραμ, εισαγωγή μέσων μαζικής μεταφοράς κτλ.).

- Προώθηση στοχευμένων πολιτικών για χρήση εναλλακτικών μέσων μεταφοράς (π.χ. προώθηση χρήσης μέσων μαζικής μεταφοράς, ολοκληρωμένος πολεοδομικός σχεδιασμός που να ευνοεί το περπάτημα, τη χρήση ποδηλάτου, τη μείωση των μετακινήσεων με αυτοκίνητα κ.ά.).

Ενδέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις μία ρύθμιση να επιφέρει θετικές περιβαλλοντικές περιπτώσεις για μία περιοχή ή ομάδα στόχο και αρνητικές για άλλη, οι οποίες θα πρέπει να αξιολογούνται τόσο επιμέρους όσο και στο σύνολό τους.

- **Η προτεινόμενη νομοθεσία θα επιφέρει αλλαγές ή/και επιδράσεις στην ανθρώπινη υγεία και στην ποιότητα ζωής;**

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναλυθούν τυχόν σημαντικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στην ποιότητα ζωής λαμβάνοντας υπόψη την περιβαλλοντική διάσταση.

Αντίκτυπος στην **ανθρώπινη υγεία**, ο οποίος έχει άμεση σχέση με περιβαλλοντικά ζητήματα, μπορεί να είναι άμεσος ή έμμεσος. **Άμεσος αντίκτυπος** υπάρχει όταν η προτεινόμενη νομοθεσία επηρεάζει με οποιοδήποτε τρόπο την υγεία των ατόμων μειώνοντας ή αυξάνοντας τους κινδύνους έκθεσής τους σε επιβλαβείς ουσίες (π.χ. απαγόρευση χρήσης επικίνδυνων φυτοφαρμάκων, σήμανση σε μεταλλαγμένα προϊόντα, υποχρεωτική τοποθέτηση ειδικών φίλτρων για μείωση των βιομηχανικών εκπομπών, δημιουργία βιομηχανικών περιοχών και ζωνών μακριά από οικιστικές περιοχές, εισαγωγή μέτρων για έλεγχο της ρύπανσης του νερού και του εδάφους από γεωργική, βιομηχανική ή άλλη δραστηριότητα κ.ά.). **Έμμεσος αντίκτυπος**, μπορεί να προκύπτει από ενέργειες οι οποίες εκ πρώτης όψεως δεν φαίνεται να επηρεάζουν την ανθρώπινη υγεία, ωστόσο μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα εκτιμάται να έχουν θετικές ή αρνητικές συνέπειες. Ενδεικτικό παράδειγμα είναι η προστασία και επέκταση των δασικών περιοχών που συμβάλλει θετικά στη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και δυνητικά στη μείωση αναπνευστικών προβλημάτων.

Επίσης θα πρέπει να αναλυθεί η αντίκτυπος στην **ποιότητα ζωής** σε σχέση με την περιβαλλοντική της διάσταση. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι: α) η κατασκευή αυτοκινητοδρόμου ο οποίος θα γειτνιάζει με κατοικημένη περιοχή θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής των κατοίκων καθώς θα δημιουργήσει ηχορύπανση και θα επιβαρύνει την ποιότητα του αέρα, β) η υποχρεωτική δημιουργία πάρκων και χώρων πρασίνου στις αστικές περιοχές θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο αντίκτυπος μπορεί να είναι θετικός για μια κατηγορία και αρνητικός για κάποια άλλη. Είναι σημαντικό λοιπόν να γίνεται μια σφαιρική ανάλυση που να καλύπτει όλες τις σχετικές παραμέτρους και, όπου είναι δυνατόν, να παρουσιάζονται αριθμητικά και στατιστικά στοιχεία που να τεκμηριώνουν την ανάλυση. Σε περίπτωση που η προτεινόμενη νομοθεσία έχει σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο, θα πρέπει να αξιολογούνται και να προωθούνται κατάλληλα μέτρα μετριασμού των εν λόγω περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή να αιτιολογείται επαρκώς η μη προώθησή τους (π.χ. κίνδυνος μη επίτευξης των στόχων της ρύθμισης).

- *Η προτεινόμενη νομοθεσία θα επιφέρει αλλαγές στη διαχείριση των αποβλήτων εκ μέρους των αρμόδιων αρχών, περιλαμβανομένης της παραγωγής ενέργειας από αυτά;*

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναλυθεί κατά πόσο η προτεινόμενη νομοθεσία θα επιφέρει αλλαγές στη διαχείριση των αποβλήτων εκ μέρους των αρμόδιων αρχών συμπεριλαμβανομένης και της παραγωγής ενέργειας ως αποτέλεσμα της επεξεργασίας αποβλήτων (βιομάζα). Το ερώτημα αυτό είναι αρκετά ευρύ και αφορά τη διαχείριση παντός είδους αποβλήτων (στερεά, υγρά, αέρια).

Ενδεικτικές κατηγορίες νομοθετικών ρυθμίσεων που ενδέχεται να έχουν περιβαλλοντικό αντίκτυπο επιφέροντας αλλαγές στην παραγωγή, χρήση ή και διαχείριση των διαφόρων τύπων αποβλήτων αφορούν τον τρόπο συλλογής, μεταφοράς και επεξεργασίας αποβλήτων, θέματα ανακύκλωσης ή επαναχρησιμοποίησης αποβλήτων, ρυθμίσεις για μετριασμό των εκπομπών ρύπων, άλλα αντισταθμιστικά μέτρα, επιβολή ποινών σε περίπτωση μη συμμόρφωσης κ.ά.

Ανάκτηση ενέργειας από απόβλητα

Θα πρέπει να εντοπιστούν και να αναλυθούν τυχόν σχετικές επιπτώσεις από αλλαγές στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο, εθνικό ή και ευρωπαϊκό, όπως επίσης και σε παρεμφερείς νομοθετικές ρυθμίσεις για προώθηση ή μείωση της ανάκτησης ενέργειας από απόβλητα. Στα πλαίσια διαβούλευσης για προτεινόμενο νομοσχέδιο που αφορά ανάκτηση ενέργειας από απόβλητα είναι σημαντικό να ζητείται και να καταγράφεται η άποψη του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού και του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

- *Η προτεινόμενη νομοθεσία θα επιφέρει αλλαγές στο δομημένο περιβάλλον, στο αστικό τοπίο, σε περιοχές NATURA ή σε περιοχές με σημεία σημαντικής πολιτιστικής κληρονομιάς κλπ;*

Θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσο η προτεινόμενη νομοθεσία ενδέχεται να επιφέρει οποιοσδήποτε σημαντικές αλλαγές και θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις στο δομημένο περιβάλλον, στο αστικό τοπίο, σε περιοχές προστασίας του Δικτύου NATURA 2000, ή σε περιοχές με σημεία πολιτιστικής κληρονομιάς.

Το δομημένο περιβάλλον είναι μία ευρεία έννοια η οποία περιλαμβάνει το αστικό τοπίο, τους οικισμούς, τα χωριά, το οδικό δίκτυο, γέφυρες, λιμάνια κτλ. Θα πρέπει να εξετάζεται κατά πόσο μία νομοθεσία ενδέχεται να επηρεάζει θετικά ή αρνητικά το δομημένο περιβάλλον, για παράδειγμα μέσω αλλαγών στο πολεοδομικό κανονιστικό πλαίσιο (π.χ. πολεοδομικοί συντελεστές, πολεοδομικές ζώνες,

πολεοδομικά κριτήρια), αλλαγών στη χρήση της γης (π.χ. μετατροπή γεωργικής γης σε οικιστική, μετατροπή δασικής γης σε γεωργική).

Η επίπτωση θα πρέπει να αναλυθεί και για περιοχές που περιλαμβάνουν **σημεία πολιτιστικής κληρονομιάς**, όπως μνημεία αρχαιολογικής, πολιτιστικής, αρχιτεκτονικής κληρονομιάς αλλά και φυσικά στοιχεία τα οποία κάνουν μια περιοχή μοναδική, όπως για παράδειγμα παραλίες ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς, καταρράκτες, βράχοι κτλ. Επίσης θα πρέπει, όπου εφαρμόζεται, να αναλυθεί ο πιθανός αντίκτυπος για περιοχές οι οποίες έχουν αναγνωρισθεί ως προστατευόμενες φυσικές περιοχές για είδη χλωρίδας, πανίδας, πτηνών και οικοτόπων και περιλαμβάνονται στο Δίκτυο NATURA 2000²⁸.

Όπως και πιο πάνω, στις περιπτώσεις που εντοπίζεται σημαντικός αρνητικός αντίκτυπος, θα πρέπει να εξετάζονται και να προωθούνται μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων.

- ***Η προτεινόμενη νομοθεσία θα έχει επιπτώσεις στην κλιματική αλλαγή ή στις δυνατότητες για μετριασμό ή προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή;***

Θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσο η προτεινόμενη νομοθεσία έχει επιπτώσεις στην κλιματική αλλαγή. Στη Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις Κλιματικές Μεταβολές (UNFCC), ως κλιματική αλλαγή ορίζεται η μεταβολή στο κλίμα που οφείλεται άμεσα ή έμμεσα σε ανθρώπινες δραστηριότητες, διακρίνοντας τον όρο από την κλιματική μεταβλητότητα που έχει φυσικά αίτια. Βασική αιτία της κλιματικής αλλαγής είναι η υπερβολική συγκέντρωση στην ατμόσφαιρα αερίων του θερμοκηπίου²⁹ τα οποία παράγονται κυρίως από τη χρήση ορυκτών πόρων (π.χ. άνθρακας λιγνίτης, πετρέλαιο, φυσικό αέριο), αύξηση της κτηνοτροφίας, τη χρήση αζωτούχων λιπασμάτων κ.ά. σε συνδυασμό με την αποψίλωση των δασών. .

Επομένως, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσο η προτεινόμενη νομοθεσία συμβάλει με οποιοδήποτε τρόπο σημαντικά στην αύξηση ή μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ειδικότερα διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) ή ακόμα κι αν περιλαμβάνει οποιεσδήποτε ενέργειες για μετριασμό και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Ο αντίκτυπος μπορεί να είναι άμεσος (π.χ. υλοποίηση παρεμβάσεων για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή) ή έμμεσος (π.χ. προώθηση της χρήσης των μέσων μαζικής μεταφοράς, μεταβολή στα τέλη καυσίμων).

Όπου είναι εφικτό θα ήταν ιδιαίτερα βοηθητική η χρήση και τεκμηρίωση της ανάλυσης με σχετικά στατιστικά στοιχεία.

Πηγές πληροφόρησης και μέθοδοι για την ανάλυση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου

²⁸ Στην Κύπρο έχουν καθορισθεί 61 περιοχές προστασίας Δικτύου NATURA. Σχετικός χάρτης και πληροφορίες βλ. Τμήμα Περιβάλλοντος
<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/C616AEA921159FBAC22578010040DBF9?OpenDocument>

²⁹ Κυρίως διοξείδιο του άνθρακα (ευθύνεται για το 64% της υπερθέρμανσης του πλανήτη), μεθάνιο (ευθύνεται για το 17%), υποξείδιο του αζώτου (ευθύνεται για το 6%) και άλλων φθοριούχων αερίων (Στοιχεία ΕΕ βλ. http://ec.europa.eu/clima/change/causes/index_en.htm)

Οι περιβαλλοντικές επιδράσεις μιας νομοθεσίας μπορεί να είναι άμεσες αλλά συνήθως είναι έμμεσες ως αποτέλεσμα της εφαρμογής κάποιας άλλης πολιτικής με συνέπειες στο περιβάλλον. Όπου είναι εφικτό, είναι καλό να παρουσιάζονται στατιστικά στοιχεία είτε για παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης ή και για εκτίμηση της συνέπειας της εφαρμογής της νομοθεσίας.

Σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση, στατιστικά στοιχεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τη [Στατιστική Υπηρεσία](#), και το [Τμήμα Περιβάλλοντος](#) σε εθνικό επίπεδο. Επίσης στοιχεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την [Eurostat](#) (Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία) για συγκριτικούς κυρίως σκοπούς σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου κρίνεται σκόπιμο. Στοιχεία σε διεθνές επίπεδο για θέματα περιβάλλοντος είναι διαθέσιμα από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών ([USND environmental indicators](#)), ο οποίος διαθέτει μια μεγάλη βάση δεδομένων.

Τόσο σε περίπτωση ποιοτικής ανάλυσης όσο και σε περίπτωση περίληψης ποσοτικών στοιχείων το Τμήμα Περιβάλλοντος εκτιμάται ότι θα μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά.

12. Εκτίμηση Διοικητικού Φόρτου (ΔΦ) / Κόστους Συμμόρφωσης για τις επιχειρήσεις

Το **διοικητικό κόστος** μπορεί να εκτιμηθεί με διάφορες μεθόδους μεταξύ των οποίων το «Μοντέλο Πρότυπου Κόστους» (Standard Cost Model - SCM) το οποίο χρησιμοποιείται ευρέως για το σκοπό αυτό, ενδεχομένως με κάποιες παραλλαγές, από διάφορες χώρες τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και παγκοσμίως. Το εν λόγω μοντέλο λαμβάνει υπόψη το **χρόνο** δηλ. τις ώρες εργασίας που δαπανούνται από τις επιχειρήσεις για τη διεκπεραίωση της δραστηριότητας που απαιτείται για σκοπούς συμμόρφωσης με τις νέες νομικές απαιτήσεις, το **κόστος της εργατοώρας** αναλόγως από ποιον απαιτείται να διεκπεραιωθεί η δραστηριότητα (π.χ. εξειδικευμένο ή γραμματειακό προσωπικό) ή το κόστος των εξωτερικών υπηρεσιών σε περίπτωση που απαιτούνται, τον **πληθυσμό των επιχειρήσεων** που επηρεάζονται από τη νέα ρύθμιση και τη **συχνότητα** στην οποία απαιτείται η διεξαγωγή της απαιτούμενης προς συμμόρφωση δραστηριότητας εντός ενός έτους.

$$\text{Διοικητικό Κόστος} = \text{Σύνολο Κόστους Επιμέρους Διοικητικών Υποχρεώσεων} = \sum (C_i)$$

όπου

Κόστος Δραστηριότητας (C_i) = Τιμή (P_i) x Ποσότητα (Q)

Τιμή (P_i) = Κόστος εργατοώρας x Χρόνος για εκπλήρωση της δραστηριότητας (Δ_i)

Ποσότητα (Q) = Πληθυσμός των επιχειρήσεων που επηρεάζονται x συχνότητα δραστηριότητας

Ο **διοικητικός φόρτος (ΔΦ)** προκύπτει όταν από το συνολικό διοικητικό κόστος αφαιρεθεί το *σύννηθες* κόστος δηλ. το κόστος που σχετίζεται με το μέρος των δραστηριοτήτων οι οποίες θα συνεχίζονταν να εκτελούνται από τις επιχειρήσεις ακόμη κι αν αυτό δεν αποτελούσε νομική υποχρέωση.

$$\text{Διοικητικός Φόρτος} = \text{Διοικητικό Κόστος} - \text{Σύννηθες Κόστος}$$

Το **συνολικό κόστος συμμόρφωσης** προς μία νέα νομοθεσία, περιλαμβάνει πέραν του διοικητικού κόστους και τυχόν **έμμεσο χρηματοοικονομικό κόστος** που προκύπτει για μία επιχείρηση όταν για πλήρη συμμόρφωση με τις νέες πρόνοιες απαιτείται η διενέργεια δαπανών για αγορά υλικών (π.χ. νέου εξοπλισμού) ή υπηρεσιών (π.χ. κατάρτιση προσωπικού).

$$\text{Κόστος Συμμόρφωσης} = \text{Έμμεσο Χρηματοοικονομικό Κόστος} + \text{Διοικητικό Κόστος}$$

Σημειώνεται ότι, στον υπολογισμό του κόστους συμμόρφωσης δεν περιλαμβάνεται το *άμεσο χρηματοοικονομικό κόστος* που ενδεχομένως να προνοεί μία νομοθεσία π.χ. η φορολογική επιβάρυνση, η απαίτηση καταβολής εισφορών, πληρωμής τελών κ.ο.κ.

Η εφαρμογή της πιο πάνω μεθοδολογίας απαιτεί την κατ' αρχήν αναγνώριση των νέων ή πρόσθετων διοικητικών υποχρεώσεων και άλλων υποχρεώσεων που απορρέουν από την προτεινόμενη νομοθεσία, ενώ στη συνέχεια απαιτείται η χρήση διαθέσιμων ή συλλογή νέων στοιχείων (π.χ. στατιστικών) που απαιτούνται για τον υπολογισμό των πιο πάνω παραμέτρων. Περισσότερες πληροφορίες για τη συλλογή στοιχείων και τον υπολογισμό του ΔΦ (καθώς και του συνολικού κόστους συμμόρφωσης) περιλαμβάνονται στο ξεχωριστό [Εγχειρίδιο Επιμέτρησης του Κόστους Συμμόρφωσης \(υπό αναθεώρηση\)](#) και στο σχετικό εργαλείο της ΕΕ³⁰.

13. SME Test

Ο ρόλος και η σημαντική συμβολή των μικρομεσαίων³¹ επιχειρήσεων στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας αλλά και συνθηκών οικονομικής ανάπτυξης είναι πλέον καθιερωμένος τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και σε επίπεδο ΕΕ. Είναι επίσης κοινώς αποδεκτή η διαπίστωση ότι, λόγω του μεγέθους και των περιορισμένων τους πόρων, οι μικρομεσαίες και κυρίως οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις επιβαρύνονται συχνά δυσανάλογα περισσότερο από τις επιπτώσεις ή τις άμεσες υποχρεώσεις που απορρέουν από την εφαρμογή μίας νέας νομοθετικής ρύθμισης, σε σχέση με τους μεγαλύτερους σε μέγεθος ανταγωνιστές τους.

³⁰ http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_53_en.htm

³¹ Μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) θεωρούνται αυτές που εργοδοτούν λιγότερους από 250 υπαλλήλους και των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα €50 εκ. ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους δεν υπερβαίνει τα €43 εκ. Περαιτέρω κατηγοριοποίησή των επιχειρήσεων σε μικρότερα μεγέθη περιλαμβάνεται στη σχετική σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2003/361/ΕΕ (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32003H0361>)

Αντίστοιχα και τα οφέλη των κανονιστικών ρυθμίσεων, παρόλο που έχουν την τάση να κατανέμονται πιο ομοιόμορφα σε επιχειρήσεις διαφορετικού μεγέθους, σε ορισμένες περιπτώσεις και πάλι η επίπτωση είναι εντονότερη ή πιο αισθητή από μικρού μεγέθους επιχειρήσεις (π.χ. απαλλαγή/ελάφρυνση από υφιστάμενες υποχρεώσεις συμμόρφωσης). Οι διαχρονικά αυξανόμενες δυσκολίες πρόσβασης στη χρηματοδότηση που αντιμετωπίζουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις καθιστούν ακόμη πιο δύσκολη τη συμμόρφωσή τους με νέες υποχρεώσεις που απορρέουν από νομοθεσίες, κυρίως όταν το σχετικό κόστος συμμόρφωσης εκτιμάται να είναι υψηλό και δεν προβλέπονται κάποια μέτρα μετριασμού του για τις εν λόγω επιχειρήσεις.

Μέσα από την υιοθέτηση της πρωτοβουλίας “Small Business Act (SBA) for Europe” η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει διαμορφώσει ένα συνεκτικό πλαίσιο πολιτικής για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, στοχεύοντας στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, μέσα από την ενσωμάτωση της αρχής «Προτεραιότητα στις Μικρές Επιχειρήσεις» (Think Small First principle) στις διαδικασίες χάραξης πολιτικής και διαμόρφωσης νέων κανονιστικών πλαισίων. Η κατανόηση και εφαρμογή των όποιων νομοθεσιών, κανόνων και διαδικασιών θα πρέπει να είναι απλή και εύκολη, ώστε να μην αποτελεί εμπόδιο στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Γί αυτό και κατά τη διαμόρφωση ενός νέου κανονιστικού πλαισίου, από τα αρχικά ακόμη στάδια χάραξης της σχετικής πολιτικής προσέγγισης, θα πρέπει να εντοπίζονται, να αναλύονται και να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες και τα συμφέροντα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, προκειμένου το νέο πλαίσιο να καταστεί περισσότερο φιλικό προς αυτές. Επιπλέον, πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής³² αποτελεί, όπου είναι δυνατόν, η εξαίρεση των πολύ μικρών επιχειρήσεων από τις νομοθετικές ρυθμίσεις της ΕΕ ή η θέσπιση ειδικών καθεστώτων έτσι ώστε να ελαχιστοποιείται ο κανονιστικός φόρτος για τις επιχειρήσεις αυτές.

Δεδομένων των πιο πάνω, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη εισαγάγει στα πλαίσια της ΑΑ και δίδει ιδιαίτερη έμφαση στην εφαρμογή ειδικού μηχανισμού εντοπισμού, ανάλυσης και αντιμετώπισης του ειδικού αντίκτυπου νέων νομοθεσιών για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Μέσω του λεγόμενου **SME Test**, οι αρμόδιες αρχές καλούνται να αναλύουν κατά πόσο οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις επηρεάζονται δυσανάλογα ή τίθενται σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τις μεγάλες επιχειρήσεις, από την εφαρμογή νέων ρυθμίσεων. Αν ναι, τότε πρέπει να εξετάζονται και να προωθούνται εναλλακτικές ρυθμίσεις ή δυνατότητες ευελιξίας που να βοηθούν τις εν λόγω επιχειρήσεις να συμμορφώνονται με τις όποιες κανονιστικές υποχρεώσεις προκύπτουν για αυτές. Στο πλαίσιο εφαρμογής του SME Test, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε κάθε επιμέρους στάδιο της όλης διαδικασίας χάραξης πολιτικής. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των επιπτώσεων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα πρέπει να παρουσιάζονται ξεχωριστά στις εκθέσεις ΑΑ της Επιτροπής, δεδομένου του σημαντικού ρόλου των εν λόγω επιχειρήσεων στην οικονομία.

---

³² COM (2011)803 – Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «Ελαχιστοποίηση του κανονιστικού φόρτου για τις ΜΜΕ - Προσαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ στις ανάγκες των πολύ μικρών επιχειρήσεων»

Η υιοθέτηση του SME Test στο πλαίσιο της ΑΑ, αποτελεί πλέον και εθνική προτεραιότητα, τόσο στα πλαίσια προώθησης και εφαρμογής των αρχών της καλύτερης νομοθέτησης, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί και υποχρέωση της χώρας προς την ΕΕ, μέσω της δέσμευσης για εκπλήρωση συγκεκριμένων εκ των προτέρων προϋποθέσεων ώστε να διασφαλίζεται η δυνατότητα απορρόφησης και αξιοποίησης πόρων από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Συγκεκριμένα, βάσει του σχετικού κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ, ***η εφαρμογή του SME Test αποτελεί εκ των προτέρων προϋπόθεση για την προώθηση συγχρηματοδοτούμενων από πόρους των ΕΔΕΤ δράσεων προώθησης της επιχειρηματικότητας και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.***

Όπως προαναφέρεται, το SME Test αποτελεί μέρος της ΑΑ και η εφαρμογή του μπορεί να αναπτυχθεί μέσα από τα ακόλουθα 4 στάδια της ΑΑ:

Στάδιο 1^ο - Διαβούλευση με εκπροσώπους των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (SME stakeholders)

Η εμπλοκή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ή/και οργανωμένων εκπροσώπων τους θα πρέπει να αποτελεί βασικό στοιχείο της διαδικασίας διαβούλευσης που ακολουθείται στο πλαίσιο διαμόρφωσης μίας νέας νομοθεσίας με ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις στην επιχειρηματική δραστηριότητα. Ακόμη και στην περίπτωση που πραγματοποιείται ανοικτή δημόσια διαβούλευση, ενδεχομένως να απαιτείται πρόσθετα μία πιο στοχευμένη προσέγγιση ώστε να εντοπιστούν, να αναλυθούν και να ληφθούν υπόψη, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, όλες οι πτυχές των επιπτώσεων της νομοθεσίας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Μία τέτοια προσέγγιση μπορεί να εφαρμοστεί μέσα από διάφορες δράσεις διαβούλευσης όπως διοργάνωση συζητήσεων στρογγυλής τραπέζης ή ακροάσεις στοχευμένων εκπροσώπων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, focus groups, business/SMEs panels, έρευνες ερωτηματολογίου κοκ με στόχο τη συλλογή όσο το δυνατόν περισσότερης και επαρκούς πληροφόρησης για κάλυψη των αναγκών του SME Test στο πλαίσιο της ΑΑ.

Για την ανάπτυξη και εφαρμογή ορισμένων από τις πιο πάνω δράσεις θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν δίκτυα διασύνδεσης με την επιχειρηματική κοινότητα, όπως το Enterprise Europe Network (EEN) που εκπροσωπείται στην Κύπρο από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Επιχειρηματικής Στήριξης Κύπρου (<http://www.bsccyprus.org.cy>).

Σε περίπτωση που, λόγω πρακτικών συνήθως δυσκολιών, δεν είναι δυνατή η συμμετοχή επιμέρους μελών της επιχειρηματικής κοινότητας στις διαδικασίες διαβούλευσης και επιλέγεται η εμπλοκή οργανωμένων φορέων – εκπροσώπων τους τότε θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι η εκπροσώπηση είναι τέτοια που να καλύπτει όλα τα διαφορετικά μεγέθη, ανάγκες και συμφέροντα της επιχειρηματικής κοινότητας.

Αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένες από τις επιχειρηματικές οργανώσεις που λειτουργούν στην Κύπρο: Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ), ΚΕΒΕ, ΓΣ Παγκυπρίων Οργανώσεων Βιοτεχνών Επαγγελματιών Καταστηματαρχών (ΠΟΒΕΚ), Συνασπισμός Μικρών Επιχειρήσεων και Αυτοεργοδοτούμενων (ΣΥΜΕΑ), Νεοφυείς επιχειρήσεις (Startups Cyprus) κοκ.

Σε περίπτωση που η προτεινόμενη ρύθμιση αφορά συγκεκριμένο τομέα δραστηριότητας ή κλάδο επιχειρήσεων τότε θα πρέπει να διασφαλίζεται η εμπλοκή των αντίστοιχων οργανωμένων φορών (π.χ. επαγγελματικοί σύνδεσμοι και οργανώσεις, σύνδεσμοι τεχνικών επαγγελματιών, σύνδεσμοι επιχειρήσεων στον τομέα των υπηρεσιών) ή και επιμέρους επιχειρήσεων της επηρεαζόμενης ομάδας-στόχου αν αυτό κρίνεται αναγκαίο για επαρκή τροφοδότηση του SME Test. Επίσης, σε περιπτώσεις που η νομοθετική ρύθμιση επηρεάζει εργασιακές πτυχές με συνεπακόλουθες οικονομικές επιπτώσεις για τις επιχειρήσεις, τότε ενδεχομένως να είναι χρήσιμη η συμμετοχή στη διαβούλευση και των εκπροσώπων των εργαζομένων (π.χ. συντεχνίες).

Ο τρόπος διεξαγωγής της διαβούλευσης, η συμμετοχή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και τα αποτελέσματα αυτής θα πρέπει να επισημαίνονται στην Ενότητα 4 των Ερωτηματολογίων ΑΑ.

Στάδιο 2^ο - Προσδιορισμός των επηρεαζόμενων επιχειρήσεων

Κατά το στάδιο αυτό, θα πρέπει να καθοριστεί με μεγαλύτερη ακρίβεια εάν και σε ποια έκταση επηρεάζονται σημαντικά από την προτεινόμενη νομοθετική ρύθμιση οι διάφορες κατηγορίες επιχειρήσεων βάσει μεγέθους (π.χ. πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες). Αυτό αναμένεται να προκύψει και ως αποτέλεσμα της διαβούλευσης που θα πραγματοποιηθεί και της συλλογής πληροφόρησης από τους διάφορους επιμέρους φορείς ή/και οργανωμένους εκπροσώπους των επιχειρήσεων.

Στον καθορισμό της έκτασης των επιπτώσεων θα μπορούσαν να συμβάλουν απαντήσεις στα ακόλουθα ερωτήματα (βλ. Ενότητα 5 Ερωτηματολογίων ΑΑ).

- Σε τι ποσοστό (%) των επιχειρήσεων στην κάθε επιμέρους κατηγορία (πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες) καθώς και στο σύνολο των επιχειρήσεων αντιστοιχούν οι επηρεαζόμενες επιχειρήσεις;
- Ποιοι οι τομείς δραστηριότητας που επηρεάζονται άμεσα από την ρύθμιση (ομάδα-στόχος) και ποιοι άλλοι τομείς επηρεάζονται έμμεσα μέσω συνεργασίας με τον στοχευμένο τομέα (π.χ. υπεργολάβοι, προμηθευτές, πελάτες, μεταπωλητές κοκ).

Παράδειγμα: βάσει μίας νέας νομοθετικής ρύθμισης, οι επιχειρήσεις συγκεκριμένων επαγγελματικών κλάδων (π.χ. ιατρικής, φυσιοθεραπείας, αισθητικής) καλούνται να αναπροσαρμόσουν τις υπηρεσίες τους ώστε αυτές να πληρούν κάποιες νέες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας. Πρακτικά καλούνται να αναβαθμίσουν συγκεκριμένο εξοπλισμό που χρησιμοποιούν για άσκηση μέρους του επαγγέλματός τους (π.χ. μηχανήματα Laser) ώστε αυτός να πληροί τις εν λόγω προδιαγραφές. Σε μία ανταγωνιστική οικονομία είναι αναμενόμενο ότι αρκετές επιχειρήσεις θα προβούν, ακόμη και πριν αυτό τους επιβληθεί διά νόμου, στη σχετική αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού και κατ' επέκταση των υπηρεσιών τους αφού αυτό θα αποτελεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Θα πρέπει ως εκ τούτου κατά την υιοθέτηση της νέας νομοθεσίας, η οποία καθιστά υποχρεωτική για όλες πλέον τις επιχειρήσεις των επηρεαζόμενων κλάδων τη συμμόρφωση με τις νομικές υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτή, να εξετάζεται τι ποσοστό των επιχειρήσεων του κλάδου επηρεάζεται όντως από τη νέα ρύθμιση (δηλ. δεν έχει εκ των προτέρων προβεί σε αναβάθμιση) και, επιπλέον, οι επηρεαζόμενες αυτές επιχειρήσεις σε τι ποσοστό του συνόλου των επιχειρήσεων (από όλους τους κλάδους) αντιστοιχούν

καθώς και στην κάθε κατηγορία βάσει μεγέθους (πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες). Επίσης θα πρέπει να καθορίζονται τυχόν πρόσθετοι τομείς και η έκταση στην οποία επηρεάζονται έμμεσα από τη νέα νομοθεσία (π.χ. εισαγωγείς / μεταπωλητές μηχανημάτων laser).

Εάν βάσει της πιο πάνω εκτίμησης προκύπτουν σημαντικής έκτασης επιπτώσεις σε μία ή περισσότερες κατηγορίες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (πολύ μικρές, μικρές ή/και μεσαίες) τότε θα πρέπει οι επιπτώσεις αυτές να αναλυθούν περαιτέρω με βάση τα ακόλουθα βήματα.

Στάδιο 3^ο - Εκτίμηση / καταμέτρηση του αντίκτυπου στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Το επόμενο στάδιο του SME Test απαιτεί την επιμέρους και σε βάθος εκτίμηση του αναμενόμενου κόστους και των οφελών για κάθε τάξη μεγέθους των επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να διεξαχθεί μια περαιτέρω ποιοτική ανάλυση των επιπτώσεων και, όπου είναι δυνατόν, μία ποσοτική και αναλογική εκτίμησή τους. Θεωρώντας ως δεδομένο ότι ο αντίκτυπος στις πολύ μικρές επιχειρήσεις είναι πιθανό να διαφέρει ουσιωδώς από τις επιπτώσεις στις μεγάλου ή ακόμη και στις μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις, κρίνεται σκόπιμο να αναλύονται και να παρουσιάζονται ξεχωριστά το κόστος και τα οφέλη που απορρέουν για κάθε τάξη μεγέθους των επιχειρήσεων. Εκεί όπου ήδη υπάρχουν μέτρα μετριασμού του αντίκτυπου ή ειδικά καθεστώτα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις τότε αυτά θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην ανάλυση.

Στο πλαίσιο της ΑΑ και συγκεκριμένα της ανάλυσης του οικονομικού αντίκτυπου για τις επιχειρήσεις εξετάζονται διάφοροι τύποι πιθανών επιπτώσεων όπως ο διοικητικός φόρτος και το κόστος συμμόρφωσης των επιχειρήσεων προς νέες νομικές υποχρεώσεις, η μεταβολή των εσόδων ή δαπανών μίας επιχείρησης, οι δυνατότητες ανάπτυξης νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας, η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, οι δυνατότητες και ικανότητες συμμετοχής των επιχειρήσεων σε δραστηριότητες Ε&Κ, οι ανάγκες ή απαιτήσεις χρήσεις των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις, καθώς και οι δυνατότητες πρόσβασής τους σε νέες αγορές.

Η εφαρμογή του SME Test στα πλαίσια της ΑΑ απαιτεί τον εντοπισμό και ανάλυση, όπου αυτό είναι εφικτό, τυχόν δυσανάλογης επιβάρυνσης συγκεκριμένης κλίμακας επιχειρήσεων (π.χ. μικρές και πολύ μικρές) σε σχέση με μεγαλύτερης κλίμακας ανταγωνιστές τους, από τις πιο πάνω επιπτώσεις. Για το σκοπό αυτό, θα μπορούσε για παράδειγμα **να συγκριθεί το εκτιμώμενο μέσο κόστος ανά εργαζόμενο** σε μία τυπική³³ πολύ μικρού ή μικρού μεγέθους επιχείρηση (1-49 εργαζόμενους) σε σύγκριση με το αντίστοιχο μέσο κόστος σε μία τυπική μεσαίου ή μεγάλου μεγέθους επιχείρηση (50 + εργαζόμενους). Αντίστοιχα θα μπορούσε **να συγκριθεί το κόστος ως προς το σύνολο των δαπανών ή του κύκλου**

³³ Θα μπορούσε να εκτιμηθεί βάσει στατιστικών στοιχείων ο μέσος όρος εργαζομένων των μικρών επιχειρήσεων στον/ους κλάδο/ους που επηρεάζονται από τη ρύθμιση ή θα μπορούσε ενδεικτικά να χρησιμοποιηθεί ως αντιπροσωπευτικό παράδειγμα για τα δεδομένα της κυπριακής αγοράς μία επιχείρηση με **3 εργαζόμενους και €80,000 ετήσιο κύκλο εργασιών στην κατηγορία των πολύ μικρών & μικρών επιχειρήσεων** (99% των κυπριακών επιχειρήσεων) και αντίστοιχα μία επιχείρηση με **140 εργαζόμενους και €6 εκ. κύκλο εργασιών στην κατηγορία των μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων** (1% των κυπριακών επιχειρήσεων). Η παρούσα ομαδοποίηση (πολύ μικρές & μικρές Vs μεσαίες & μεγάλες) κρίνεται πιο ορθή για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας στα πλαίσια της ΑΑ δεδομένου του εξαιρετικά περιορισμένου αριθμού μεγάλων επιχειρήσεων στην Κύπρο αλλά και της ουσιαστικής διαφοράς στο μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών των μεσαίων επιχειρήσεων (περίπου €3 εκ) σε σχέση με τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις – [2015 EU SBA Fact Sheet for Cyprus](#)

εργασιών της επιχείρησης, σε κάθε κατηγορία. Αυτό απαιτεί την ποσοτική εκτίμηση των προβλεπόμενων επιπτώσεων όπου αυτό είναι εφικτό (π.χ. για εκτίμηση ΔΦ / κόστους συμμόρφωσης). Εναλλακτικά θα πρέπει να αναλυθεί ποιοτικά και να προσδιορισθεί η δυσανάλογη επιβάρυνση συγκεκριμένης κατηγορίας επιχειρήσεων.

Στον προσδιορισμό των όποιων επιπτώσεων και του πως αυτές επηρεάζουν τις διάφορες κατηγορίες επιχειρήσεων αναμένεται να συμβάλλουν ουσιαστικά τα αποτελέσματα διαβούλευσης με τους εκπροσώπους της επιχειρηματικής κοινότητας. Παρακάτω, αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένοι κύριοι παράγοντες που οδηγούν σε αύξηση του κόστους συμμόρφωσης ή άλλων εξόδων για τις μικρές επιχειρήσεις, σε δυσανάλογο συνήθως βαθμό σε σύγκριση με μεγάλης κλίμακας επιχειρήσεις (π.χ. αναλογικά υψηλότερο κόστος και χρόνο εφαρμογής ενός νέου κανονισμού, διαδικασίας κοκ). Η γνώση επί των πιο κάτω θα διευκολύνει τη σχετική ανάλυση που απαιτείται στα πλαίσια της ΑΑ και συγκεκριμένα του SME Test.

- **Εφαρμογή νέας νομοθεσίας μέσω ηλεκτρονικής διαδικασίας** – σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις ενδέχεται να προωθούνται στο πλαίσιο ενίσχυσης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και ανάπτυξης νέων ηλεκτρονικών υπηρεσιών για γρηγορότερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων από το κράτος. Θα πρέπει ωστόσο να λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα των μικρομεσαίων να ανταποκρίνονται έγκαιρα και αποτελεσματικά στις νέες απαιτήσεις της νομοθεσίας δεδομένου ότι πιθανόν να μην διαθέτουν ήδη, κυρίως οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, την απαραίτητη τεχνολογία αλλά και το κόστος απόκτησής της να μην αντισταθμίζεται από τα αναμενόμενα οφέλη από αυτή (αν δεν θα χρησιμοποιείται συχνά ή και για άλλους σκοπούς).
- **Μικρή εμπειρία με την εφαρμογή παρόμοιων κανονιστικών απαιτήσεων** – μία επιχείρηση η οποία εργοδοτεί μεγάλο αριθμό εργαζομένων για τους οποίους προβαίνει συστηματικά στην διεκπεραίωση διαδικασιών με το δημόσιο, λόγω διαφόρων κανονιστικών υποχρεώσεων (π.χ. εγγραφή εργοδοτούμενων, δήλωση αποδοχών και καταβολή πληρωμών στο ΤΚΑ κοκ), είναι πιο εύκολο να ανταποκριθεί σε μία νέα και παρόμοιας φύσης νομοθετική υποχρέωση, κυρίως μάλιστα όταν οι σχετικές εργασίες αναλαμβάνονται από ειδικά κεντρικά τμήματα της εταιρείας (π.χ. τμήμα ανθρώπινου δυναμικού, λογιστήριο), από μία επιχείρηση με μικρό αριθμό εργαζομένων, λιγότερη πείρα και πόρους για την συγκέντρωση και διάθεση των απαραίτητων στοιχείων.
- **Έλλειψη εσωτερικών πόρων και εμπειρογνωμοσύνης για εφαρμογή νέου κανονισμού** – οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν συνήθως εξειδικευμένα τμήματα (π.χ. λογιστήριο, νομικό τμήμα, τμήμα ανθρώπινου δυναμικού, κοκ) τα οποία μπορούν πιο εύκολα να κατανοήσουν και να ανταποκριθούν στις πρόνοιες ενός νέου κανονισμού σε σχέση με μικρές επιχειρήσεις που, λόγω και του μεγέθους τους, είναι πιθανότερο να μην διαθέτουν τους απαιτούμενους πόρους και τεχνογνωσία και να αναγκάζονται να προβαίνουν στην αγορά εξωτερικών υπηρεσιών για να μπορούν να ανταποκριθούν στις νομικές τους υποχρεώσεις (π.χ. ετοιμασία και υποβολή οικονομικών καταστάσεων).

- **Επιβολή νέων τελών/συνεισφορών για τις επιχειρήσεις** – ρυθμίσεις οι οποίες προνοούν την επιβολή νέων τελών, συνεισφορών ή άλλων εξόδων για τις επιχειρήσεις επιβαρύνουν δυσανάλογα περισσότερο τις μικρές επιχειρηματικές μονάδες κυρίως όταν πρόκειται για σταθερά ποσά, ανεξάρτητα δηλαδή του μεγέθους (εργαζομένων ή κύκλου εργασιών) της επιχείρησης, και επαναλαμβανόμενα (π.χ. ετήσιο τέλος).
- **Υψηλού κόστους επένδυση για σκοπούς συμμόρφωσης** – η εφαρμογή του νέου κανονισμού ενδεχομένως να απαιτεί τη διεξαγωγή συγκεκριμένου τύπου επένδυσης για σκοπούς συμμόρφωσης (π.χ. αγορά νέου εξοπλισμού, εκτέλεση κατασκευαστικών εργασιών κοκ) της οποίας συνήθως το κόστος δεν διαφοροποιείται αναλογικά με το μέγεθος (αριθμό εργαζομένων ή κύκλο εργασιών) της εταιρείας οπότεν είναι φυσικό το κόστος αυτό να επιβαρύνει δυσανάλογα περισσότερο τις μικρές κλίμακας επιχειρήσεις.
- **Ρυθμίσεις με επιπτώσεις στην είσοδο ή το μερίδιο αγοράς** – ρυθμίσεις οι οποίες θέτουν κριτήρια και προϋποθέσεις για δραστηριοποίηση μίας επιχείρησης σε συγκριμένο κλάδο/αγορά ενδεχομένως να επιβαρύνουν δυσανάλογα περισσότερο τις μικρότερης κλίμακας επιχειρήσεις που επιθυμούν να εισέλθουν ή να διατηρήσουν την δραστηριοποίηση τους στον κλάδο (π.χ. λόγω υψηλού κόστους απαιτούμενης επένδυσης, αναγκών εκπαίδευσης, πιστοποίησης ή πρόσληψης υψηλής εξειδίκευσης εργαζομένων).
- **Ρυθμίσεις που επηρεάζουν την πρόσβαση στη χρηματοδότηση ή σε δημόσιες συμβάσεις** – η εισαγωγή για παράδειγμα, μέσω μίας νομοθετικής ρύθμισης, αυστηρότερων κριτηρίων και περισσότερων απαιτήσεων για επιλεξιμότητα συμμετοχής σε προγράμματα χρηματοδοτικής στήριξης της κυβέρνησης σίγουρα θα επιφέρουν δυσανάλογα μεγαλύτερα εμπόδια για μικρής εμβέλειας επιχειρήσεις να συμμετέχουν στα εν λόγω προγράμματα. Αντίστοιχα εμπόδια μπορεί να τίθενται στο πλαίσιο εφαρμογής του περί δημοσίων συμβάσεων κανονιστικού πλαισίου και στη δυνατότητα συμμετοχής μικρών και κυρίως νέων επιχειρήσεων σε αυτές (π.χ. απαιτήσεις για προηγούμενη σχετική εμπειρία).
- **Ρυθμίσεις για Έρευνα και Καινοτομία** – ρυθμίσεις οι οποίες επηρεάζουν την ικανότητα και δυνατότητα των επιχειρήσεων να συμμετέχουν σε δραστηριότητες Ε&Κ, να υιοθετούν καινοτόμες μεθόδους παραγωγής ή/και να παράγουν νέα καινοτόμα προϊόντα (π.χ. διαδικασίες για εγγραφή διπλώματος ευρεσιτεχνίας, κριτήρια επιλεξιμότητα για εξασφάλιση φορολογικών ή άλλων κινήτρων για επενδύσεις σε Ε&Κ), συχνά επηρεάζουν δυσανάλογα τις μικρές κλίμακας επιχειρήσεις.
- **Εθελοντική εφαρμογή νομοθετικών ρυθμίσεων** - νέες νομοθετικές ρυθμίσεις οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν σε εθελοντική βάση (π.χ. επέκταση ωραρίου καταστημάτων) μπορεί να επηρεάσουν σημαντικά την ανταγωνιστικότητα των μικρών επιχειρήσεων που λόγω των περιορισμένων τους πόρων δεν θα μπορούν να εφαρμόσουν στην ίδια έκταση και με το ίδιο (αναλογικά) κόστος τις εν λόγω ρυθμίσεις.

Αξιολογώντας τα ευρύτερα και μακροπρόθεσμα οφέλη, στα πλαίσια αιτιολόγησης της προτεινόμενης ρύθμισης, καθώς και τις σχετικές επιβαρύνσεις από την εφαρμογή της νομοθεσίας, ενδεχομένως να είναι χρήσιμη η αξιολόγηση και προώθηση τυχόν αντισταθμιστικών μέτρων ή ειδικών καθεστώτων

εφαρμογής της νομοθεσίας για τις μικρές κλίμακας επιχειρήσεις (βλ. στάδιο 4 του SME Test), ώστε να περιορίζεται τυχόν δυσανάλογος και σημαντικός αντίκτυπος προς αυτές.

Στάδιο 4^ο - Αξιολόγηση εναλλακτικών επιλογών προσέγγισης (πολιτικής / νομοθετικής) και προώθηση μέτρων μετριασμού

Βάσει της πιο πάνω ανάλυσης (Στάδια 1-3) μπορεί να διαφανεί σε ορισμένες περιπτώσεις ότι οι πολύ μικρές ή οι μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν μια δυσανάλογα μεγαλύτερη επιβάρυνση από τις μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις. Σε μία τέτοια περίπτωση, τα αρμόδια Υπουργεία προτρέπονται όπως εξετάζουν την εισαγωγή και χρήση ή την αναθεώρηση, όπου ήδη εφαρμόζονται αλλά προφανώς όχι επαρκώς, μέτρων μετριασμού του αντίκτυπου για τις επηρεαζόμενες επιχειρήσεις, προκειμένου να διασφαλίζονται ίσοι όροι ανταγωνισμού στην αγορά αλλά και να τηρείται η αρχή της αναλογικότητας. Τα μέτρα μετριασμού μπορεί να αφορούν την εφαρμογή εξαιρέσεων ή άλλων ειδικών καθεστώτων στο πλαίσιο εφαρμογής της νέας νομοθεσίας ή υποστηρικτικά/αντισταθμιστικά μέτρα παράλληλα της εφαρμογής της νομοθεσίας.

Η αξιολόγηση και επιλογή των συγκεκριμένων μέτρων μετριασμού / αντισταθμιστικών μέτρων που θα πρέπει να γίνεται ξεχωριστά για κάθε περίπτωση, αναλόγως της φύσης, του αντικειμένου αλλά και της στόχευσης της πολιτικής και κατ' επέκταση νομοθετικής ρύθμισης. Θα πρέπει ακόμη να αξιολογείται η σκοπιμότητα εφαρμογής των εν λόγω μέτρων είτε στο σύνολο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ή σε υποσύνολα αυτών (π.χ. μικρές ή πολύ μικρές επιχειρήσεις) ή σε πιο στοχευμένες ομάδες (π.χ. επιχειρήσεις σε στάδιο εκκίνησης). Νοείται ότι, εάν υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι τυχόν αποκλεισμός των πολύ μικρών ή άλλης ομάδας επιχειρήσεων θα έθετε υπό αμφισβήτηση τη δυνατότητα επίτευξης των βασικών στόχων της πολιτικής ή θα υπονόμει τους στόχους άλλων κυβερνητικών πολιτικών ή τα θεμελιώδη δικαιώματα, τότε δεν θα πρέπει να εφαρμοστεί. Γενικότερα, η εισαγωγή μέτρων μετριασμού στο πλαίσιο μίας νέας νομοθεσίας θα πρέπει να εφαρμόζεται εκεί όπου κρίνεται αναγκαίο αλλά και εφικτό.

Εάν δεν υπάρχει κατάλληλη εναλλακτική ρύθμιση ή υποστηρικτικό μέτρο λόγω της φύσης του κανονισμού (π.χ. ίση φορολόγηση, διασφάλιση συνθηκών υγείας και ασφάλειας στην εργασία για όλους τους εργαζόμενους, ίσο βιοτικό επίπεδο, συνεπή πρότυπα για την προστασία των καταναλωτών κοκ) **τότε αυτό θα πρέπει απλά να αιτιολογηθεί κατά την διεξαγωγή της ΑΑ για τις ανάγκες συγκεκριμένα του SME Test και του παρόντος σταδίου.** Νοείται ότι, δεν χρειάζεται να δικαιολογηθεί για κάθε μέτρο μετριασμού ξεχωριστά η απόφαση μη αξιοποίησης του.

Πιο κάτω παρατίθεται ένας ενδεικτικός κατάλογος εναλλακτικών ρυθμίσεων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέτρα μετριασμού.

Ενδεικτικός Κατάλογος Μέτρων Μετριασμού του Αντίκτυπου

- **Πλήρης ή μερική απαλλαγή** - Παράδειγμα: επιχειρήσεις κάτω από ορισμένα όρια να μην πρέπει να συμμορφώνονται με ορισμένες ειδικές υποχρεώσεις, δεδομένου ότι αυτό δεν

αναιρεί τον αρχικό σκοπό της νομοθεσίας

- **Προσωρινές εξαιρέσεις ή διευκολύνσεις** - Παράδειγμα: μεγαλύτερη μεταβατική περίοδος / περίοδος εφαρμογής για όλες ή για ορισμένες υποχρεώσεις της νέας νομοθεσίας για μικρές ή / και νέες επιχειρήσεις (π.χ. παροχή περιόδου χάριτος για πληρωμή νέων τελών, φόρων κοκ)
- **Φορολογικές ελαφρύνσεις ή άμεση οικονομική ενίσχυση για σκοπούς αντιστάθμισης** του κόστους που προκύπτει (δεδομένου ότι αυτά είναι συμβατά με το ισχύον νομικό πλαίσιο περί ανταγωνισμού, κρατικών ενισχύσεων κοκ). Για το σκοπό αυτό μπορεί να εξεταστεί, μεταξύ άλλων, η αξιοποίηση υφιστάμενων σχεδίων στήριξης για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις³⁴ (π.χ. διευκόλυνση συμμετοχής της δυσανάλογα επηρεαζόμενης από τη νομοθεσία ομάδας επιχειρήσεων)
- **Μειωμένα τέλη ή προσαρμοσμένα βάσει μεγέθους ή βάσει άλλων ειδικών παραγόντων** (όταν τα προτεινόμενα τέλη είναι ιδιαίτερα ψηλά ή / και αντιπροσωπεύουν ένα σταθερό κόστος που θα γίνει δυσανάλογα αισθητό από μικρές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις με ιδιαίτερα χαμηλό κύκλο εργασιών, επιχειρήσεις σε φάση εκκίνησης κοκ)
- **Απλούστευση ή περιορισμός των υποχρεώσεων συμμόρφωσης** - Παράδειγμα: μείωση της συχνότητας κατά την οποία μία επιχείρηση οφείλει να διεκπεραιώνει μία διαδικασία για σκοπούς συμμόρφωσης με τη νομοθεσία π.χ. υποβολή εκθέσεων, για συγκεκριμένη κατηγορία επιχειρήσεων. Προτείνεται πρόσθετα η διερεύνηση και προώθηση τυχόν συνεργειών με ήδη υπάρχουσες υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων για ανταπόκριση σε νέες αντίστοιχες υποχρεώσεις (π.χ. στατιστικής, λογιστικής ή άλλης φύσης)
- **Ειδικές και στοχευμένες ενημερωτικές εκδηλώσεις / εκστρατείες, ανάπτυξη οδηγών εφαρμογής, κατάρτιση, διαμόρφωση ειδικών γραφείων / σημείων / δομών υποστήριξης** - Παραδείγματα: δομές στήριξης που παρέχουν προσαρμοσμένες πληροφορίες ή/και διευκολύνουν τη διεξαγωγή διαδικασιών που προβλέπονται από τη νομοθεσία για τις μικρές επιχειρήσεις, διεξαγωγή «Ημερών Διαβούλευσης» με τη συμμετοχή των ρυθμιστικών αρχών και των επηρεαζόμενων επιχειρήσεων ή/και εκπροσώπων τους με σκοπό την επεξήγηση των νέων προνοιών της νομοθεσίας και συγκεκριμένα των νομικών υποχρεώσεων που απαιτούνται για συμμόρφωση προς αυτές κοκ
- **Συστηματική εξέταση και προώθηση δράσεων απλούστευσης από τις οποίες μπορούν να επωφεληθούν ιδιαίτερα οι μικρομεσαίες** - Παραδείγματα: προώθηση της ανάπτυξης / εφαρμογής και διευκόλυνση της πρόσβασης και χρήσης η-υπηρεσιών, περιορισμός υποχρέωσης για φυσική παρουσία, απλοποιημένες επιθεωρήσεις / έλεγχοι κοκ

Ο πιο πάνω κατάλογος, όπως προαναφέρεται, δεν είναι εξαντλητικός και αναμένεται να ενισχυθεί μελλοντικά μέσα από την εφαρμογή του SME Test στην Κύπρο και τις ειδικές περιπτώσεις νομοθεσίας και αντίστοιχων μέτρων μετριασμού που θα εξετάζονται κατά καιρούς. Παρέχει ωστόσο κάποιες

³⁴ Η Κυβερνητική Πύλη Ενημέρωσης Χρηματοδοτικών Προγραμμάτων (<http://www.fundingprogrammesportal.gov.cy>) παρέχει χρήσιμη πληροφόρηση ως προς υφιστάμενα σχέδια χορηγιών / κινήτρων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις με τη στήριξη εθνικών ή/και ευρωπαϊκών ή/και άλλων πόρων

ενδεικτικές επιλογές οι οποίες θα μπορούσαν να ξεκινήσουν να εφαρμόζονται³⁵, αναλόγως της περίπτωσης, και να προωθείται η εφαρμογή τους, τόσο στα πλαίσια της ΑΑ όσο και σε σχέση με υφιστάμενες νομοθεσίες, ώστε το κανονιστικό πλαίσιο της Κύπρου να καταστεί σταδιακά πιο φιλικό ως προς τις επιχειρήσεις και την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Το SME Test σε επίπεδο ΕΕ: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/tool_19_en.htm

14. Πλαίσιο Παρακολούθησης της ΑΑ και Αξιολόγησης του SME Test

Σημαντικές βελτιώσεις αποτελούν η ενίσχυση του πλαισίου παρακολούθησης της ΑΑ και η εισαγωγή μηχανισμού αξιολόγησης της ποιότητας του SME Test. Σε κατοπινό στάδιο θα εξεταστεί το ενδεχόμενο επέκτασης της εφαρμογής του μηχανισμού αξιολόγησης και σε άλλες περιπτώσεις (π.χ. κοινωνικού, περιβαλλοντικού αντίκτυπου). Οι νέες αυτές διευθετήσεις εκτιμάται ότι θα συμβάλουν στην ενίσχυση της εφαρμογής της ΑΑ από όλα τα Υπουργεία/Υπηρεσίες αλλά και στη βελτίωση της ποιότητας των αναλύσεων, η οποία κατ' επέκταση θα οδηγήσει στη βελτίωση του όλου κανονιστικού πλαισίου.

Πλαίσιο Παρακολούθησης ΑΑ

Για σκοπούς παρακολούθησης της συστηματικής εφαρμογής του μηχανισμού από τα Υπουργεία, για τις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις που προωθούν και δεδομένου ότι αυτές δεν εμπίπτουν στις [εξαίρεσεις για ΑΑ](#), τα Υπουργεία θα πρέπει όπως προαναφέρεται να κοινοποιούν τα συμπληρωμένα Ερωτηματολόγια ΑΑ στην Ομάδα Έξυπνης Ρύθμισης, παράλληλα με την υποβολή του τελικού νομοσχεδίου στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνικό έλεγχο.

Τα συμπληρωμένα Ερωτηματολόγια ΑΑ και πιο συγκεκριμένα η σύνοψη των αποτελεσμάτων της ΑΑ (Ενότητα Γ Ερωτηματολογίων ΑΑ – Σύνοψη αποτελεσμάτων) θα αναρτούνται στην ιστοσελίδα της Ομάδας Έξυπνης Ρύθμισης, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της διαφάνειας του όλου συστήματος λήψης αποφάσεων και εφαρμογής νέων πολιτικών.

Διασφάλιση Ποιότητας ΑΑ

Η διασφάλιση της ποιότητας της ΑΑ γενικότερα και της ορθότητας των επιπτώσεων που εντοπίζονται και αναλύονται μέσα από αυτήν, αποτελεί σε *πρώτο στάδιο* αρμοδιότητα του ίδιου του Υπουργείου που διαμορφώνει και προωθεί τη νομοθετική πρόταση. Γι' αυτό και στο νέο πλαίσιο ΑΑ **απαιτείται η επιβεβαίωση του ελέγχου επί του περιεχομένου της ΑΑ και η επικύρωση των αποτελεσμάτων αυτής με υπογραφή του συμπληρωμένου ερωτηματολογίου ΑΑ από τον/η Γενικό Διευθυντή/ρια του αρμόδιου Υπουργείου** προτού αυτό σταλεί στην Ομάδα Έξυπνης Ρύθμισης.

³⁵ Για περαιτέρω εξέταση των προτεινόμενων μέτρων μετριασμού είναι ιδιαίτερα χρήσιμη η πληροφόρηση για πρακτικές που εφαρμόζονται σε άλλα κράτη μέλη (http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/best_practices_examples/docs/eu/lighter_regimes_for_smes_oct_2013.pdf)

Στη βάση της πληροφόρησης που θα συλλέγεται μέσω των συμπληρωμένων Ερωτηματολογίων ΑΑ, η Ομάδα Έξυπνης Ρύθμισης θα ετοιμάζει στο τέλος κάθε έτους **Ετήσια Έκθεση Εφαρμογής της ΑΑ** στην οποία θα καταγράφονται ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία ως προς την εφαρμογή της ΑΑ, ενώ θα επισημαίνονται τυχόν κενά, ελλείψεις και περιθώρια βελτίωσης της εφαρμογής, καθώς και τυχόν καλές πρακτικές εκ μέρους των Υπουργείων. Η ετήσια έκθεση θα υποβάλλεται για σκοπούς ενημέρωσης στο Υπουργικό Συμβούλιο ενώ στη βάση των συμπερασμάτων της έκθεσης ενδέχεται να υποβάλλονται συστάσεις προς τα Υπουργεία για βελτίωση της εφαρμογής και ποιότητας της ΑΑ.

Μηχανισμός Αξιολόγησης για το SME Test

Πέραν των πιο πάνω, ιδιαίτερα σημαντική για την αποτελεσματική εφαρμογή του SME Test κρίνεται η εισαγωγή ενός μηχανισμού αξιολόγησης της ποιότητας της ανάλυσης αντίκτυπου, όταν αυτός αναμένεται να αφορά και να επηρεάζει δυσανάλογα τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Διευκρινίζεται ότι **η αξιολόγηση αφορά αποκλειστικά την ποιότητα της ανάλυσης των επιπτώσεων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις**, δηλαδή της μεθοδολογίας, των δεδομένων και των παραδοχών που έχουν χρησιμοποιηθεί από το αρμόδιο Υπουργείο κατά τη διεξαγωγή της ΑΑ και συγκεκριμένα του SME Test. **Σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί αξιολόγηση ή έλεγχο επί της νομοθετικής πρότασης, του αντικειμένου, του σκοπού ή των επιπτώσεων που αυτή επιφέρει και του κατά πόσο ή πως οι επιπτώσεις αυτές θα πρέπει να επηρεάσουν την απόφαση για υιοθέτηση ή μη της νομοθετικής πρότασης.** Αυτό εναπόκειται στο Υπουργικό Συμβούλιο και την Βουλή των Αντιπροσώπων.

Η αξιολόγηση της ποιότητας του SME Test, δηλαδή της πληρότητας της ανάλυσης και εγκυρότητας των αποτελεσμάτων εκεί όπου η προτεινόμενη νομοθεσία αναμένεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, θα διεξάγεται από αρμόδια Μονάδα υπό τον [SME Envoy Κύπρου](#). Κατά την αξιολόγηση, η **Μονάδα Αξιολόγησης του SME Test** μπορεί να αποταθεί σε οποιοδήποτε τμήμα της κυβέρνησης, κατά περίπτωση, για διευκρινήσεις, επιβεβαίωση ή εξασφάλιση πρόσθετων απαραίτητων στοιχείων ή πληροφόρησης.

Συγκεκριμένα θα αξιολογούνται οι ακόλουθες παράμετροι:

- Επάρκεια αξιολόγησης εναλλακτικών επιλογών ρύθμισης (εκεί όπου δύναται να εφαρμοστεί)
- Επαρκής εμπλοκή / διαβούλευση με άμεσα επηρεαζόμενους φορείς της επιχειρηματικής κοινότητας
- Επαρκής εντοπισμός και ανάλυση των επιπτώσεων στο σύνολο και τις επιμέρους κατηγορίες επιχειρήσεων (π.χ. αξιολόγηση εγκυρότητας των δεδομένων ή/και τυχόν παραδοχών που χρησιμοποιούνται για σκοπούς ανάλυσης των επιπτώσεων, αξιολόγηση της σαφήνειας και της εγκυρότητας των αποτελεσμάτων της ανάλυσης, αξιολόγηση καταλληλότητας της μεθοδολογίας / προσέγγισης που ακολουθείται)
- Προώθηση ή επαρκής αιτιολόγηση της μη προώθησης μέτρων μετριασμού, εκεί όπου διαπιστώνεται σχετική ανάγκη

Στη βάση των πιο πάνω παραμέτρων, η Μονάδα Αξιολόγησης του SME Test θα εκδίδει σχετική γνωμάτευση με την οποία θα αξιολογεί κατά πόσο η ανάλυση του αντίκτυπου στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και η αξιολόγηση μέτρων μετριασμού του αντίκτυπου θεωρείται **Μη Επαρκής (Ε)** ή **Ικανοποιητική (Ι)** ή **Πλήρης (Π)**.

Μη Επαρκής – παρουσιάζονται εμφανή και σημαντικά κενά, ελλείψεις, ασάφειες ή και ασυνέπεια ως προς τα δεδομένα, τις παραδοχές ή/και τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση, περιλαμβανομένης της διεξαγωγής διαβούλευσης, τα οποία θέτουν υπό αμφισβήτηση την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων του SME Test.

Ικανοποιητική – τα δεδομένα, οι παραδοχές και η μεθοδολογία/προσέγγιση που έχουν χρησιμοποιηθεί θεωρούνται ως αξιόπιστα και κατάλληλα για τους σκοπούς της ανάλυσης, περιλαμβανομένης της διαβούλευσης και της συμμετοχής της επιχειρηματικής κοινότητας σε αυτήν, ωστόσο θα μπορούσαν να εξειδικευθούν περαιτέρω για σκοπούς πληρέστερης και με μεγαλύτερη ακρίβεια διατύπωσης των αποτελεσμάτων

Πλήρης – τα δεδομένα, οι παραδοχές και η μεθοδολογία/προσέγγιση που έχουν χρησιμοποιηθεί θεωρούνται απόλυτα ικανοποιητικά για τους σκοπούς μίας ολοκληρωμένης ανάλυσης και πλήρους αποτύπωσης των δυνητικών επιπτώσεων της νέας νομοθεσίας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, περιλαμβανομένης της συμμετοχής της επιχειρηματικής κοινότητας στις διαδικασίες διαβούλευσης και της αξιολόγησης μέτρων μετριασμού του αντίκτυπου.

Κατά περίπτωση, η Μονάδα θα προβαίνει σε συστάσεις προς το αρμόδιο Υπουργείο κυρίως στην περίπτωση που η ανάλυση θεωρείται μη επαρκής και κρίνεται σκόπιμη η αναθεώρηση των δεδομένων, των παραδοχών ή / και της μεθοδολογίας που έχουν χρησιμοποιηθεί ώστε να διασφαλίζεται η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων της ανάλυσης. Το Υπουργείο θα έχει τη δυνατότητα, εάν το επιθυμεί και αν υπάρχει το αναγκαίο χρονικό περιθώριο, να προβαίνει στην αναθεώρηση του ερωτηματολογίου ΑΑ και συγκεκριμένα των τμημάτων που αφορούν στη διεξαγωγή του SME Test και να το επανυποβάλλει στη Μονάδα Αξιολόγησης του SME Test για εκ νέου γνωμάτευση, πριν την υποβολή του τελικού νομοσχεδίου στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση.

Η Μονάδα Αξιολόγησης του SME Test θα ολοκληρώνει τη διαδικασία αξιολόγησης για κάθε ΑΑ **εντός 30 εργάσιμων ημερών**, περιλαμβανομένης της διαβούλευσης με εμπλεκόμενα τμήματα όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο. Ενδέχεται ωστόσο σε περιόδους αιχμής ή σε περιπτώσεις υψηλής εξειδίκευσης ή πολυπλοκότητας του προτεινόμενου νομοσχεδίου, και κατ' επέκταση του SME Test, η Μονάδα να αδυνατεί να ανταποκριθεί εντός του πιο πάνω χρονικού περιθωρίου. Σε τέτοιες περιπτώσεις θα ενημερώνεται άμεσα το αρμόδιο Υπουργείο ώστε να επιβεβαιώνει κατά πόσο υπάρχει περαιτέρω χρονικό περιθώριο για διεξαγωγή της αξιολόγησης και έκδοση σχετικής γνωμάτευσης (π.χ. βάσει προβλεπόμενης ημερομηνίας κατάθεσης του νομοσχεδίου στο ΥΣ, λαμβανομένης υπόψη της αναμενόμενης ολοκλήρωσης του νομοτεχνικού ελέγχου από τη Νομική Υπηρεσία). Στην περίπτωση επανυποβολής αναθεωρημένου ερωτηματολογίου ΑΑ / SME Test, η Μονάδα θα προβαίνει στην έκδοση νέας γνωμάτευσης εντός **15 εργάσιμων ημερών**.

Σημειώνεται ότι, σε καμία περίπτωση η πιο πάνω διαδικασία αξιολόγησης από τη Μονάδα Αξιολόγησης του SME Test δεν θα πρέπει να επιφέρει οποιαδήποτε πρόσθετη καθυστέρηση στην όλη νομοθετική διαδικασία.

Σημαντική για την αποτελεσματική εφαρμογή των πιο πάνω μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης κρίνεται η συστηματική επικοινωνία μεταξύ Υπουργείων (Λειτουργών Συνδέσμων) και Ομάδας Έξυπνης Ρύθμισης και η εκ των προτέρων ενημέρωσή της για τις υπό εξέλιξη ΑΑ, κυρίως στην περίπτωση που περιλαμβάνουν εφαρμογή του [SME Test](#) ώστε να ενημερώνεται και να προετοιμάζεται ανάλογα και η Μονάδα Αξιολόγησης για το SME Test.

Όπως και στην περίπτωση της διεξαγωγής της ΑΑ από τα αρμόδια Υπουργεία, αντίστοιχα και κατά τη διεξαγωγή της αξιολόγησης της ποιότητας του SME Test από την αρμόδια Μονάδα Αξιολόγησης θα λαμβάνεται υπόψη η [αρχή της αναλογικότητας](#), ώστε να προσδιορίζεται η ένταση και οι πόροι που θα πρέπει να διατεθούν για τους σκοπούς της αξιολόγησης.

15. Εκπαίδευση στην Ανάλυση Αντίκτυπου

Η εκπαίδευση των Υπουργείων αλλά και η ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων για τις πρόνοιες του νέου πλαισίου ΑΑ είναι εξαιρετικά σημαντική για την αποτελεσματική εφαρμογή του.

Σε πρώτο στάδιο κρίνεται αναγκαία η εκπαίδευση και κατάρτιση των Λειτουργών Συνδέσμων των Υπουργείων σε θέματα Βελτίωσης του Ρυθμιστικού Πλαισίου, οι οποίοι θα αποτελούν και το πρώτο σημείο επαφής για παροχή πληροφόρησης και σχετικής καθοδήγησης σε ενδιαφερόμενους λειτουργούς εντός των Υπουργείων τους, καθώς και ενημέρωσης των Γενικών Διευθύνσεων των Υπουργείων όπου θα εφαρμόζεται το πρώτο στάδιο ελέγχου της ΑΑ. Αναμένεται ότι ο παρόν Οδηγός, όπως θα διαμορφώνεται και θα εμπλουτίζεται κατά καιρούς, θα αποτελεί σημαντικό εργαλείο για τους Λειτουργούς Συνδέσμων ώστε να μεταφέρουν τη γνώση επί της ΑΑ στους λειτουργούς των Υπουργείων τους οι οποίοι εμπλέκονται στην ετοιμασία νέων νομοθετημάτων ή/και στη διεξαγωγή ΑΑ. Και αυτοί οι λειτουργοί θα έχουν την ευκαιρία να τύχουν σχετικής εκπαίδευσης από την Ομάδα Έξυπνης Ρύθμισης ή συνεργάτες της, όπου θα κρίνεται αναγκαίο, στα πλαίσια της ευρύτερης εκπαίδευσης που τυγχάνουν για τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία και την εφαρμογή των Αρχών της Καλύτερης Νομοθέτησης (*υπό διαμόρφωση νέο πρόγραμμα εκπαίδευσης σε συνεργασία με ΚΑΔΔ*).

16. Εκ των Υστέρων Αξιολόγηση Αντίκτυπου

Για σκοπούς επαλήθευσης των αποτελεσμάτων της ΑΑ, κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιείται σε δειγματοληπτική βάση επαναληπτική αξιολόγηση του αντίκτυπου μίας νομοθεσίας αφού αυτή έχει τεθεί ήδη σε εφαρμογή και έχει δοθεί ένα εύλογο χρονικό περιθώριο (μεταξύ 3-5 ετών) για να καταστεί δυνατός ο εντοπισμός και εκτίμηση των πραγματικών πλέον επιπτώσεων.

Ο εν λόγω μηχανισμός θα αφορά σε πρώτο στάδιο³⁶ μόνο νομοθετικές ρυθμίσεις εθνικής πρωτοβουλίας με οικονομικό αντίκτυπο σε όρους κυρίως διοικητικού φόρτου (βάσει της ΑΑ), ενώ μέσα από την εφαρμογή του ευρωπαϊκού προγράμματος REFIT αναμένεται ότι θα καλύπτονται αντίστοιχα ρυθμίσεις που αφορούν σε ευρωπαϊκή νομοθεσία. Το σύστημα αυτό της εκ των υστέρων αξιολόγησης αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή από το 2020 και έπειτα, τρία χρόνια δηλαδή μετά την έναρξη εφαρμογής του νέου πλαισίου ΑΑ. Η εφαρμογή του αναμένεται να έχει θετικές επιπτώσεις ως προς το επίπεδο της ανάλυσης που θα διεξάγεται εκ των προτέρων, δηλαδή της ΑΑ, εφόσον τα αποτελέσματά της ενδέχεται να υπόκεινται σε μετέπειτα επιβεβαιωτική αξιολόγηση.

Σε περιπτώσεις όπου τα αποτελέσματα της εκ των υστέρων αξιολόγησης παρουσιάζουν σημαντικές αποκλίσεις από τα αποτελέσματα της ΑΑ και καταδεικνύουν σοβαρές επιπτώσεις της νομοθεσίας οι οποίες δεν εξετάστηκαν κατά την εκ των προτέρων διαδικασία, τότε το αρμόδιο Υπουργείο θα πρέπει να εξετάσει την πιθανότητα λήψης διορθωτικών μέτρων, ενδεχομένως μέσα από μία νέα νομοθετική ρύθμιση ή / και την εφαρμογή μέτρων μετριασμού του αντίκτυπου, όπου αυτό εφαρμόζεται.

Οι λεπτομέρειες για ανάπτυξη και εφαρμογή του εν λόγω μηχανισμού θα καθοριστούν σε μεταγενέστερο στάδιο.

17. Η Ανάλυση Αντίκτυπου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναπτύξει και εφαρμόζει ένα ολοκληρωμένο και δυναμικό πλαίσιο ΑΑ ή αλλιώς εκτίμησης επιπτώσεων. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή διεξάγει εκτιμήσεις επιπτώσεων για σημαντικό αριθμό των νομοθετικών και μη πρωτοβουλιών που προωθεί, στο πλαίσιο διαμόρφωσης των πολιτικών της ΕΕ, οι οποίες εκτιμάται ότι θα έχουν σοβαρό οικονομικό, κοινωνικό ή περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Οι Κατευθυντήριες Γραμμές τις οποίες εξέδωσε η Επιτροπή το 2015 για την Καλύτερη Νομοθέτηση³⁷ περιέχουν εκτενείς οδηγίες για το πως οι διάφορες υπηρεσίες της Επιτροπής πρέπει να διενεργούν τις εκτιμήσεις επιπτώσεων καθώς και χρήσιμα εργαλεία. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον προγραμματισμό (roadmaps / inception impact assessments), τη διαφάνεια μέσω

³⁶ Σε μεταγενέστερο στάδιο θα εξεταστεί η δυνατότητα επέκτασης του μηχανισμού και σε άλλες νομοθετικές ρυθμίσεις με κοινωνικό ή / και περιβαλλοντικό αντίκτυπο (βάσει ΑΑ)

³⁷ http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/index_en.htm

δημοσίευσης των εκτιμήσεων, την εμπλοκή των επηρεαζόμενων φορέων μέσω πραγματοποίησης διαβουλεύσεων καθώς και στον ποιοτικό έλεγχο των εκτιμήσεων ο οποίος διεξάγεται από αρμόδια ανεξάρτητη επιτροπή (Regulatory Scrutiny Board). Για να προωθηθεί περαιτέρω μια πρωτοβουλία που συνοδεύεται από εκτίμηση επιπτώσεων απαιτείται κατ' αρχήν η θετική γνωμοδότηση της εν λόγω επιτροπής, η οποία δημοσιεύεται μαζί με την πρόταση και την τελική έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στη σχετική ιστοσελίδα της Επιτροπής: http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/index_en.htm

Αντίστοιχη ανάλυση διενεργεί τόσο το Συμβούλιο, στη βάση κυρίως των εκθέσεων εκτίμησης αντίκτυπου που ετοιμάζονται από Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όσο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το οποίο διαθέτει πρόσθετο εσωτερικό μηχανισμό / υπηρεσία³⁸ για διεξαγωγή ΑΑ. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στα αντίστοιχα εγχειρίδια που έχουν αναπτυχθεί και χρησιμοποιούνται για το σκοπό από τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου (<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16024-2014-INIT/en/pdf>) και την Διάσκεψη των Προέδρων των Επιτροπών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (http://www.europarl.europa.eu/EPRS/impact_assesement_handbook_en.pdf).

Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος της Διοργανικής Συμφωνίας που υπογράφηκε από τα τρία θεσμικά όργανα της ΕΕ τον Απρίλιο του 2016 (http://ec.europa.eu/smart-regulation/better-regulation/documents/jia_blm_final_en.pdf) επιβεβαιώνοντας την κοινή επιδίωξή τους για βελτίωση της ποιότητας και των αποτελεσμάτων της εφαρμογής της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, μέσα από τον εντοπισμό και αξιοποίηση κοινών προσεγγίσεων, πρακτικών και συνεργειών σε θέματα Καλύτερης Νομοθέτησης. Επίσης σημαντική στην όλη προσπάθεια κρίνεται και η συμβολή της Επιτροπής των Περιφερειών, κυρίως μέσα από τη λειτουργία του Δικτύου της για παρακολούθηση της εφαρμογής της Αρχής της Επικουρικότητας (<http://cor.europa.eu/el/activities/networks/Pages/subsidiarity-monitoring-network.aspx>).

Πέραν της ανάπτυξης και εφαρμογής ενός νέου εθνικού πλαισίου ΑΑ, με τη βοήθεια και του παρόντος Οδηγού ΑΑ, εξίσου σημαντική όπως έχει προαναφερθεί είναι η ενίσχυση της ενεργού και ουσιαστικής συμμετοχής της Κύπρου στις συζητήσεις που διεξάγονται σε επίπεδο ΕΕ για τη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, περιλαμβανομένων των συζητήσεων επί των εκθέσεων εκτίμησης επιπτώσεων οι οποίες διεξάγονται από τα πιο πάνω θεσμικά όργανα.

---

³⁸ <http://www.europarl.europa.eu/the-secretary-general/en/organisation/directorategenerals/parliamentaryresearchservices.html>